

Strona główna>Postępowanie sądowe>Sprawy cywilne>Sąd którego kraju jest właściwy w danej sprawie?

Sąd którego kraju jest właściwy w danej sprawie?

Prawo Unii Europejskiej może określić, który sąd jest właściwy do rozpoznania sprawy, w przypadku gdy strony wszczęły postępowanie w różnych państwach UE.

Przykładowo, po wypadku drogowym, dwie osoby które brały w nim udział, mieszkające odpowiednio w Niemczech i we Francji, wnoszą przeciw sobie pozwy odszkodowawcze do sądów w państwach członkowskich swojego miejsca zamieszkania.

Prawo unijne określa właściwe sądy w poszczególnych państwach członkowskich, aby uniknąć sytuacji, w których zostaną wydane sprzeczne orzeczenia. Co do zasady, pozwy należy kierować do sądu w państwie, w którym dana osoba posiada stałe miejsce zamieszkania. Ponadto w szczególnych sytuacjach można zastosować inne przepisy dotyczące jurysdykcji, na przykład przeciwko osobie niewykonującej postanowień umowy może zostać wszczęte postępowanie w miejscu, w którym dane zobowiązanie miało zostać wykonane (np. w miejscu, do którego należało dostarczyć towary). Interesy konsumentów, pracowników czy osób ubezpieczonych są chronione przepisami szczególnymi.

W prawie rodzinnym przepisy unijne służą określeniu jurysdykcji w sprawach rozwodowych, sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej czy świadczeń alimentacyjnych.

Aby uzyskać szczegółowe informacje krajowe, należy kliknąć na flagę kraju.

Po określeniu – w oparciu o przepisy dotyczące jurysdykcji – odpowiedniego państwa członkowskiego, należy znaleźć właściwy sąd.

[Europejski atlas w sprawach cywilnych](#) zawiera nazwy i adresy wszystkich sądów w państwach członkowskich właściwych w sprawach cywilnych i handlowych (sądów pierwszej instancji, sądów odwoławczych itd.) oraz wskazuje okręgi sądowe, w których te sądy są właściwe.

Ostatnia aktualizacja: 18/01/2019

Stroną zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [fr](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie

tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Jurysdykcja - Belgia

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Nie dotyczy.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Wprowadzenie

Biorąc pod uwagę specyficzny charakter belgijskiego systemu prawnego, kwestie poruszone w pytaniach 1 i 2.1 muszą zostać rozpatrzone wspólnie w celu zachowania przejrzystości.

Po pierwsze, należy rozróżnić tzw. właściwość absolutną (nazywaną niekiedy właściwością rzeczową) i właściwość miejscową.

Każde roszczenie ma swój przedmiot, a w wielu przypadkach również wartość pieniężną. Ustawodawca ustala zakres właściwości absolutnej, określając charakter sporu i wartość przedmiotu sporu, do którego rozpoznania dany sąd jest uprawniony.

Pojęcie właściwości absolutnej zostało wyjaśnione w niniejszym opracowaniu w odpowiedzi na pytania 1 i 2.1.

Sądy nie są właściwe miejscowo dla całego terytorium Belgii. Zgodnie z obowiązującymi przepisami kraj został podzielony na jednostki właściwości miejscowej (okręgi, rejony itp.). Każdy sąd jest właściwy wyłącznie do rozpoznawania spraw podlegających jego właściwości miejscowej. Zasadę tę określa się jako właściwość miejscową. Pojęcie właściwości miejscowej zostało również opisane w odpowiedzi na pytanie 2.2.

Właściwość ogólna: sąd pierwszej instancji (*rechtbank van eerste aanleg*).

Sąd pierwszej instancji posiada „właściwość ogólną”. Oznacza to, że sąd pierwszej instancji, w odróżnieniu od pozostałych sądów, jest uprawniony do rozpoznawania wszystkich spraw, również spraw podlegających właściwości innych sądów.

Zgodnie z art. 568 kodeksu postępowania sądowego sąd pierwszej instancji rozpoznaje wszystkie sprawy, z wyjątkiem tych spraw, dla których przewidziano właściwość sądów apelacyjnych i Sądu Kasacyjnego. Sąd pierwszej instancji posiada właściwość ogólną, która jednak nie jest bezwarunkowa, ponieważ pozwany może powołać się na brak właściwości z uwagi na właściwość innego sądu. Sąd pierwszej instancji posiada również szereg uprawnień wyłącznych. Sąd ten jest wyłącznie właściwy do rozpoznania niektórych spraw, również tych, w których wartość przedmiotu sporu jest niższa niż 2500 EUR, na przykład powództw o prawa stanu.

Pozostałe sądy.

Poniżej przedstawiony zostanie wykaz pozostałych sądów wraz z krótkim opisem ich właściwości rzeczowej.

a) Sędzia pokoju (*Vrederechter/ juge de paix*)

Zgodnie z art. 590 kodeksu postępowania sądowego właściwość ogólna sędziów pokoju obejmuje wszystkie roszczenia o wartości poniżej 2 500 EUR, z wyjątkiem roszczeń, co do których w przepisach prawa wyraźnie przewidziano właściwość innego sądu. Poza właściwością ogólną sędzia pokoju posiada również właściwość szczególną (zob. art. 591, 593 i 594 kodeksu postępowania sądowego) i wyłączną (art. 595 i 597 kodeksu postępowania sądowego), w odniesieniu do niektórych spraw, w których orzeka niezależnie od wartości przedmiotu sporu. Przykłady właściwości szczególnej to uprawnienie do orzekania w sporach dotyczących najmu, współwłasności łącznej, służebności oraz świadczeń alimentacyjnych. Sędzia pokoju może również sporządzać akty dotyczące przysposobienia i przyjmować pisemne oświadczenia pod przysięgą. Do właściwości wyłącznej sędziego pokoju zalicza się również uprawnienia w zakresie wywłaszczenia w sprawach pilnych oraz opieczętowywania dokumentów.

b) Sąd policyjny (*Politie rechtbank/ tribunal de police*)

Zgodnie z art. 601a kodeksu postępowania sądowego sąd policyjny rozpoznaje wszystkie powództwa o odszkodowanie z tytułu wypadku drogowego, niezależnie od wartości przedmiotu sporu. Należy to do właściwości wyłącznej tego sądu.

c) Sąd gospodarczy (*Rechtbank van koophandel/ tribunal de commerce*)

Zgodnie z art. 573 kodeksu postępowania sądowego sąd gospodarczy rozpoznaje w pierwszej instancji spory między przedsiębiorcami dotyczące działań, które w świetle prawa uznaje się za działalność handlową i które nie podlegają właściwości ogólnej sędziego pokoju ani właściwości sądów policyjnych. Osoba niebędąca przedsiębiorcą, która wszczyna postępowanie przeciwko przedsiębiorcy, również może wnieść sprawę do sądu gospodarczego, ale przedsiębiorca nie może wszcząć w sądzie gospodarczym postępowania przeciwko osobie niebędącej przedsiębiorcą. Sąd gospodarczy rozpoznaje również spory dotyczące weksli i skryptów dłużnych, jeżeli wartość przedmiotu sporu przekracza 2 500 EUR.

Poza właściwością ogólną sąd gospodarczy w niektórych sprawach posiada również właściwość szczególną i wyłączną. Właściwość szczególna jest uregulowana w art. 574 kodeksu postępowania sądowego. Dotyczy ona m.in. sporów z udziałem spółek handlowych czy roszczeń w zakresie żegluga morskiej i śródlądowej. W art. 574 pkt 2 kodeksu postępowania sądowego określono właściwość wyłączną sądu gospodarczego: obejmuje ona roszczenia i spory wynikające bezpośrednio z upadłości i sądowego postępowania naprawczego zgodnie z przepisami ustawy o upadłości z dnia 8 sierpnia 1997 r. oraz ustawy z dnia 31 stycznia 2009 r. w sprawie ciągłości prowadzenia działalności przez przedsiębiorstwa, które to sprawy są rozstrzygane przez sąd gospodarczy na podstawie przepisów szczególnych mających zastosowanie w przypadku ogłoszenia upadłości i sądowego postępowania naprawczego.

d) Sąd pracy (*Arbeidsrechtbank/ tribunal du travail*)

Sąd pracy to najważniejszy sąd nadzwyczajny posiadający głównie właściwość szczególną. Jego właściwość została określona w art. 578 i nast. kodeksu postępowania sądowego i obejmuje:

spory wynikające ze stosunku pracy;

spory związane z wypadkami przy pracy i chorobami zawodowymi;

spory związane z zabezpieczeniem społecznym.

Sąd pracy posiada właściwość wyłączną w zakresie nakładania sankcji administracyjnych określonych w przepisach ustawowych i wykonawczych, o których mowa w art. 578–582, w ustawie dotyczącej grzywien administracyjnych nakładanych z tytułu naruszenia niektórych przepisów dotyczących zabezpieczenia społecznego oraz w odniesieniu do roszczeń, w sprawie których toczy się postępowanie mediacyjne dotyczące zadłużenia

e) Prezesa sądów – orzekanie w sprawie środków tymczasowych

Zgodnie z art. 584–589 włącznie kodeksu postępowania sądowego prezesi sądów (sądu pierwszej instancji, sądu gospodarczego i sądu pracy) są właścicielami do wydawania, we wszystkich sprawach pilnych, środków tymczasowych w kwestiach podlegających właściwości ich sądu. Musi jednak chodzić o sprawę pilną, a środek musi mieć wyłącznie charakter tymczasowy, bez uszczerbku dla samej sprawy. Przykłady obejmują zarządzenie sporządzenia opinii przez biegłego czy zarządzenie przesłuchania świadka.

f) Sąd ds. dokonania zajęcia (*Beslagrechter/ juge des saisies*) (zob. art. 1395 kodeksu postępowania sądowego)

Wszystkie roszczenia dotyczące zajęć zabezpieczających, środków egzekucyjnych i interwencji podejmowanych przez Urząd ds. Świadczeń Alimentacyjnych zgodnie z ustawą z dnia 21 lutego 2003 r. ustanawiającą Urząd ds. Świadczeń Alimentacyjnych w ramach Federalnej Służby Publicznej ds. Finansowych (FPS Finance) należy wnieść do sądu ds. dokonania zajęcia.

g) Sąd dla nieletnich (*Jeugdrecht/ juge de la jeunesse*)

Choć odpowiedzialność za kwestie związane z ochroną nieletnich spoczywa na wspólnotach (czyli jednostkach podziału administracyjnego tworzących Federację Belgijską), organizacja sądów dla nieletnich w dalszym ciągu pozostaje kwestią regulowaną na szczeblu federalnym zgodnie z ustawą federalną o ochronie dzieci i młodzieży z dnia 8 kwietnia 1965 r. Sąd dla nieletnich funkcjonuje jako jeden z wydziałów sądu pierwszej instancji, który zajmuje się kwestiami związanymi z ochroną dzieci i młodzieży. Sąd dla nieletnich jest również właściwy do rozpoznawania niektórych spraw cywilnych, takich jak sprawy dotyczące przysposobienia, spory między rodzicami w zakresie sprawowania władzy rodzicielskiej oraz przysługującego rodzicowi prawa do kontaktów z dzieckiem itp.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Belgijski system prawny opiera się na zasadzie, zgodnie z którą powodowi przysługuje prawo swobodnego wyboru sądu, do które wnosi pozew. Ta ogólna zasada została sformułowana w art. 624 pkt 1 kodeksu postępowania sądowego. Powód może zazwyczaj wnieść sprawę do sądu w miejscu zamieszkania pozwanego lub jednego z pozwanych.

Jaką procedurę stosuje się w przypadku, gdy pozwany jest osobą prawną? W przypadku osoby prawnej bierze się pod uwagę główne miejsce prowadzenia działalności, tj. siedzibę, z której zarządza się przedsiębiorstwem.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

Tekst główny (wyrównany do lewej)

Prosimy o udzielenie odpowiedzi w tym miejscu. Prosimy o zachowanie stylu i rozmiaru czcionki.

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

W kilku przypadkach powód może podjąć decyzję o wszczęciu postępowania przed innym sądem. Procedura stosowana w takim przypadku jest opisana m. in. w art. 624 pkt 2–4 kodeksu postępowania sądowego. Poza wniesieniem sprawy do sądu w miejscu zamieszkania pozwanego lub jednego z pozwanych powód może również wnieść sprawę:

do sądu właściwego dla miejsca, w którym doszło do powstania zobowiązań będących przedmiotem sporu lub jednego z takich zobowiązań, lub dla miejsca, w którym takie zobowiązania są, były lub powinny być wykonywane;

do sądu właściwego dla miejsca, które zostało wskazane jako miejsce wykonania aktu;

do sądu właściwego dla miejsca, w którym komornik sądowy odbył osobistą rozmowę z pozwanym, jeżeli pozwany lub, w stosownych przypadkach, jeden z pozwanych nie ma miejsca zamieszkania w Belgii lub za granicą.

W orzecznictwie przyjmuje się również założenie, zgodnie z którym właściwość miejscowa w kwestiach związanych ze środkami tymczasowymi przysługuje prezesowi sądu w miejscu, w którym środek tymczasowy ma zostać wykonany.

Jeżeli chodzi o kwestie związane ze świadczeniami alimentacyjnymi, art. 626 kodeksu postępowania sądowego stanowi, że roszczenia alimentacyjne, o których mowa w art. 591 pkt 7, mogą zostać wniesione do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania powoda (tj. rodzica uprawnionego do świadczeń alimentacyjnych).

Przepisy art. 624 i 626 mają jednak charakter uzupełniający, a strony nie są zobowiązane do ich stosowania. Dlatego też strony mogą przed rozpoczęciem postępowania zawrzeć umowę prorogacyjną dotyczącą właściwości sądu w odniesieniu do każdego sporu, co oznacza, że dany spór będzie mógł zostać rozpoznany wyłącznie przez określone sądy pierwszej instancji.

Istnieją jednak pewne wyjątki od podstawowej zasady swobody wyboru.

Na przykład ustawodawca wskazał szereg przypadków, w których powodowi nie przysługuje możliwość wyboru sądu, do którego wniesie powództwo. Przypadki te zostały wymienione w art. 627–629 włącznie kodeksu postępowania sądowego. Są to:

spory dotyczące umów o pracę (art. 627 ust. 9): za sąd właściwy uznaje się sąd w miejscu położenia kopalni, fabryki, zakładu, magazynu lub biura lub – ujmując rzecz bardziej ogólnie – sąd właściwy dla miejsca prowadzenia przedsiębiorstwa, wykonywania zawodu, prowadzenia działalności spółki, stowarzyszenia czy organizacji;

jeżeli chodzi o pozew o rozwód lub separację sądową składany w oparciu o określone okoliczności faktyczne lub wniosek o przekształcenie separacji sądowej w rozwód (art. 628 ust. 1), za sąd właściwy uznaje się sąd właściwy dla miejsca ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania małżonków lub dla miejsca zamieszkania powoda.

Swoboda wyboru nie jest jednak całkowicie ograniczona nawet w tych przypadkach. Zgodnie z art. 630 kodeksu postępowania sądowego strony po wdnaniu się w spór mogą odstąpić od uregulowań zawartych w przepisach ustawowych przez zawarcie odpowiedniej umowy w tym zakresie. Wszystkie umowy zawarte przed wystąpieniem sporu uznaje się jednak za nieważne z mocy prawa.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

W niektórych przypadkach, które zostały wskazane w art. 631–633 kodeksu postępowania sądowego, istnieje tylko jeden sąd posiadający wyłączną właściwość miejscową. Powód nie ma zatem żadnego wyboru i nie ma możliwości zawarcia umowy dotyczącej właściwości sądu ani przed wystąpieniem sporu, ani po jego wystąpieniu. Przypadki te obejmują:

upadłość (art. 631 ust. 1 kodeksu postępowania sądowego): sąd gospodarczy właściwy miejscowo dla przedsiębiorstwa w dniu ogłoszenia upadłości lub w dniu wniesieniu powództwa lub, w przypadku osoby prawnej, sąd gospodarczy właściwy miejscowo dla siedziby statutowej tej osoby prawnej. Wtórna upadłość: sąd gospodarczy właściwy miejscowo dla miejsca, w którym osoba, której upadłość ogłoszono, prowadzi swoją działalność. W przypadku gdy dana osoba prowadzi działalność w kilku różnych miejscach, za sąd właściwy do rozpoznania sprawy uznaje się sąd, do którego wniesiono pierwsze powództwo w danej sprawie;

sądowe postępowanie naprawcze (art. 631 ust. 2 kodeksu postępowania sądowego): za właściwy sąd gospodarczy uznaje się sąd właściwy miejscowo dla głównego miejsca prowadzenia działalności przez dłużnika w dniu wniesieniu powództwa lub, w przypadku osoby prawnej, sąd gospodarczy właściwy miejscowo dla siedziby statutowej tej osoby prawnej;

spory w zakresie stosowania przepisów prawa podatkowego (art. 632): za sąd właściwy uznaje się sąd właściwy miejscowo znajdujący się w okręgu siedziby sądu apelacyjnego właściwego miejscowo dla siedziby urzędu, który pobiera lub powinien pobrać podatek, lub – w przypadku gdy spór nie dotyczy poboru podatku – sąd właściwy miejscowo dla siedziby Urzędu Podatkowego i Celnego, który wydał zaskarżoną decyzję. Jednak w przypadku, w którym postępowanie jest prowadzone w języku niemieckim, za sąd posiadający wyłączną właściwość uznaje się sąd pierwszej instancji w Eupen;

roszczenia dotyczące zajęć zabezpieczających i środków egzekucyjnych (art. 633): za sąd właściwy uznaje się sąd właściwy miejscowo dla miejsca zajęcia, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej. W przypadku zajęcia majątku osoby trzeciej za sąd właściwy uznaje się sąd właściwy miejscowo dla miejsca zamieszkania dłużnika, wobec którego wydano postanowienie o zajęciu. Jeżeli dłużnik ten ma swoje miejsce zamieszkania za granicą lub jego miejsce zamieszkania jest nieznane, za sąd właściwy do rozpoznania sprawy uznaje się sąd właściwy dla miejsca wykonania postanowienia o zajęciu zob. również: art. 22 ust. 5 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych).

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Jak wspomniano już powyżej, przepisy art. 624 i 626 mają charakter uzupełniający i strony nie są zobowiązane do ich stosowania. Strony mogą zawrzeć umowę prorogacyjną w odniesieniu do każdego sporu, co oznacza, że dany spór będzie mógł zostać rozpoznany wyłącznie przez określone sądy pierwszej instancji.

W przypadkach wskazanych w art. 627–629 włącznie kodeksu postępowania sądowego umowa prorogacyjna nie może zostać zawarta przed wystąpieniem sporu. Z przepisów art. 630 można jednak wywnioskować, że umowy takie są dopuszczalne po wystąpieniu sporu.

W przypadkach opisanych w art. 631–633 kodeksu postępowania sądowego nie dopuszcza się możliwości zawarcia jakichkolwiek umów prorogacyjnych.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Odpowiedź na to pytanie została zawarta w odpowiedzi na pytania 1 i 2.

Powiązane strony

Odpowiednie artykuły kodeksu postępowania sądowego: [Federalna Służba Publiczna ds. Wymiaru Sprawiedliwości](#);

należy kliknąć zakładkę „Geconsolideerde wetgeving” lub „Législation consolidée” (ustawodawstwo skonsolidowane);

z menu „Juridische aard” lub „Nature juridique” (charakter prawny) należy wybrać opcję „Gerechtigelij Wetboek” lub „Code judiciaire” (kodeks postępowania sądowego);

w polu „Woord(en)” lub „Mot(s)” (słowo(-a)) należy wpisać: „624”;

następnie należy kliknąć „Opzoeking” lub „Recherche” (wyszukaj);

po czym należy kliknąć „Lijst” lub „Liste” (sporządź wykaz);

* należy kliknąć „Justitie van A tot Z” lub „Justice de A à Z” (wymiar sprawiedliwości od A do Z);

* należy wybrać opcję „Hoven: bevoegdheid” lub „Cours: compétence” (sądy: właściwość).

Pomoc w znalezieniu sądu posiadającego właściwość miejscową: [Federalna Służba Publiczna ds. Wymiaru Sprawiedliwości](#);

należy kliknąć „Territoriale bevoegdheid” lub „Compétence territoriale” (właściwość miejscowa).

Ostatnia aktualizacja: 06/11/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurysdykcja - Bułgaria

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Zgodnie z konstytucją bułgarską wymiar sprawiedliwości sprawują: Najwyższy Sąd Kasacyjny (Върховният касационен съд), Najwyższy Sąd Administracyjny (Върховният административен съд), sądy apelacyjne (апелативни съдилища), sądy okręgowe (окръжен съдилища), sądy wojskowe (военни съдилища) oraz sądy rejonowe (районни съдилища). Na mocy ustawy można również ustanowić sądy szczególne. Nie dopuszcza się możliwości ustanawiania sądów nadzwyczajnych. Zgodnie z ustawą o ustroju sądów powszechnych sądy administracyjne mają siedziby w tych samych budynkach

i mają tę samą właściwość miejscową co sądy okręgowe. Sąd administracyjny jest właściwy w następujących sprawach: zmiana, uchylenie lub stwierdzenie nieważności decyzji wydanej przez organ publiczny lub nakazanie przez sąd wydania konkretnej decyzji przez organ publiczny lub udzielenie ochrony w przypadku niezgodnego z prawem działania lub zaniechania organu publicznego, chyba że dana sprawa należy do właściwości Najwyższego Sądu Administracyjnego. Nie utworzono żadnych innych sądów szczególnych. Sprawy cywilne są rozpatrywane przez sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych. Zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego szczególne przepisy procesowe mają zastosowanie do spraw niecierpiących zwłoki, spraw małżeńskich i dotyczących stanu cywilnego, ubezwłasnowolnienia, sądowego podziału majątku oraz przywrócenia naruszonego posiadania, powództw o zawarcie umowy przyrzeczonej i powództw zbiorowych. Zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego szczególne przepisy procesowe mają również zastosowanie do określonych rodzajów postępowania nieprocesowego, takich jak postępowanie nakazowe. Zgodnie z ustawą o handlu przepisy szczególne mają również zastosowanie do postępowania upadłościowego, które w pierwszej instancji prowadzoną wydziały gospodarcze sądów okręgowych.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogą się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Zgodnie z bułgarskim kodeksem postępowania cywilnego powództwo należy wytoczyć przed sąd rejonowy, chyba że w danej sprawie właściwy w pierwszej instancji jest sąd okręgowy.

Sąd okręgowy jest właściwy:

w sprawach dotyczących ustalenia lub zaprzeczenia pochodzenia dziecka, rozwiązania stosunku przysposobienia, orzeczenia ubezwłasnowolnienia lub jego uchylenia;

w sprawach o własność nieruchomości lub inne prawa rzeczowe na nieruchomości, jeżeli wartość przedmiotu sporu przekracza kwotę 50 000 BGN;

w sprawach cywilnych lub gospodarczych, w których wartość przedmiotu sporu przekracza kwotę 25 000 BGN (chyba że sprawa dotyczy świadczeń alimentacyjnych, jest to sprawa z zakresu prawa pracy lub roszczeń o zwrot nieautoryzowanych wydatków);

w sprawach dotyczących niedopuszczalności, nieważności lub wadliwości wpisu przedsiębiorstwa do rejestru w przypadkach przewidzianych w przepisach prawa;

w sporach rozpatrywanych przez sąd okręgowy na mocy innych przepisów;

w przypadku przedmiotowej kumulacji roszczeń w jednym pozwie, gdy te roszczenia mają być rozpatrywane w jednym postępowaniu, niezależnie od ich wysokości, jeżeli sprawa należy do właściwości sądu okręgowego.

Sprawy dotyczące ochrony praw przysługujących wspólnikowi spółki, zaskarżenia uchwały podjętej przez wspólników spółki, stwierdzenia nieważności umowy spółki, rozwiązania spółki przez sąd lub wszczęcia postępowania upadłościowego rozpatruje sąd okręgowy właściwy ze względu na siedzibę statutową spółki.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?)

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Należy zwrócić się do sądu właściwego dla okręgu (*район*), w którym znajduje się miejsce zamieszkania, siedziba statutowa lub siedziba zarządu pozwanego.

W przypadku sporu z instytucją rządową lub osobą prawną należy zwrócić się do sądu właściwego ze względu na jej siedzibę. W przypadku bezpośredniego sporu z oddziałem spółki, można również zwrócić się do sądu właściwego ze względu na miejsce siedziby tego oddziału.

Powództwo cywilne przeciwko Skarbowi Państwa należy wytoczyć przed sąd właściwy dla okręgu, w którym powstał spór, lub – jeżeli spór powstał poza granicami Bułgarii – do właściwego sądu w Sofii.

Powództwo przeciwko osobie, której adres zamieszkania jest nieznany, należy wytoczyć przed sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania jej pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego lub – w braku takiej możliwości – przed sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania powoda. Zasada ta ma również zastosowanie, jeżeli pozwany zamieszkuje poza granicami Bułgarii. Jeżeli powód również zamieszkuje poza granicami Bułgarii, powinien wytoczyć powództwo przed właściwy sąd w Sofii.

Powództwo przeciwko małoletniemu lub osobie ubezwłasnowolnionej należy wytoczyć przed sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania przedstawiciela ustawowego takiej osoby.

Sprawy spadkowe, sprawy dotyczące odwołania testamentu w całości lub w części, działu spadku lub unieważnienia umowy o dział spadku rozpatruje sąd właściwy ze względu na miejsce otwarcia spadku. Jeżeli spadkodawca jest obywatelem bułgarskim, lecz spadek otwarto poza granicami Bułgarii, należy się zwrócić do sądu właściwego ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy w Bułgarii albo ze względu na miejsce położenia masy spadkowej.

Aby zaskarżyć decyzję wydaną przez organ publiczny, należy zwrócić się do sądu administracyjnego (*административния съд*) właściwego ze względu na miejsce siedziby głównej organu. Jeżeli siedziba ta znajduje się poza granicami Bułgarii, właściwy jest Sąd Administracyjny dla miasta Sofii (*Административния съд - град София*).

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

W sprawach dotyczących umownych roszczeń pieniężnych można również zwrócić się do sądu właściwego ze względu na aktualne miejsce zamieszkania strony przeciwnej.

W sprawach dotyczących świadczeń alimentacyjnych można również zwrócić się do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania powoda.

W sprawach dotyczących ochrony konsumentów można również zwrócić się do sądu właściwego ze względu na miejsce pobytu lub miejsce zamieszkania powoda.

Pracownicy mogą wytoczyć powództwo przeciwko pracodawcy również przed sąd właściwy ze względu na miejsce, w którym zazwyczaj świadczona jest praca.

Spory z zakresu prawa pracy między osobami zagranicznymi, zagranicznymi przedsiębiorstwami lub spółkami *joint venture* posiadającymi siedzibę statutową w Bułgarii a zagranicznymi pracownikami pracującymi dla tych podmiotów na terenie Bułgarii są rozstrzygane przez sądy właściwe ze względu na siedzibę statutową pracodawcy, chyba że strony uzgodniły inaczej.

Spory z zakresu prawa pracy między pracownikami posiadającymi obywatelstwo bułgarskie pracującymi za granicą dla pracodawców bułgarskich są rozpatrywane przez właściwy sąd w Sofii (jeżeli powództwo wytoczono przeciwko pracodawcy) lub przez sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania pracownika w Bułgarii (jeżeli powództwo wytoczono przeciwko pracownikowi).

Powództwo o roszczenie z czynu niedozwolonego można również wytoczyć przed sąd, w którego okręgu nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Jeżeli pozwani mają miejsca zamieszkania lub siedziby w różnych okręgach sądowych lub jeżeli przedmiotem roszczenia jest majątek położony w więcej niż jednym okręgu sądowym, powództwo należy wytoczyć przed wybrany sąd w jednym z tych okręgów.

Powództwo dotyczące roszczeń odszkodowawczych w związku z decyzją wydaną przez organ publiczny można wytoczyć przed sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę statutową powoda, chyba że roszczenie takie jest rozpatrywane łącznie z odwołaniem od decyzji.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Sprawy dotyczące praw rzeczowych na nieruchomości, zniesienia współwłasności nieruchomości, ustalenia przebiegu granic nieruchomości lub przywrócenia naruszonego posiadania rozpatruje sąd właściwy ze względu na miejsce położenia nieruchomości. Przed sąd właściwy ze względu na miejsce położenia nieruchomości wytacza się również powództwo w sprawach dotyczących zawarcia umowy o ustanowienie lub przeniesienie praw rzeczowych na nieruchomości lub w sprawach dotyczących rozwiązania, unieważnienia lub stwierdzenia nieważności umowy dotyczącej praw rzeczowych na nieruchomości.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Strony sporu majątkowego mogą wyłączyć stosowanie przepisów dotyczących właściwości miejscowej, podpisując umowę prorogacyjną. Nie jest to jednak możliwe, jeżeli sprawa dotyczy praw rzeczowych, zniesienia współwłasności, ustalenia przebiegu granic nieruchomości lub przywrócenia naruszonego posiadania nieruchomości, zawarcia umowy o ustanowienie lub przeniesienie praw rzeczowych na nieruchomości bądź rozwiązania, unieważnienia lub stwierdzenia nieważności umowy dotyczącej praw rzeczowych na nieruchomości, ponieważ w takich sprawach właściwość miejscową regulują odpowiednie przepisy.

Jeżeli sprawa dotyczy ochrony konsumenta lub jeżeli jest to spór z zakresu prawa pracy i strony zawarły umowę prorogacyjną, będzie ona ważna wyłącznie wówczas, gdy została podpisana po powstaniu sporu.

W sprawach dotyczących roszczeń pieniężnych strony mogą zawrzeć umowę o oddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego, chyba że sprawa dotyczy praw rzeczowych na nieruchomości lub posiadania nieruchomości, świadczeń alimentacyjnych lub stosunku pracy. Aby wszcząć postępowanie arbitrażowe, wszystkie zainteresowane strony muszą zawrzeć specjalną umowę procesową (*арбитражно споразумение* lub umowa o arbitraż). Sąd polubowny może korzystać ze wszelkich właściwych źródeł prawa międzynarodowego oraz ze szczególnego bułgarskiego źródła prawa, tj. ustawy o arbitrażu w międzynarodowych sporach gospodarczych (*Законът за международния търговски арбитраж*). Zgodnie z tą ustawą umowa o arbitraż oznacza porozumienie, na mocy którego wszystkie zainteresowane strony zgadzają się, by sąd polubowny rozstrzygał wszystkie lub niektóre spory, które mogą powstać lub powstały między stronami w związku z danym stosunkiem umownym lub pozaumownym. Umowa ta może przybrać formę klauzuli arbitrażowej zawartej w innej umowie lub odrębnej umowie. Umowa o arbitraż wymaga formy pisemnej. Sąd polubowny może być instytucją stałą lub może zostać powołany w celu rozstrzygnięcia konkretnego sporu. Posiedzenia sądu polubownego mogą się odbywać za granicą, jeżeli poza granicami Bułgarii znajduje się miejsce zwykłego pobytu jednej ze stron, jej miejsce prowadzenia działalności zgodnie z umową spółki lub siedziba centralnego kierownictwa.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Jedynymi sądami szczególnymi orzekającymi w sprawach cywilnych w Bułgarii są sądy administracyjne.

Sądy administracyjne są właściwe we wszystkich sprawach administracyjnych, z wyjątkiem spraw zastrzeżonych dla Najwyższego Sądu Administracyjnego. Najwyższy Sąd Administracyjny rozpatruje w pierwszej instancji odwołania od: aktów wydanych przez organ publiczny niebędący organem samorządu terytorialnego, aktów wydanych przez Radę Ministrów, Prezesa Rady Ministrów, Wiceprezesa Rady Ministrów lub Ministrów, decyzji Najwyższej Rady Sądownictwa, aktów wydanych przez Narodowy Bank Bułgarii oraz wszelkich innych aktów przewidzianych w ustawie.

Ostatnia aktualizacja: 27/09/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurysdykcja - Czechy

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Czeskie prawo cywilne procesowe nie przewiduje sądów szczególnych właściwych do rozpoznawania określonych rodzajów spraw. Co do zasady sąd powszechny jest właściwy do rozpoznawania sporów we wszystkich sprawach cywilnych. Oznacza to, że w toku cywilnego postępowania sądowego sąd rozpoznaje i rozstrzyga spory oraz inne kwestie prawne wynikające ze stosunków prywatnoprawnych (§ 7 ust. 1 ustawy nr 99/1963 kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami). Ponadto w dniu 1 stycznia 2014 r. w Republice Czeskiej weszła w życie nowa ustawa, tj. ustawa nr 292/2013 o szczególnych postępowaniach sądowych. Na mocy tej ustawy sądy rozpatrują kwestie prawne i orzekają w wyszczególnionych w niej kwestiach prawnych. W niektórych przypadkach przepisy szczególne przyznają kompetencje do rozpoznawania spraw cywilnych organom administracji. W takim przypadku decyzja organu administracji może jednak zostać następnie poddana przeglądowi przez sąd cywilny w toku postępowania zgodnie z przepisami części piątej ustawy nr 99/1963 kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami (§ 244 i nast.).

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

W Republice Czeskiej w sprawach cywilnych w pierwszej instancji orzeka sąd rejonowy (*okresní soud*) i sąd okręgowy (*krajský soud*), a także – w rzadkich przypadkach – Sąd Najwyższy Republiki Czeskiej (*Nejvyšší soud České republiky*).

1. Sądy rejonowe są właściwe do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji, chyba że ustawa wyraźnie stanowi, że sądami właściwymi rzeczowo są w danym przypadku sądy okręgowe lub Sąd Najwyższy Republiki Czeskiej.

2.

a) Zgodnie z ustawą nr 99/1963 sądy okręgowe są właściwe do rozpoznawania następujących spraw w pierwszej instancji:

sporów dotyczących rozliczania nadpłaty na poczet składek na ubezpieczenie emerytalne, ubezpieczenie zdrowotne, wsparcie socjalne zapewniane przez państwo i wsparcie z pomocy społecznej oraz sporów dotyczących rozliczania odszkodowania wypłacanego z tytułu wstecznego zgłoszenia po nabyciu prawa do świadczenia z ubezpieczenia zdrowotnego;

sporów dotyczących legalności strajku lub lokautu;

sporów z udziałem państwa trzeciego lub osób korzystających z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych, jeżeli spory te wchodzą w zakres jurysdykcji sądów czeskich;

sporów dotyczących uchylecia orzeczenia arbitrażowego dotyczącego wykonywania zobowiązań wynikających z układu zbiorowego;

spraw wynikających ze stosunków prawnych związanych z zakładaniem spółek, instytutów, fundacji i funduszy kapitałowych oraz sporów między spółkami, ich wspólnikami lub członkami, a także sporów między wspólnikami lub członkami wynikających z udziału w danej spółce;
sporów między spółkami, ich wspólnikami lub udziałowcami a członkami ich organów statutowych lub likwidatorami, jeżeli spory te dotyczą kwestii związanych z wykonywaniem obowiązków służbowych przez członków organów statutowych spółki lub z jej likwidacją;
sporów na gruncie prawa autorskiego;
sporów dotyczących ochrony praw zagrożonych lub naruszonych w wyniku nieuczciwej konkurencji lub bezprawnego ograniczania konkurencji;
spraw dotyczących ochrony dobrego imienia i reputacji osoby prawnej;
sporów dotyczących bezpieczeństwa finansowego i sporów związanych z weksłami, czekami i instrumentami inwestycyjnymi;
sporów wynikających z transakcji na giełdzie towarowej;
spraw dotyczących walnych zgromadzeń właścicieli lokali należących do wspólnot mieszkaniowych i sporów powstałych podczas takich zgromadzeń;
spraw dotyczących przekształceń spółek i spółdzielni, uwzględniając wszelkie powiązane postępowania odszkodowawcze prowadzone na mocy przepisów szczególnych;
sporów dotyczących zakupu przedsiębiorstwa lub dzierżawy przedsiębiorstwa lub jego części;
sporów dotyczących zamówień na roboty budowlane będących zamówieniami publicznymi przekraczającymi wyznaczony próg, uwzględniając spory dotyczące dostaw koniecznych do zrealizowania tych zamówień.

b) Zgodnie z ustawą nr 292/2013 sądy okręgowe są właściwe do rozpoznawania następujących spraw w pierwszej instancji:

spraw dotyczących statusu osób prawnych, uwzględniając ich rozwiązanie i likwidację, powoływanie i odwoływanie członków ich organów statutowych lub likwidatora, spraw dotyczących przekształceń oraz kwestii związanych z przyznaniem im statusu organizacji pożytku publicznego;
spraw dotyczących ustanowienia kuratora dla osoby prawnej;
spraw dotyczących złożenia do depozytu przedmiotu świadczenia na pokrycie wynagrodzenia lub odszkodowania należnego więcej niż jednej osobie na podstawie orzeczenia sądu wydanego zgodnie z przepisami ustawy o spółkach lub ustawy o przekształcaniu spółek i spółdzielni (zwanymi dalej „depozytami obowiązkowymi”);
spraw dotyczących rynku kapitałowego;
spraw dotyczących wyrażenia wstępnej zgody na przeprowadzenie czynności wyjaśniających w sprawach związanych z ochroną konkurencji;
spraw o wydanie orzeczenia zastępującego zgodę przedstawiciela Czeskiej Izby Adwokackiej lub Izby Doradców Podatkowych na zapoznanie się z treścią dokumentów.

3. Sąd Najwyższy Republiki Czeskiej jest właściwy w pierwszej i jedynej instancji w postępowaniu o uznanie wydanych przez sądy państw trzecich wyroków w sprawie o rozwód, separację sądową, unieważnienie małżeństwa oraz o ustalenie istnienia małżeństwa, jeżeli przynajmniej jedna ze stron jest obywatelem Republiki Czeskiej, zgodnie z § 51 ustawy nr 91/2012 prawo prywatne międzynarodowe. Nie dotyczy to jednak uznawania orzeczeń wydanych przez sądy w innych państwach członkowskich UE w przypadkach, w których mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, ani w przypadkach, w których mają zastosowanie postanowienia umowy dwu- lub wielostronnej przewidujące stosowanie innego prawa niż prawo czeskie.

Sąd Najwyższy jest również właściwy do rozpoznawania spraw dotyczących uznania wydanego przez sąd państwa trzeciego orzeczenia w sprawie o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka zgodnie z § 55 ustawy nr 91/2012 prawo prywatne międzynarodowe.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

Właściwość rzeczową (zob. pyt. 2.1) i miejscową ustala się na podstawie okoliczności istniejących w momencie wszczęcia postępowania. Wszelkie późniejsze zmiany tych okoliczności (np. zmiana miejsca zamieszkania pozwanego) pozostają – poza nielicznymi wyjątkami (przekazanie spraw dotyczących opieki nad małoletnim, prawa pieczy i ubezwłasnowolnienia do właściwości innego sądu) – bez wpływu na ustaloną właściwość. Zgodnie z § 105 ust. 1 ustawy nr 99/1963 kodeks postępowania cywilnego, sąd jest co do zasady upoważniony do badania właściwości miejscowej wyłącznie na początku postępowania – do momentu zakończenia etapu przygotowawczego lub, w braku takiego etapu, do momentu przystąpienia do badania istoty sprawy, tj. do momentu wezwania powoda do sformułowania żądania na pierwszej rozprawie albo do momentu wydania orzeczenia w przypadku rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym. Na późniejszym etapie postępowania właściwość miejscową można badać wyłącznie w sytuacji, w której nie przeprowadzono etapu przygotowawczego, a strona podniosła zarzut braku właściwości miejscowej sądu przy pierwszej nadarzającej się okazji. Niekiedy może dojść do sytuacji, w której właściwość miejscowa będzie przysługiwała więcej niż jednemu sądowi. Powód może wybrać wówczas między sądem powszechnym a sądami, których właściwość ustala się zgodnie z § 87 ustawy nr 99/1963 kodeks postępowania cywilnego (np. według miejsca świadczenia pracy, a w sprawach o odszkodowanie według miejsca, w którym została wyrządzona szkoda). Powód musi wybrać właściwy sąd najpóźniej w dniu wytoczenia powództwa – właściwy będzie sąd, przed który pierwotnie wytoczono powództwo.

Jeżeli chodzi o szczegółowe kwestie prawne, właściwość miejscową ustala się zgodnie z ustawą nr 292/2013 o szczególnych postępowaniach sądowych.

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Podstawowe przepisy regulujące kwestie związane z właściwością miejscową zawierają §§ 84–86 ustawy nr 99/1963 kodeks postępowania cywilnego oraz § 4 ustawy nr 292/2013. Należy jednak pamiętać, że w niektórych przypadkach właściwość miejscowa może być uregulowana bezpośrednio obowiązującym prawem Unii, które ma pierwszeństwo przed ustawodawstwem krajowym (zob. stosowne przepisy rozporządzenia nr 44/2001, które regulują nie tylko kwestie związane z jurysdykcją krajową, ale również kwestie związane z właściwością miejscową) – oznacza to, że przewidziane w prawie czeskim zasady dotyczące ustalania właściwości miejscowej nie zawsze mają zastosowanie.

Zgodnie z zasadą ogólną ustanowioną w ustawie nr 99/1963 kodeks postępowania cywilnego, sądem właściwym jest sąd powszechny właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego. Co do zasady jest to zawsze sąd rejonowy. Jeżeli w konkretnej sprawie właściwość w pierwszej instancji ma sąd okręgowy (*krajský soud*) (zob. pyt. 2.1), sądem właściwym miejscowo jest sąd okręgowy, w którego okręgu znajduje się (rejonowy) sąd powszechny właściwy dla strony. Jeżeli pozew jest skierowany przeciwko więcej niż jednemu pozwanemu, sądem właściwym miejscowo jest sąd powszechny właściwy dla dowolnego z nich.

Sądem powszechnym właściwym dla osoby fizycznej jest sąd rejonowy, w którego okręgu osoba ta ma swoje miejsce zamieszkania, a w przypadku braku takiego miejsca – sąd, w którego okręgu przebywa. Pod pojęciem miejsca zamieszkania rozumie się miejsce, w którym osoba fizyczna przebywa z zamiarem stałego pobytu (w niektórych przypadkach może istnieć więcej niż jedno takie miejsce i wówczas wszystkie takie sądy są sądami właściwymi). Sądem właściwym dla osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą w sprawach dotyczących tej działalności jest sąd rejonowy właściwy dla miejsca prowadzenia działalności (miejsce prowadzenia działalności to miejsce znajdujące się pod adresem wprowadzonym w rejestrze publicznym); jeżeli osoba fizyczna nie posiada miejsca prowadzenia działalności, sądem właściwym jest sąd rejonowy, w którego okręgu znajduje się jej miejsce zamieszkania, a w przypadku braku takiego miejsca – sąd rejonowy, w którego okręgu osoba ta przebywa.

Sąd właściwy dla osoby prawnej ustala się na podstawie kryterium siedziby statutowej tej osoby (zob. §§ 136–137 ustawy nr 89/2012 kodeks cywilny).

Sądem właściwym dla syndyka w trakcie wykonywania przez niego czynności służbowych jest sąd rejonowy, w którego okręgu ma on siedzibę. Przepisy szczególne stosuje się do ustalania sądu właściwego dla Skarbu Państwa (sąd, w którego okręgu – zgodnie z przepisami szczególnymi – znajduje się siedziba państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, a jeśli nie można ustalić sądu właściwego miejscowo w ten sposób – sąd, w którego okręgu doszło do wystąpienia okoliczności stanowiących podstawę dochodzonego roszczenia), organów gminy (sąd, w którego okręgu zlokalizowana jest gmina) oraz jednostki samorządu terytorialnego wyższego szczebla (sąd, w którego okręgu organy administracyjne tej jednostki mają swoje siedziby).

Jeżeli dla pozwanego będącego obywatelem Republiki Czeskiej nie można ustalić właściwego sądu powszechnego albo właściwy dla niego sąd nie znajduje się na terytorium Republiki Czeskiej, wówczas właściwy jest sąd, w którego okręgu znajduje się ostatnie znane miejsca zamieszkania pozwanego w Republice Czeskiej. Roszczenie związane z prawem do nieruchomości przeciwko osobie, dla której nie można ustalić właściwego sądu w Republice Czeskiej w żaden inny sposób, można wnieść do sądu, w którego okręgu znajduje się nieruchomość.

Pozew (wniosek wszczynający postępowanie) przeciwko obywatelowi państwa trzeciego można również wnieść do sądu w Republice Czeskiej, w którego okręgu znajduje się jego przedsiębiorstwo lub jednostka organizacyjna tego przedsiębiorstwa.

Przepisy § 4 ustawy nr 292/2013 o szczególnych postępowaniach sądowych stanowią, że sądem właściwym do rozpoznania sprawy jest sąd powszechny właściwy dla osoby, w której interesie prowadzone jest postępowanie, chyba że przepisy tej ustawy stanowią inaczej. Sądem właściwym dla małoletniego, który nie posiada pełnej zdolności do czynności prawnych, jest sąd, w którego okręgu małoletni ma swoje miejsce zamieszkania określone na podstawie umowy zawartej między jego rodzicami, treści orzeczenia sądu lub innych rozstrzygających okoliczności.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

Poza właściwością miejscową sądu powszechnego właściwego dla miejsca zamieszkania pozwanego istnieje również szczególna właściwość miejscowa, która może być a) właściwością przemianą (zob. pyt. 2.2.2.1 poniżej) albo b) właściwością wyłączną (zob. pyt. 2.2.2.2 poniżej). W sprawach gospodarczych dopuszcza się również zawarcie umowy prorogacyjnej (zob. pyt. 2.2.2.3 poniżej).

Ponadto zgodnie z § 5 ustawy nr 292/2013 o szczególnych postępowaniach sądowych w przypadku zmiany okoliczności mających znaczenie dla ustalenia właściwości sądu w postępowaniu dotyczącym opieki nad małoletnim, prawa pieczy i ubezwłasnowolnienia, sąd jest upoważniony do przekazania sprawy do właściwości innego sądu, jeżeli będzie to leżało w interesie małoletniego, opiekuna lub osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie. Przeniesienie sprawy do właściwości innego sądu zgodnie z tym paragrafem zawsze następuje według uznania sądu.

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Jest to tzw. „właściwość przemianą”, którą regulują przepisy § 87 ustawy nr 99/1963 kodeks postępowania cywilnego. Powód może wybrać, czy chce wytoczyć powództwo przed sąd powszechny właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego, czy też przed inny właściwy miejscowo sąd. W takim przypadku należy jednak przestrzegać przepisów dotyczących właściwości miejscowej – jeżeli sądem właściwym do rozpoznania danej sprawy w pierwszej instancji jest sąd okręgowy, powód musi wytoczyć powództwo przed sąd okręgowy. Po wniesieniu pozwu do sądu powód nie może już wybrać innego sądu. Jeżeli właściwość miejscową regulują przepisy prawa Unii mające bezpośrednie zastosowanie, które mają pierwszeństwo przed przepisami krajowymi (zob. stosowne przepisy rozporządzenia nr 44/2001, które regulują nie tylko kwestie związane z jurysdykcją krajową, ale również kwestie związane z właściwością miejscową), przewidziane w prawie czeskim zasady dotyczące wyboru właściwości miejscowej nie mają zastosowania.

Zamiast sądu powszechnego właściwego dla miejsca zamieszkania pozwanego powód może wybrać sąd, w którego okręgu:

pozwany ma swoje stałe miejsce zatrudnienia;

doszło do wystąpienia okoliczności dających podstawy do dochodzenia odszkodowania;

znajduje się jednostka organizacyjna przedsiębiorstwa pozwanej osoby fizycznej lub prawnej, jeżeli spór dotyczy tej jednostki;

znajduje się siedziba osoby będącej organizatorem rynku regulowanego lub zarządzającej wielostronną platformą obrotu, jeżeli sprawa dotyczy sporu gospodarczego:

dotyczącego rynku regulowanego zorganizowanego przez tę osobę lub rozliczania transakcji zawartych na takim rynku lub

dotyczącego wielostronnej platformy obrotu, którą zarządza ta osoba, lub rozliczania transakcji zawartych na takiej platformie;

znajduje się miejsce realizacji płatności w przypadku wykonywania prawa wynikającego z weksla, czeku lub innego papieru wartościowego;

znajduje się siedziba giełdy towarowej w przypadku sporu dotyczącego obrotu na giełdzie towarowej.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Jest to tzw. „właściwość wyłączną”, którą regulują przepisy § 88 ustawy nr 99/1963 kodeks postępowania cywilnego, oraz określone przepisy ustawy nr 292/2013 o szczególnych postępowaniach sądowych. Jeżeli w danym przypadku obowiązuje zasada właściwości wyłącznej, właściwości miejscowej nie można ustalić według miejsca zamieszkania pozwanego ani nie można dokonać wyboru właściwego sądu.

Jeżeli właściwość miejscową regulują przepisy prawa Unii mające bezpośrednie zastosowanie, które mają pierwszeństwo przed przepisami krajowymi (zob. stosowne przepisy rozporządzenia nr 44/2001 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, które regulują nie tylko kwestie związane z jurysdykcją krajową, ale również kwestie związane z właściwością miejscową), przewidziane w prawie czeskim zasady dotyczące ustalania właściwości wyłącznej nie mają zastosowania.

Zgodnie z § 88 ustawy nr 99/1963 kodeks postępowania cywilnego, zasada właściwości wyłącznej obowiązuje zasadniczo w następujących postępowaniach: o podział majątku wspólnego lub innych składników majątku małżonków lub o rozwiązanie umowy wspólnego najmu mieszkania po rozwodzie – właściwość miejscową ma sąd, który orzekł o rozwodzie;

dotyczących prawa do nieruchomości (postępowanie musi bezpośrednio dotyczyć prawa do nieruchomości, tj. głównie praw rzeczowych lub praw wynikających ze stosunku najmu) – właściwość miejscową ma sąd, w którego okręgu znajduje się nieruchomość, o ile dane postępowanie nie jest postępowaniem o podział majątku wspólnego lub innych składników majątku małżonków lub o rozwiązanie umowy wspólnego najmu mieszkania po rozwodzie (w takich przypadkach właściwy miejscowo będzie sąd, który orzekł o rozwodzie – zob. powyżej);

o rozstrzygnięcie sporu dotyczącego postępowania spadkowego – właściwość miejscową ma sąd, przed którym toczy się postępowanie spadkowe.

Ustawa nr 292/2013 o szczególnych postępowaniach sądowych przewiduje szczególną właściwość miejscową przede wszystkim w następujących postępowaniach:

postępowaniu rozwodowym, postępowaniu o ustalenie istnienia małżeństwa lub o unieważnienie małżeństwa – zgodnie z §§ 373 i 383 w takim przypadku właściwy jest sąd, w którego okręgu małżonkowie posiadali swoje ostatnie wspólne miejsce zamieszkania w Republice Czeskiej, pod warunkiem że przynajmniej jedno z nich nadal zamieszkuje w tym okręgu; w przypadku braku takiego sądu właściwość ma sąd powszechny właściwy dla miejsca zamieszkania małżonka, który nie wniósł pozwu, a w braku również tego sądu – sąd powszechny właściwy dla miejsca zamieszkania małżonka, który wniósł

pozew;

postępowaniu spadkowym – zgodnie z § 98 w takim przypadku właściwość ustala się według miejsca zameldowania spadkodawcy, jego ostatniego miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu, miejsca, w którym znajduje się nieruchomość należąca do spadkodawcy, lub miejsca śmierci spadkodawcy (kryteria te wymieniono w porządku hierarchicznym);

postępowaniu w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (powrót dziecka) – zgodnie z § 479 właściwy miejscowo jest sąd, w którego okręgu znajduje się siedziba statutowa Biura ds. Międzynarodowej Ochrony Prawnej Dzieci, tj. Sąd Rejonowy w Brnie (Městský soud v Brně).

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Zgodnie z § 89a ustawy nr 99/1963 kodeks postępowania cywilnego, strony mogą uzgodnić jako właściwy miejscowo inny sąd niż ten przewidziany w przepisach prawa (tzw. umowa prorogacyjna) wyłącznie w sprawach dotyczących stosunków między przedsiębiorstwami wynikających z prowadzenia działalności gospodarczej i wyłącznie pod warunkiem, że w danym przypadku nie obowiązuje właściwość wyłączna zgodnie z § 88 ustawy nr 99/1963 kodeks postępowania cywilnego (zob. powyżej). Umowa prorogacyjna wymaga formy pisemnej. Jeżeli powód wnieśli pozew do wybranego przez siebie sądu, powołując się na umowę prorogacyjną, powinien załączyć taką umowę do pozwu (w wiarygodnej postaci – najlepiej w postaci oryginału lub odpisu poświadczonego za zgodność z oryginałem), mimo że w aktualnie obowiązujących przepisach nie ustanowiono takiego warunku koniecznego.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogą dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

W Republice Czeskiej nie istnieją żadne sądy szczególne (zob. odpowiedź na pyt. 1).

Ostatnia aktualizacja: 27/09/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [et](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie

tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Jurisdykcja - Estonia

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Sądami właściwymi do rozpoznawania spraw cywilnych są sądy rejonowe (*maakohus*). Sądy rejonowe rozpoznają sprawy cywilne w pierwszej instancji. Sprawy cywilne dotyczą kwestii z wielu różnych dziedzin i obejmują spory wynikające z różnych umów i zobowiązań, kwestie rodzinne i spadkowe, spory dotyczące praw rzeczowych, kwestie związane z działalnością przedsiębiorstw i organizacji non-profit oraz zarządzaniem nimi oraz kwestie związane z upadłością i prawem pracy. Aby wszczęć postępowanie cywilne, należy wnieść pozew do sądu rejonowego. W pozwie wnoszonym do sądu należy wskazać osobę, przeciwko której wytaczane jest powództwo, żądanie pozwu, uzasadnienie żądania (tj. wskazanie podstawy prawnej) oraz dowody na poparcie powództwa.

Powództwo przeciwko innej osobie o zapłatę określonej kwoty, które wynika ze stosunku prywatnoprawnego, może również zostać rozpoznane na wniosek złożony w uproszczonym postępowaniu nakazowym. Aby wszczęć uproszczone postępowanie nakazowe w związku z roszczeniem alimentacyjnym lub roszczeniem o zwrot długu, można skorzystać ze strony internetowej <https://www.e-toimik.ee/> w celu skontaktowania się z wydziałem ds. nakazów zapłaty sądu rejonowego. Uproszczone postępowanie nakazowe nie ma zastosowania do roszczeń o zwrot długu przekraczających 6400 EUR; kwota ta obejmuje zarówno roszczenie główne, jak i roszczenie o świadczenia uboczne. Postępowania uproszczonego nie stosuje się również wówczas, jeżeli kwota dochodzonych świadczeń alimentacyjnych przekracza 200 EUR miesięcznie. Uproszczone postępowanie nakazowe nie ma zastosowania, jeżeli dłużnik nie jest wskazany w akcie urodzenia dziecka jako jego rodzic. Uproszczone postępowanie nakazowe przeprowadza się w ośrodku zamiejscowym w Haapsalu Sądu Rejonowego dla prowincji Pärnu (Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumaja).

Przed skorzystaniem z prawa do wniesienia sprawy do sądu niektóre spory można skierować do komisji pozasądowych. Na przykład rozstrzygnięciem sporów pracowniczych zajmuje się Komisja ds. Sporów Pracowniczych (töövaidluskomisjon). Komisja ds. Sporów Pracowniczych to niezależny organ zajmujący się prowadzeniem postępowań przedsądowych w sprawach dotyczących indywidualnych sporów pracowniczych. Prawo zwrócenia się do Komisji przysługuje zarówno pracownikom, jak i pracodawcom, przy czym nie wiąże się to z koniecznością uiszczenia opłaty skarbowej. Do Komisji ds. Sporów Pracowniczych można zwrócić się o rozstrzygnięcie wszelkich sporów powstałych na gruncie stosunków pracy. Przy korzystaniu z prawa do wniesienia sprawy do rozpoznania przez Komisję ds. Sporów Pracowniczych należy pamiętać, że Komisja rozpoznaje roszczenia pieniężne, których wartość nie przekracza 10 000 EUR. Roszczenia, których wartość przekracza 10 000 EUR, rozpoznaje sąd. We wniosku skierowanym do Komisji ds. Sporów Pracowniczych należy wskazać okoliczności istotne dla sporu. Na przykład w przypadku zaskarżenia rozwiązania umowy o pracę należy wskazać datę i przyczynę rozwiązania tej umowy. Należy też opisać charakter sporu między stronami, tj. określić działania, których pracownik lub pracodawca nie podjął lub które podjął niezgodnie z prawem. Wszelkie oświadczenia i twierdzenia muszą zostać uzasadnione, dlatego też należy przedstawić wszelkie okoliczności, które są poparte dowodami z dokumentów (umowa o pracę, wzajemne uzgodnienia lub korespondencja między pracodawcą a pracownikiem itp.), lub odniesienia do wszelkich innych dowodów i dane świadków. Takie dowody z dokumentów, które uzasadniają roszczenie pracownika lub pracodawcy, należy załączyć do wniosku w momencie jego składania. Jeżeli wnioskodawca uzna, że w postępowaniu powinien wziąć udział świadek, we wniosku należy podać imię i nazwisko oraz adres świadka.

Roszczenia wynikające z umowy zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą może rozpoznawać Komisja ds. Skarg Konsumentów (tarbijakaebuste komisjon). Komisja ds. Skarg Konsumentów jest właściwa do rozstrzygnięcia sporów wynikających z umów zawartych między konsumentami a przedsiębiorcami, jeżeli stronom nie udało się rozstrzygnąć sporu w drodze porozumienia i jeżeli wartość towarów lub usług będących przedmiotem sporu wynosi co najmniej 20 EUR. Komisja nie jest właściwa do rozpoznawania roszczeń dotyczących śmierci, urazu fizycznego lub uszczerbku na zdrowiu, dlatego też takie roszczenia należy kierować do sądu.

Komisja nie rozstrzyga sporów dotyczących świadczenia usług zdrowotnych, usług prawnych czy przeniesienia prawa własności do nieruchomości lub budynków ani sporów, w odniesieniu do których w innych ustawach przewidziano postępowanie ugodowe. Spory tego rodzaju rozstrzyga właściwa instytucja lub sąd. Na przykład procedurę rozstrzygnięcia sporów dotyczących najmu reguluje ustawa o rozstrzygnięciu sporów dotyczących najmu (üürivaidluse lahendamise seadus).

Komisja ds. Skarg Konsumentów jest właściwa do rozstrzygnięcia wszelkich sporów dotyczących szkód spowodowanych przez wadliwy produkt, pod warunkiem że szkodę można zidentyfikować. W przypadku ustalenia, że szkoda została wyrządzona, gdy jednocześnie niemożliwe jest dokładne oszacowanie wartości tej szkody, na przykład z uwagi na fakt, że ma ona charakter niepieniężny lub zostanie poniesiona w przyszłości, kwotę odszkodowania ustala sąd.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogą się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Aby ustalić, który sąd jest właściwy do rozpoznania sprawy, należy zapoznać się z zasadami ustalania właściwości. Wyróżnia się trzy rodzaje właściwości: 1) właściwość miejscową ogólną, która zależy od miejsca zamieszkania; 2) właściwość miejscową przemianą; 3) właściwość wyłączną (zob. pkt 2.2).

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Sądy niższej i wyższej instancji są różne, ponieważ estoński system sądownictwa jest systemem trójinstancyjnym.

Sądy rejonowe (*maakohus*) rozpoznają wszystkie sprawy cywilne jako sądy pierwszej instancji. Ustawa może przewidywać, że określone rodzaje spraw mają rozpoznawać wyłącznie określone sądy rejonowe, jeżeli przyspieszy to rozpoznawanie spraw lub w inny sposób usprawni ten proces.

Sąd okręgowy (*ringkonnakohus*) rozpatruje odwołania od orzeczeń wydanych w sprawach cywilnych przez sądy rejonowe podlegające jego właściwości miejscowej na podstawie wniesionych zażaleń na postanowienia i apelacji od wyroków. Sąd okręgowy orzeka również w innych sprawach wchodzących w zakres jego właściwości na mocy prawa.

Sąd Najwyższy (*Riigikohus*) rozpatruje odwołania od orzeczeń wydanych w sprawach cywilnych przez sądy okręgowe na podstawie skarg kasacyjnych i zażaleń na postanowienia. Sąd Najwyższy rozpoznaje również wnioski o przeprowadzenie kontroli sądowej prawomocnych orzeczeń sądowych, w przypadkach przewidzianych prawem wyznacza sąd właściwy do rozpoznania danej sprawy oraz orzeka we wszystkich innych sprawach, do rozpoznania których jest właściwy na mocy prawa.

Sprawa jest najpierw rozpoznawana w pierwszej instancji przez sąd rejonowy, który wydaje wyrok. Jeżeli strona wnosząca sprawę nie jest zadowolona z wyroku, może skorzystać z przysługującego jej prawa do wniesienia apelacji do sądu wyższej instancji, tj. do sądu okręgowego. Sądy okręgowe są sądami drugiej instancji i w związku z tym rozpatrują odwołania od orzeczeń sądów rejonowych i sądów administracyjnych na podstawie apelacji od wyroków i zażaleń na postanowienia. Sąd okręgowy orzeka w sprawach cywilnych kolejalnie – rozpatruje odwołania w składzie trzech sędziów.

Sąd Najwyższy jest sądem najwyższej instancji i rozpatruje skargi kasacyjne oraz wnioski o przeprowadzenie kontroli orzeczeń sądowych. Skarga kasacyjna oznacza wniesienie odwołania od wyroku sądu, który jeszcze się nie uprawomocnił, jeżeli w sprawie występuje zagadnienie prawne, oraz poddanie tego wyroku kontroli przez sąd wyższej instancji bez przeprowadzenia ponownej oceny stanu faktycznego. Kontrola orzeczeń sądowych oznacza ponowne zbadanie postanowień i wyroków, które już się uprawomocniły, w przypadku gdy wystąpiły nowe okoliczności w sprawie oraz na podstawie wniosku złożonego przez stronę postępowania.

Prawo do wniesienia skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego przysługuje każdej stronie postępowania, która nie jest zadowolona z wyroku sądu niższej instancji. Skargę kasacyjną można wnieść wyłącznie przez upoważnionego pełnomocnika, a nie osobiście. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną, jeżeli zarzuty podniesione w skardze dotyczą ustalenia, czy sąd niższej instancji zastosował przepisy prawa materialnego nieprawidłowo lub czy sąd poważnie naruszył prawo procesowe, co mogło doprowadzić do wydania niesprawiedliwego orzeczenia. Ponadto Sąd Najwyższy przyjmie sprawę, jeżeli rozpoznanie skargi kasacyjnej będzie miało kluczowe znaczenie dla zapewnienia pewności prawa oraz dla kształtowania jednolitej praktyki sądowej bądź dla dalszego rozwoju prawa.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

Właściwość oznacza prawo i obowiązek wykonania praw procesowych określonej osoby przed określonym sądem. Wyróżnia się właściwość ogólną, przemianą i wyłączną.

Właściwość miejscowa ogólna wskazuje sąd, przed który można wytoczyć powództwo przeciwko danej osobie i przed którym można podjąć inne czynności procesowe w odniesieniu do tej osoby, chyba że odpowiednie przepisy stanowią, że powództwo można wytoczyć lub czynność można podjąć przed innym sądem.

Właściwość miejscowa przemianą wskazuje sąd, przed który można wytoczyć powództwo przeciwko danej osobie i przed którym można podjąć inne czynności procesowe w odniesieniu do tej osoby, poza sądem posiadającym właściwość miejscową ogólną w danej sprawie. Oznacza to, że powództwo o roszczenie majątkowe przeciwko osobie fizycznej można również wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca, w którym taka osoba fizyczna miała swoje miejsce zamieszkania przez dłuższy czas. Jeżeli taka osoba zamieszkuje w państwie trzecim, powód może również wystąpić przeciwko niej z powództwem o roszczenie majątkowe, wnosząc je do sądu właściwego dla miejsca położenia składnika majątku będącego przedmiotem powództwa lub do sądu właściwego dla miejsca położenia pozostałych składników majątku tej osoby.

Właściwość wyłączna wskazuje jedyny sąd właściwy do rozpoznania danej sprawy cywilnej. W postępowaniach wszczynanych na wniosek właściwość jest zawsze wyłączna, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej. Właściwość wyłączną można oznaczyć na przykład na podstawie miejsca położenia nieruchomości, siedziby statutowej osoby prawnej itp.

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Powództwo przeciwko osobie fizycznej można wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania tej osoby, natomiast powództwo przeciwko osobie prawnej można wytoczyć przed sąd właściwy dla jej siedziby głównej. Jeżeli miejsce zamieszkania osoby fizycznej nie jest znane, powództwo przeciwko takiej osobie można wytoczyć przed sąd właściwy dla ostatniego znanego miejsca zamieszkania tej osoby.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

Powództwo przeciwko obywatelowi Republiki Estońskiej zamieszkującemu w państwie trzecim, w odniesieniu do którego stosuje się zasady eksterytorialności, lub przeciwko obywatelowi Republiki Estońskiej pracującemu w państwie trzecim jako urzędnik służby cywilnej można wytoczyć przed sąd właściwy dla ostatniego miejsca zamieszkania tego obywatela w Estonii. Jeżeli dana osoba nie zamieszkiwała w Estonii, powództwo przeciwko niej można wytoczyć przed Sąd Rejonowy dla prowincji Harju (*Harju Maakohus*). Powództwo przeciwko organowi Republiki Estońskiej lub organowi samorządu terytorialnego można wytoczyć przed sąd właściwy dla siedziby takiego organu państwowego lub organu samorządu terytorialnego. W przypadku braku możliwości ustalenia właściwego organu państwowego powództwo należy wytoczyć przed Sąd Rejonowy dla prowincji Harju. W przypadku braku możliwości ustalenia organu samorządu terytorialnego powództwo należy wytoczyć przed sąd właściwy miejscowo dla siedziby władz danej gminy wiejskiej lub miasta. Powództwo przeciwko organowi Republiki Estońskiej lub organowi samorządu terytorialnego można wytoczyć przed sąd właściwy dla siedziby takiego organu państwowego lub organu samorządu terytorialnego.

W przypadku braku możliwości ustalenia właściwego organu państwowego powództwo należy wytoczyć przed Sąd Rejonowy dla prowincji Harju. W przypadku braku możliwości ustalenia organu samorządu terytorialnego powództwo należy wytoczyć przed sąd właściwy miejscowo dla siedziby władz danej gminy wiejskiej lub miasta. Powód może również wytoczyć powództwo przed sąd właściwy dla swojego miejsca zamieszkania.

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

W przypadkach wskazanych w odpowiednich przepisach istnieje możliwość wyboru sądu, przed który można wytoczyć powództwo i przed którym można podjąć inne czynności procesowe, poza sądem posiadającym właściwość miejscową ogólną w danej sprawie.

Powództwo o roszczenie majątkowe przeciwko osobie fizycznej można również wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca, w którym ta osoba fizyczna miała swoje miejsce zamieszkania przez dłuższy czas z uwagi na fakt, że pozostawała w stosunku pracy lub w stosunku służbowym, studiowała albo przebywała w tym miejscu z jakiegokolwiek innego powodu.

Właściwość ze względu na miejsce prowadzenia działalności – powództwo o roszczenie związane z działalnością gospodarczą lub zawodową pozwanego można również wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca prowadzenia przez niego działalności.

Właściwość ze względu na siedzibę statutową osoby prawnej – osoba prawna ustanowiona na zasadzie członkostwa, w tym przedsiębiorstwo, lub członek, partner lub udziałowiec takiej osoby prawnej może wytoczyć powództwo z tytułu członkostwa lub posiadania udziałów przeciwko innemu członkowi, partnerowi lub udziałowcowi tej samej osoby prawnej przed sąd właściwy dla siedziby statutowej takiej osoby prawnej.

Właściwość ze względu na położenie składnika majątku – jeżeli osoba ma swoje miejsce zamieszkania lub siedzibę statutową na terytorium państwa trzeciego, można wytoczyć przeciwko niej powództwo o roszczenie majątkowe przed sąd właściwy dla miejsca położenia składnika majątku będącego przedmiotem powództwa lub przed sąd właściwy dla miejsca położenia pozostałych składników majątku tej osoby. Jeżeli dany składnik majątku został wpisany do rejestru publicznego, powództwo można wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca prowadzenia rejestru, do którego wpisano ten składnik majątku. Jeżeli składnikiem majątku jest roszczenie wynikające z prawa zobowiązań, powództwo można wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby statutowej dłużnika. Jeżeli roszczenie jest zabezpieczone składnikiem majątku, powództwo można wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca położenia tego składnika majątku.

Właściwość w przypadku powództwa o roszczenie zabezpieczone hipoteką lub obciążone prawem rzeczowym – powództwo o roszczenie zabezpieczone hipoteką lub obciążone prawem rzeczowym lub inne powództwo o podobne roszczenie można również wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca położenia nieruchomości, pod warunkiem że dłużnik jest właścicielem zarejestrowanej nieruchomości zabezpieczonej hipoteką lub obciążonej prawem rzeczowym.

Właściwość w przypadku powództwa z tytułu własnościowego prawa do lokalu – powództwo przeciwko członkowi spółdzielni mieszkaniowej lub innego rodzaju stowarzyszenia właścicieli lokali, które wynika ze wspólnej własności przysługującej członkom lub z administracji obiektem będącym przedmiotem wspólnej własności lub które opiera się na fizycznym udziale we własności lokalu można również wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca położenia zarejestrowanej nieruchomości obciążonej własnościowym prawem do lokalu.

Właściwość ze względu na miejsce wykonania umowy – powództwo z tytułu umowy lub powództwo o stwierdzenie nieważności umowy można również wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca, w którym zakwestionowane postanowienie umowne ma zostać wykonane. W przypadku umowy sprzedaży ruchomości za miejsce wykonania zobowiązania uznaje się miejsce, w którym dana ruchomość została przekazana lub miała zostać przekazana nabywcy oraz, w przypadku umowy o świadczenie usługi, miejsce, w którym usługa była lub miała być świadczona. W pozostałych przypadkach za miejsce wykonania zobowiązania uznaje się miejsce prowadzenia działalności lub, w przypadku braku takiego miejsca, miejsce zamieszkania lub siedzibę statutową dłużnika. Powyższe przepisy mają zastosowanie, chyba że strony postanowią inaczej.

Właściwość ze względu na miejsce zamieszkania konsumenta – konsument może również wytoczyć powództwo z umowy lub stosunku określonych w art. 35, art. 46, art. 52, art. 208 ust. 4, art. 379, art. 402, art. 635 ust. 4, art. 709, art. 734 lub art. 866 ustawy prawo zobowiązań (*võlaõigusseadus*) lub powództwo z innej umowy zawartej z przedsiębiorstwem mającym swoją siedzibę statutową lub miejsce prowadzenia działalności w Estonii przed sąd właściwy dla swojego miejsca zamieszkania. Powyższe przepisy nie mają zastosowania do powództw z tytułu umów przewozu.

Właściwość w przypadku powództwa z umowy ubezpieczenia – ubezpieczający, uposażony z tytułu ubezpieczenia lub inna osoba uprawniona do wystąpienia z żądaniem wykonania umowy ubezpieczenia przez ubezpieczyciela mogą również wytoczyć powództwo z umowy ubezpieczenia przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby statutowej tej osoby. W przypadku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej lub ubezpieczenia obiektu w budowie, nieruchomości lub ruchomości połączonego z ubezpieczeniem obiektu w budowie lub nieruchomości powództwo przeciwko ubezpieczycielowi można również wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca wystąpienia działania lub zdarzenia, które doprowadziło do powstania szkody, lub miejsca, w którym szkoda została wyrządzona.

Właściwość ze względu na miejsce zamieszkania lub miejsce zatrudnienia pracownika – pracownik może wytoczyć powództwo z umowy o pracę również przed sąd właściwy dla jego miejsca zamieszkania lub zatrudnienia.

Właściwość w przypadku powództwa z weksla lub czeku – powództwo z weksla lub czeku można również wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca płatności.

Właściwość w przypadku powództwa o roszczenie z czynu niedozwolonego – powództwo o odszkodowanie z tytułu szkód poniesionych wskutek czynu niedozwolonego można również wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca wystąpienia działania lub zdarzenia, które doprowadziło do powstania szkody, lub miejsca, w którym szkoda została wyrządzona.

Właściwość w przypadku powództwa o roszczenie morskie, powództwa z tytułu działań ratunkowych lub umowy w zakresie ratownictwa – powództwo o jedno roszczenie morskie lub większą liczbę roszczeń wskazanych w ustawie o prawie morza (*laeva asjaõigusseadus*) można również wytoczyć przed sąd właściwy dla położenia statku pozwanego lub dla portu macierzystego takiego statku. Powództwo z tytułu działań ratunkowych lub umowy w zakresie ratownictwa można również wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca prowadzenia akcji ratunkowej.

Właściwość w przypadku powództwa o podział masy spadkowej – powództwo o ustalenie prawa do spadku, roszczenie następcy prawnego przeciwko posiadaczowi masy spadkowej, roszczenie wynikające z zapisu lub testamentu lub roszczenie o zachówek lub podział masy spadkowej można również wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkodawcy w momencie jego śmierci. Jeżeli spadkodawca był obywatelem Republiki Estońskiej, ale w momencie śmierci nie zamieszkiwał w Estonii, powództwo można również wytoczyć przed sąd właściwy dla ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Estonii. Jeżeli spadkodawca nie zamieszkiwał w Estonii, powództwo można wytoczyć przed Sąd Rejonowy dla prowincji Harju (Harju Maakohus).

Powództwo przeciwko współpozwanym i kilka powództw przeciwko jednemu pozwanemu – powództwo przeciwko kilku pozwanym można wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby jednego z współpozwanonych według wyboru powoda. Jeżeli powód zamierza wytoczyć więcej niż jedno powództwo przeciwko jednemu pozwanemu na podstawie tej samej przesłanki faktycznej, wszystkie powództwa można wytoczyć przed sąd właściwy do rozpoznania powództwa dotyczącego jednego roszczenia lub kilku roszczeń opierających się na tej samej przesłance faktycznej.

Właściwość w przypadku powództwa wzajemnego oraz powództwa wniesionego przez osobę trzecią występującą z niezależnym roszczeniem – powództwo wzajemne można wytoczyć przed sąd, do którego wniesiono powództwo pierwotne, o ile spełniono warunki wniesienia powództwa wzajemnego i o ile powództwo wzajemne nie podlega właściwości wyłącznej. Powyższe przepisy stosuje się również w przypadku, gdy zgodnie z przepisami ogólnymi powództwo wzajemne należy wytoczyć przed sąd w państwie trzecim.

Osoba trzecia może wytoczyć niezależne powództwo przed sąd rozpoznający powództwo główne.

Właściwość w postępowaniu upadłościowym – powództwo o wszczęcie postępowania upadłościowego lub o ustalenie masy upadłości przeciwko upadłemu, syndykowi masy upadłości lub członkowi komisji upadłościowej, w tym powództwo o wyłączenie składnika majątku z masy upadłości, można wytoczyć przed sąd, który orzekł o upadłości. Powództwo o zaspokojenie roszczenia można również wytoczyć przed sąd, który orzekł o upadłości. Podmiot, wobec którego ogłoszono upadłość może również wytoczyć powództwo dotyczące masy upadłości, w tym powództwo o roszczenie windykacyjne, przed sąd, który ogłosił upadłość.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

W przypadkach określonych w ustawie stosuje się zasadę właściwości wyłącznej. Właściwość ta wskazuje jedyny sąd właściwy do rozpoznania danej sprawy cywilnej. W postępowaniach wszczynanych na wniosek strony sąd zawsze posiada właściwość wyłączną, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej.

1) *Właściwość ze względu na położenie nieruchomości* – przed sąd właściwy dla położenia danej nieruchomości można wytoczyć powództwo obejmujące następujące kategorie roszczeń:

roszczenia dotyczące uznania istnienia prawa własności, ograniczonego prawa rzeczowego lub innego obciążenia rzeczowego na nieruchomości lub uznania braku takich praw lub obciążeń lub roszczenia dotyczące innych praw do nieruchomości;

roszczenia o ustalenie granic lub podział nieruchomości;

objęcie prawa własności do nieruchomości ochroną;

roszczenia dotyczące prawa rzeczowego wynikającego z własnościowego prawa do lokalu;

roszczenia dotyczące przymusowej egzekucji z nieruchomości;

roszczenia wynikające z umowy dzierżawy lub najmu nieruchomości lub z innej umowy użytkowania nieruchomości zgodnie z prawem zobowiązań bądź roszczenia dotyczące ważności takich umów.

Powództwo dotyczące służebności gruntowej, obciążenia rzeczowego lub prawa pierwokupu wytacza się przed sąd właściwy dla miejsca położenia danej nieruchomości służebnej lub obciążonej.

2) *Roszczenie o zaprzestanie stosowania standardowych warunków umownych* – powództwo o zaprzestanie stosowania niesprawiedliwego standardowego warunku umownego lub o odwołanie lub wycofanie zalecenia stosowania takiego warunku przez osobę zalecającą jego stosowanie (art. 45 ustawy prawo zobowiązań (*võlaõigusseadus*)) wytacza się przed sąd właściwy dla miejsca prowadzenia działalności przez pozwanego lub, w przypadku braku takiego miejsca, przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby statutowej pozwanego. Jeżeli pozwany nie ma miejsca prowadzenia działalności, miejsca zamieszkania ani siedziby statutowej w Estonii, powództwo wytacza się przed sąd właściwy dla miejsca, w którym stosowano taki standardowy warunek umowny.

3) *Właściwość w sprawie o uchylenie decyzji organu osoby prawnej lub stwierdzenie jej nieważności* – powództwo o uchylenie decyzji organu osoby prawnej lub o stwierdzenie jej nieważności wytacza się przed sąd właściwy dla siedziby statutowej danej osoby prawnej.

4) *Właściwość w sprawach małżeńskich*

Za sprawy małżeńskie uznaje się sprawy cywilne, w których przedmiotem powództwa są kwestie związane z:

rozwozem;

unieważnieniem małżeństwa;

ustaleniem istnienia lub nieistnienia małżeństwa;

podziałem majątku wspólnego lub innymi roszczeniami wynikającymi ze stosunków majątkowych między małżonkami;

innymi roszczeniami wynikającymi ze stosunku między małżonkami wniesionymi przez jedno z małżonków przeciwko drugiemu.

Sąd estoński jest właściwy do rozpoznania sprawy małżeńskiej, jeżeli:

co najmniej jedno z małżonków jest obywatelem Republiki Estońskiej lub było obywatelem Republiki Estońskiej w momencie zawarcia związku małżeńskiego; obydwój małżonkowie mają swoje miejsce zamieszkania w Estonii;

jedno z małżonków ma swoje miejsce zamieszkania w Estonii, z wyjątkiem sytuacji, w której oczywiste jest, że wydany wyrok nie zostałby uznany w państwie obywatelstwa któregośkolwiek z małżonków.

Jeżeli sprawa małżeńska ma zostać rozpoznana przez sąd w Estonii, powództwo wytacza się przed sąd właściwy dla wspólnego miejsca zamieszkania małżonków lub, w przypadku braku takiego wspólnego miejsca zamieszkania, przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego. Jeżeli pozwany nie ma miejsca zamieszkania w Estonii, powództwo wytacza się przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania wspólnego, małoletniego dziecka stron, a w przypadku braku takiego małoletniego dziecka – przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda.

Jeżeli ustanowiono pieczę nad majątkiem osoby nieobecnej, która zaginęła, lub jeżeli ustanowiono kuratelę dla osoby z uwagi na jej ograniczoną zdolność do czynności prawnych lub w przypadku osoby poddanej karze pozbawienia zdolności, powództwo rozwodowe przeciwko takiej osobie można również wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda.

5) *Właściwość w sprawach o ustalenie ojcostwa i alimenty* – sprawa o ustalenie ojcostwa to sprawa cywilna, w której rozpoznaje się powództwo o ustalenie lub zakwestionowanie wpisu dotyczącego rodzica w akcie urodzenia dziecka lub w aktach stanu cywilnego. Estoński sąd może rozpoznać sprawę o ustalenie ojcostwa, jeżeli co najmniej jedna ze stron postępowania jest obywatelem Republiki Estońskiej lub jeżeli co najmniej jedna ze stron postępowania ma swoje miejsce zamieszkania w Estonii. W sprawie o ustalenie ojcostwa rozpoznawanej przez sąd estoński powództwo wytacza się przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania dziecka. Jeżeli dziecko nie ma miejsca zamieszkania w Estonii, powództwo wytacza się przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego. Jeżeli pozwany nie ma miejsca zamieszkania w Estonii, powództwo wytacza się przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda.

Przepisy te mają również zastosowanie do spraw o alimenty. Sprawa o alimenty jest to sprawa cywilna, w której rozpoznaje się roszczenie o:

wykonanie przez jednego z rodziców spoczywającego na nim obowiązku alimentacyjnego wobec małoletniego dziecka;

wykonanie obowiązku alimentacyjnego ustanowionego pomiędzy rodzicami;

wykonanie obowiązku alimentacyjnego ustanowionego pomiędzy małżonkami;

wykonanie innego obowiązku alimentacyjnego wynikającego z mocy prawa.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Jeżeli sprawa podlega właściwości kilku sądów estońskich jednocześnie, powodowi przysługuje prawo wyboru sądu, przed który chce wytoczyć powództwo.

W takim przypadku sprawę rozpoznaje sąd, który otrzymał pozew jako pierwszy.

Jeżeli powództwo zostanie wytoczone przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby statutowej pozwanego lub przed sąd, który ma właściwość wyłączną, sprawa jest rozpoznawana przez ośrodek zamiejscowy właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby statutowej pozwanego lub dla miejsca, na podstawie którego ustalono właściwość wyłączną. Jeżeli kilka miejsc decydujących o właściwości sądu leży na obszarze objętym właściwością miejscową jednego sądu rejonowego, lecz podlegającym różnym ośrodkom zamiejscowym, powód może wybrać ośrodek zamiejscowy, w którym sprawa zostanie rozpoznana. Jeżeli powód nie dokona takiego wyboru, sąd wskaże ośrodek zamiejscowy właściwy do rozpoznania sprawy.

Kwestie wnoszone do sądu na wniosek są rozpoznawane przez ośrodek zamiejscowy właściwy miejscowo dla miejsca, na podstawie którego ustalono właściwość sądu. Jeżeli różne miejsca decydujące o właściwości sądu leżą na obszarze objętym właściwością miejscową jednego sądu rejonowego, lecz podlegającym różnym ośrodkom zamiejscowym, sąd wskazuje ośrodek zamiejscowy właściwy do rozpoznania danej sprawy.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Postępowanie uproszczone w sprawach o wydanie nakazu zapłaty przeprowadza się w ośrodku zamiejscowym w Haapsalu podlegającym Sądowi Rejonowemu dla prowincji Pärnu (Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumaja). Pozostałe sprawy cywilne podlegają wskazanym powyżej zasadom dotyczącym własności.

Łącza do powiązanych stron internetowych

System sądownictwa

Ostatnia aktualizacja: 29/10/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurisdykcja - Irlandia

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Sądy cywilne w Irlandii są właściwe do rozpoznawania spraw dotyczących sporów między osobami fizycznymi, osobami prawnymi lub z udziałem Skarbu Państwa. Spory te mogą dotyczyć różnorodnych kwestii – od szkody powstałej w wypadku samochodowym po kwestionowane przejęcie przedsiębiorstwa. W sprawach cywilnych powód skarży pozwanego o naprawienie wyrządzonej mu szkody. Odszkodowanie przybiera zazwyczaj formę zasądzonej kwoty pieniężnej.

Sądy rejonowe (*District Courts*), sądy okręgowe (*Circuit Courts*) i Wysoki Trybunał (*High Court*) są sądami pierwszej instancji. Właściwość Sądu Najwyższego (*Supreme Court*) obejmuje wyłącznie rozpoznawanie środków zaskarżenia, jak również określone sprawy związane z konstytucją. Sąd Apelacyjny (*Court of Appeal*) rozpoznaje wyłącznie środki odwoławcze.

Sądy rejonowe i okręgowe mają właściwość miejscową i rzeczową ograniczoną, tj. są one właściwe wyłącznie do rozpoznawania spraw, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza określonego progu lub w których strony mają swoje miejsce zamieszkania lub siedzibę na określonym obszarze geograficznym lub gdy doszło do zawarcia umowy na określonym obszarze geograficznym. Apelacje od wyroków sądów rejonowych rozpoznają sądy okręgowe, natomiast apelacje od wyroków sądów okręgowych rozpoznaje Wysoki Trybunał.

Sądy spraw drobnych (*Small Claims Courts*) funkcjonują w ramach sądów rejonowych i rozpatrują spory konsumenckie, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 2000 EUR. Do sądów tych można również kierować spory gospodarcze.

Sąd rejonowy jest właściwy do rozpoznawania spraw, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 15 000 EUR. Sąd okręgowy jest właściwy do rozpoznawania spraw, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 75 000 EUR (60 000 EUR w przypadku powództwa dotyczącego uszkodzenia ciała). Sąd okręgowy jest również właściwy do rozpoznawania spraw z zakresu prawa rodzinnego, w tym spraw o rozwód, separację i unieważnienie małżeństwa. Wysoki Trybunał jest właściwy do rozpoznawania spraw, w których wartość przedmiotu sporu przekracza 75 000 EUR (60 000 EUR w przypadku powództwa dotyczącego uszkodzenia ciała).

Powództwa na gruncie prawa pracy rozpoznaje Sąd Apelacyjny ds. Zatrudnienia (*Employment Appeals Tribunal*), który jest niezależnym organem ochrony sądowej. Sąd ten jest właściwy do rozpoznawania różnorodnych sporów dotyczących praw pracowniczych. W niektórych sprawach każda ze stron sporu może odwołać się do sądu okręgowego w terminie sześciu tygodni od wydania orzeczenia przez Sąd Apelacyjny ds. Zatrudnienia. Jeżeli nie odwołano się do sądu okręgowego, a pracodawca nie wykonał orzeczenia Sądu, Minister Pracy, Przedsiębiorczości i Innowacji może wytoczyć powództwo przed sąd okręgowy w imieniu pracownika. Każda ze stron może odwołać się od orzeczenia Sądu do Wysokiego Trybunału, ale wyłącznie w zakresie ograniczonym do kwestii prawnych.

Utworzony w 2004 r. Sąd Gospodarczy (*Commercial Court*) funkcjonuje jako specjalistyczny wydział Wysokiego Trybunału, a jego działalność regulują w szczególności przepisy zarządzenia 63A stanowiącego element regulaminu sądów wyższej instancji (*Order 63A of the Rules of the Superior Courts*). Sąd ten jest właściwy do rozpoznawania spraw gospodarczych, w których wartość przedmiotu sporu wynosi co najmniej 1 mln EUR, spraw dotyczących własności intelektualnej oraz środków odwoławczych i skarg na decyzje wydane przez organy administracji. Sąd ten jest również właściwy do rozpoznawania innych spraw, jeżeli sędzia uzna to za celowe. Sprawy nie trafiają automatycznie do wykazu spraw gospodarczych (*Commercial List*) prowadzonego przez Wysoki Trybunał. Decyzję w tym zakresie każdorazowo podejmuje sędzia Sądu Gospodarczego. Sąd stosuje szczegółowy system zarządzania sprawami, który ma usprawniać przygotowanie rozprawy, eliminować zbędne koszty i zwalczać taktyki przedłużania postępowania oraz gwarantować ujawnienie wszystkich informacji przed rozprawą.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogą się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Sąd właściwy do rozpoznania danego roszczenia w pierwszej instancji ustala się na podstawie charakteru tego roszczenia (umowne, deliktowe itp.) oraz jego wartości (zob. powyżej).

Aby określić zakres właściwości sądów rejonowych, kraj podzielono na 24 okręgi, do każdego z nich przypisując na stałe jednego sędziego lub większą ich liczbę. W dwóch największych miastach, tj. Dublinie i Cork, liczba spraw wnoszonych do sądu wymaga przydzielenia na stałe kilku sędziów. Jeżeli chodzi o sądy okręgowe, kraj podzielono na osiem okręgów. Do każdego sądu okręgowego przypisany jest jeden sędzia, z wyjątkiem Sądów Okręgowych w Dublinie i Cork, gdzie z uwagi na duży wpływ spraw przypisano większą liczbę sędziów. Sprawy w pierwszej instancji Wysoki Trybunał rozpoznaje zwykle w Dublinie. Wysoki Trybunał rozpoznaje również roszczenia dotyczące uszkodzenia ciała, w tym również ze skutkiem śmiertelnym, zbierając się w kilku lokalizacjach w wyznaczonych okresach w ciągu roku. Ponadto Wysoki Trybunał odbywa sesje wyjazdowe, na których rozpoznaje apelacje od wyroków sądów okręgowych w sprawach cywilnych i rodzinnych.

Sądy rejonowe są właściwe do rozpoznawania spraw dotyczących umów, określonych czynów niedozwolonych, umów dzierżawy z opcją wykupu i umów sprzedaży na raty, najmu, np. o eksmisję z tytułu niepłacenia czynszu oraz dotyczących bezprawnego zatrzymania towaru, gdy wartość przedmiotu sporu nie przekracza 15 000 EUR. Sąd rejonowy posiada również szeroki zakres kompetencji w sprawach dotyczących wykonywania orzeczeń dotyczących zadłużenia, wydawanych przez wszystkie sądy, w sprawach dotyczących udzielania koncesji, np. na sprzedaż napojów alkoholowych, a także w sprawach związanych z opieką i świadczeniami alimentacyjnymi na dzieci.

Sądy okręgowe są właściwe w sporach wynikających z umów, czynów niedozwolonych, dziedziczenia i w sprawach dotyczących zarządzania spadkiem, w sprawach rozstrzyganych według norm słuszności, w sprawach o eksmisję lub z wniosków o zawarcie nowych umów najmu w postępowaniach dotyczących umów dzierżawy z opcją wykupu i umów sprzedaży na raty, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 75 000 EUR (60 000 EUR w przypadku powództwa dotyczącego uszkodzenia ciała). Sądy okręgowe są właściwe do rozpoznania spraw z zakresu prawa rodzinnego (w tym spraw

o separację, rozwód, unieważnienie małżeństwa oraz apelacji od wyroków sądów rejonowych) oraz rozpatrują apelacje od orzeczeń arbitrażowych w sporach dotyczących czynszów od najmu i dzierżawy.

Sprawy cywilne w sądach okręgowych rozpoznaje sąd w składzie jednoosobowym bez udziału ławników. Sądy okręgowe rozpatrują apelacje od wyroków sądów rejonowych, ponownie rozpoznając sprawę, a ich orzeczenia są ostateczne i niezaskarżalne.

Zgodnie z konstytucją Wysoki Trybunał ma właściwość ogólną w pierwszej instancji we wszelkich kwestiach dotyczących zarówno zdarzeń, jak i zagadnień prawnych. Oznacza to, że Wysoki Trybunał jest właściwy do rozpoznawania wszelkich spraw cywilnych, w których pozwany ma miejsce zamieszkania na terytorium Irlandii, spraw dotyczących umów zawartych w Irlandii, spraw z czynów niedozwolonych tam popełnionych lub spraw dotyczących nieruchomości położonych w Irlandii. Wysoki Trybunał rozpoznaje apelacje od wyroków sądów okręgowych i sprawuje nadzór nad sądami rejonowymi i innymi sądami niższej instancji. Apelacje od wyroków Wysokiego Trybunału rozpoznają Wyższy Sąd Apelacyjny oraz Sąd Najwyższy, w przypadku gdy Sąd Najwyższy uzna, że rozstrzygnięcie w danej sprawie leży w ogólnym interesie publicznym lub w interesie wymiaru sprawiedliwości. Wyższy Sąd Apelacyjny może przekazać apelację do rozpoznania Sądowi Najwyższemu, jeżeli Sąd Najwyższy uzna, że rozstrzygnięcie w danej sprawie leży w ogólnym interesie publicznym lub w interesie wymiaru sprawiedliwości. W takim przypadku rozpatrzenie apelacji następuje bez ponownego rozpoznania sprawy, lecz na podstawie zgromadzonych w pierwszej instancji dowodów oraz argumentów prawnych.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Właściwy sąd rejonowy lub okręgowy, przed który należy wytoczyć powództwo cywilne, ustala się na podstawie miejsca zwykłego pobytu pozwanego lub jednego z pozwanych lub miejsca prowadzenia działalności zawodowej lub gospodarczej przez pozwanego lub jednego z pozwanych. W większości sporów dotyczących zobowiązań umownych sądem właściwym do rozpoznania sprawy jest sąd rejonowy lub okręgowy, w którego okręgu znajduje się miejsce domniemanego zawarcia umowy, w przypadku czynów niedozwolonych – sąd właściwy ze względu na miejsce domniemanego popełnienia danego czynu, w przypadku spraw z zakresu prawa rodzinnego – sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda, natomiast w sporach dotyczących najmu/dzierżawy lub własności nieruchomości – sąd właściwy dla miejsca, w którym położona jest nieruchomość będąca przedmiotem postępowania.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Nie dotyczy.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Nie dotyczy.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Nie dotyczy.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Na stronie internetowej [Służby Sądowniczej Irlandii](#) w wyczerpujący sposób objaśniono strukturę sądów w tym kraju. Opublikowano na niej również skierowaną do ogółu społeczeństwa broszurę pt. *Explaining the Courts*. Bardziej szczegółowych informacji o systemie sądownictwa udziela Rada Informacji Obywatelskiej – organ ustawy wspierający udzielanie informacji i porad oraz podnoszenie świadomości w zakresie szeregu usług publicznych i społecznych. Rada Informacji Obywatelskiej posiada swoją stronę internetową; można skontaktować się z nią również telefonicznie i osobiście w oddziałach na terenie całego kraju.

Linki do powiązanych stron internetowych

[Służba Sądownicza Irlandii](#)

<http://www.citizensinformation.ie/>

Ostatnia aktualizacja: 18/09/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurysdykcja - Grecja

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Powszechne sądy cywilne są właściwe do rozpoznawania większości spraw cywilnych i gospodarczych w Grecji. W drodze wyjątku na mocy przepisów szczególnych w sądach cywilnych w dużych miastach utworzono izby wyspecjalizowane posiadające właściwość wyłączną do rozpoznania określonych spraw z gałęzi prawa, w której izby te się specjalizują. Wspomniane izby to izby w Atenach i Salonikach właściwe w sprawach dotyczących znaku towarowego Unii Europejskiej oraz izba w Pireusie właściwa w sprawach z zakresu prawa morskiego.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

W większości spraw właściwość sądów ustala się według wartości przedmiotu sporu. Przy szacowaniu wartości przedmiotu sporu bierze się pod uwagę roszczenie główne i pomija się wszelkie roszczenia uboczne. Jeżeli powód dochodzi pozwem kilku roszczeń, zlicza się ich wartość.

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Sprawy podlegające właściwości sądów cywilnych są rozpoznawane w pierwszej instancji przez rejonowe sądy w sprawach cywilnych, zwane również sądami ds. drobnych roszczeń (*Irinodikia*), sądy pierwszej instancji orzekające w składzie jednoosobowym (*Monomeli Protodikia*) oraz sądy pierwszej instancji orzekające w składzie wieloosobowym (*Polymeli Protodikia*).

Do właściwości rejonowych sądów w sprawach cywilnych należą przede wszystkim: a) wszystkie spory, których wartość można oznaczyć w kwocie pieniężnej, pod warunkiem że wartość przedmiotu sporu nie przekracza dwudziestu tysięcy euro (20 000 EUR), b) wszystkie spory o roszczenia główne i uboczne wynikające z umowy dzierżawy/najmu, pod warunkiem że w żadnym przypadku uzgodniona wysokość miesięcznego czynszu nie przekracza sześciuset euro (600 EUR).

Do właściwości rejonowych sądów w sprawach cywilnych należy również, niezależnie od wartości przedmiotu sporu, większość sporów dotyczących uprawy roli, sprzedaży zwierząt, wytyczania granic między sąsiednimi gruntami, spory wynikające z umów zawartych z hotelami i przewoźnikami, roszczenia stowarzyszeń i spółdzielni wobec ich członków i *vice versa*, roszczenia dochodzone przez prawników z tytułu usług wyświadczonych przed rejonowymi

sądami w sprawach cywilnych i sądami rejonowymi w sprawach karnych (*Ptaismatodikia*), a także roszczenia z tytułu innych praw, odszkodowań lub kosztów związanych ze świadkami, tłumaczami, zarządcami przymusowymi lub kuratorami, którzy składali zeznania przed sądem lub zostali powołani przez sąd.

Do właściwości sądów pierwszej instancji orzekających w składzie jednoosobowym należą wszystkie spory, których wartość można oznaczyć w kwocie pieniężnej, pod warunkiem że wartość przedmiotu sporu jest wyższa niż dwadzieścia tysięcy euro (20 000 EUR), ale nie przekracza dwustu pięćdziesięciu tysięcy euro (250 000 EUR).

Do właściwości sądów pierwszej instancji orzekających w składzie jednoosobowym należą również następujące spory, nawet jeżeli wartość przedmiotu sporu przekracza dwieście pięćdziesiąt tysięcy euro (250 000 EUR): spory wynikające z umów dzierżawy lub najmu; spory dotyczące świadczenia pracy przez pracowników najemnych, usług świadczonych lub przedmiotów wytwarzanych przez profesjonalistów lub rzemieślników; spory wynikające z układów zbiorowych między zakładami ubezpieczeń społecznych a ubezpieczonymi; spory dotyczące honorariów adwokackich, odszkodowań i kosztów innych niż wskazane powyżej, w przypadku których sądami właściwymi są rejonowe sądy w sprawach cywilnych; spory dotyczące osób wykonujących zawody prawnicze, zawód lekarza lub pracownika paramedycznego lub zawód inżyniera, chemika lub maklera/pośrednika, a także osób powołanych przez organ sądowy, takich jak biegli, biegli arbitrzy, rzeczoznawcy, arbitrzy, wykonawcy testamentów, zarządcy, likwidatorzy; spory dotyczące wszelkiego rodzaju roszczeń odszkodowawczych z tytułu szkód wyrządzonych przez pojazd, uwzględniając roszczenia wynikające z umów ubezpieczenia pojazdu, oraz spory dotyczące naruszenia posiadania lub użytkowania ruchomości lub nieruchomości.

Do właściwości sądów pierwszej instancji orzekających w składzie jednoosobowym zawsze należą, niezależnie od wartości przedmiotu sporu, spory dotyczące: rozvodu; unieważnienia małżeństwa; ustalenia istnienia lub nieistnienia małżeństwa; stosunków między małżonkami w czasie trwania małżeństwa i wynikających z małżeństwa, uwzględniając zaprzeczenie ojcostwa, ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka lub władzy rodzicielskiej; uznania ojcostwa dziecka pozamałżeńskiego; stwierdzenia istnienia lub nieistnienia bądź nieważności dobrowolnego uznania dziecka pozamałżeńskiego lub tego, czy dziecko pozamałżeńskie posiada taki sam status jak dziecko urodzone w związku małżeńskim w świetle zbliżającego się ślubu jego rodziców, a także uwzględniając zaskarżenie dobrowolnego uznania dziecka; stwierdzenia istnienia lub braku stosunku przysposobienia lub rozwiązania tego stosunku bądź istnienia lub braku władzy rodzicielskiej. Ponadto sądy pierwszej instancji orzekające w składzie jednoosobowym są również właściwe do rozpoznawania sporów dotyczących świadczeń alimentacyjnych z tytułu pozostawania w związku małżeńskim, rozvodu lub pokrewieństwa; wykonywania władzy rodzicielskiej; sporów między rodzicami wspólnie wykonującymi władzę rodzicielską, a także kontaktów rodziców i innych wstępnych z dzieckiem; sporów związanych z prawem do korzystania ze wspólnego miejsca zamieszkania małżonków i podziału ruchomości między małżonkami, a także sporów dotyczących wspólnego miejsca zamieszkania małżonków i podziału ruchomości między małżonkami w przypadku ustania wspólnego pożycia; sporów dotyczących prawa własności do poszczególnych piętér budynku i sporów dotyczących unieważnienia decyzji podjętych przez walne zgromadzenia stowarzyszeń lub spółdzielni.

Sądy pierwszej instancji orzekające w składzie wieloosobowym są właściwe do rozpoznawania wszystkich sporów wykraczających poza zakres właściwości rejonowych sądów w sprawach cywilnych i sądów pierwszej instancji orzekających w składzie jednoosobowym.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Właściwość miejscową ma sąd właściwy dla okręgu, w którym pozwany ma miejsce zamieszkania.

Jeżeli pozwany nie ma miejsca zamieszkania ani w Grecji, ani za granicą, właściwy miejscowo jest sąd właściwy dla okręgu, w którym pozwany ma miejsce pobytu. Jeżeli miejsce pobytu pozwanego nie jest znane, właściwy miejscowo jest sąd właściwy dla okręgu, w którym pozwany miał ostatnie miejsce zamieszkania w Grecji, lub – w przypadku braku takiego miejsca zamieszkania – sąd właściwy dla okręgu, w którym pozwany miał ostatnie miejsce pobytu. Sądem właściwym do rozpoznawania sporów z udziałem Skarbu Państwa jest sąd właściwy dla okręgu, w którym znajduje się siedziba organu, który z mocy prawa jest zobowiązany do reprezentowania Skarbu Państwa przed sądem.

Sądem właściwym do rozpoznawania sporów z udziałem osób prawnych posiadających zdolność procesową jest sąd właściwy dla okręgu, w którym znajduje się ich siedziba statutowa lub oddział, jeżeli spór dotyczy ich funkcjonowania.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Jeżeli uzasadniona jest właściwość kilku sądów, powód może wybrać dowolny z nich. Pierwszeństwo między sądami ustala się na podstawie daty wytoczenia powództwa.

Jeżeli dany sąd nie jest sądem właściwym rzeczowo ani miejscowo, orzeka o swoim braku właściwości z urzędu i wskazuje właściwy sąd, po czym przekazuje sprawę temu sądowi. W takiej sytuacji pozew uznaje się za skutecznie wniesiony.

Spory wynikające z umów

Spory dotyczące istnienia lub ważności czynności prawnej oraz wszystkich wynikających z niej praw można wnieść również do sądu, w okręgu którego czynność prawna została dokonana lub w okręgu którego ma nastąpić spełnienie świadczenia. Spory dotyczące odszkodowania z tytułu ujemnego interesu umownego oraz odszkodowania z tytułu błędów popełnionych w toku negocjacji można również wnieść przed ten sam sąd.

Czyny niedozwolone

Spory wynikające z popełnienia czynu niedozwolonego można wnieść również do sądu, w którego okręgu nastąpiło lub ma nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę.

Powództwo cywilne

Powództwo cywilne o odszkodowanie i o naprawienie szkody wynikającej z popełnienia przestępstwa, a także o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę lub cierpienie psychiczne, można wytoczyć przed sąd karny rozpoznający daną sprawę.

Świadczenia alimentacyjne, rozwód i władza rodzicielska

Spory małżeńskie (spory dotyczące świadczeń alimentacyjnych z tytułu pozostawania w związku małżeńskim, rozvodu lub pokrewieństwa, spory dotyczące wykonywania władzy rodzicielskiej, spory między rodzicami wspólnie wykonującymi władzę rodzicielską, a także spory dotyczące kontaktów rodziców i innych wstępnych z dzieckiem, spory związane z prawem do korzystania ze wspólnego miejsca zamieszkania małżonków i podziału ruchomości między małżonkami, a także spory dotyczące wspólnego miejsca zamieszkania małżonków i podziału ruchomości między małżonkami w przypadku ustania wspólnego pożycia) można również wnieść do sądu właściwego dla okręgu, w którym znajdowało się ostatnie wspólne miejsce zamieszkania małżonków. Spory dotyczące roszczeń alimentacyjnych można również wnieść do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby uprawnionej do alimentów.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Spory dotyczące praw rzeczowych do nieruchomości i spory wynikające z dzierżawy/najmu nieruchomości podlegają właściwości wyłącznej sądu właściwego dla okręgu, w którym znajduje się dana nieruchomość.

(Jeżeli dana nieruchomość znajduje się w okręgu, dla którego właściwy jest więcej niż jeden sąd, powód może wybrać dowolny z tych sądów.)

Spory dotyczące zarządu sprawowanego na mocy postanowienia sądu podlegają właściwości wyłącznej sądu, który wydał to postanowienie.

Spory dotyczące spadku podlegają właściwości wyłącznej sądu właściwego dla okręgu, w którym spadkodawca miał swoje miejsce zamieszkania, a w braku takiego miejsca – sądu właściwego dla okręgu, w którym spadkodawca miał miejsce pobytu w chwili śmierci.

Jeżeli z danym powództwem głównym powiązane jest powództwo uboczne, w tym w szczególności roszczenia wpadkowe lub roszczenia dotyczące gwarancji – sądem właściwym do rozpoznania takich i innych podobnych roszczeń jest sąd rozpoznający powództwo główne.

W przypadku powiązanych ze sobą powództw głównych właściwość wyłączną ma sąd, do którego wniesiono pierwszą sprawę.

Właściwość sądu pierwszej instancji orzekającego w składzie wieloosobowym, który rozpoznaje powództwo główne, obejmuje również wszelkie powództwa uboczne, do rozpoznania których sądem właściwym jest sąd pierwszej instancji orzekający w składzie jednoosobowym i rejonowy sąd w sprawach cywilnych, natomiast właściwość sądu pierwszej instancji orzekającego w składzie jednoosobowym, który rozpoznaje powództwo główne, obejmuje również wszelkie powództwa uboczne, do rozpoznania których sądem właściwym jest rejonowy sąd w sprawach cywilnych.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Strony postępowania mogą wskazać sąd powszechny orzekający w pierwszej instancji, który nie posiada właściwości miejscowej do rozpoznania sprawy, jako właściwy do rozpoznania ich sporu na mocy wyrażonego *expressis verbis* lub dorozumianego porozumienia, z wyjątkiem sporów, które nie są sporami o charakterze majątkowym. W przypadku sporów podlegających właściwości wyłącznej konkretnego sądu konieczne jest porozumienie *expressis verbis*.

Porozumienie uznaje się za dorozumiane, jeśli pozwany uczestniczy w rozprawie i nie podnosi zarzutu braku właściwości w przewidzianym terminie.

Porozumienie między stronami, na mocy którego sąd powszechny staje się właściwy do rozpoznania przyszłych sporów między nimi, jest ważne wyłącznie w przypadku, gdy jest sporządzone na piśmie i odnosi się do konkretnego stosunku prawnego, z którego będą wynikały przyszłe spory.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogą dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Jeżeli chodzi o wyspecjalizowane izby właściwe do rozpoznania spraw dotyczących znaku towarowego Unii Europejskiej i sporów z zakresu prawa morskiego, właściwość rzeczową tych izb ustala się zgodnie z zasadami mającymi zastosowanie do powszechnych sądów cywilnych. Jeżeli chodzi o właściwość miejscową: a) właściwość miejscowa izby właściwej do rozpoznawania sporów dotyczących znaku towarowego Unii Europejskiej w Atenach obejmuje okręgi podlegające właściwości Sądów Apelacyjnych w Atenach, na Wyspach Egejskich, na archipelagu Dodekanez, na Korfu, na Krecie, w Lamii, Nauplionie, Patras i Pireusie, b) właściwość miejscowa izby właściwej do rozpoznawania sporów dotyczących znaku towarowego Unii Europejskiej w Salonikach obejmuje okręgi podlegające właściwości Sądów Apelacyjnych w Salonikach, Macedonii Zachodniej, Tracji, Janinie i Larisie, natomiast c) właściwość miejscowa izby właściwej do rozpoznania sporów na gruncie prawa morskiego obejmuje całe terytorium prefektury Attyka.

Ostatnia aktualizacja: 05/06/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [es](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie

tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Jurydykacja - Hiszpania

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Nadrzędną zasadą będącą podstawą organizacji sądów w Hiszpanii jest jedność władzy sądowniczej. Jedyne wyjątkami od tej zasady są sądy wojskowe orzekające w czasie wojny i stanu oblężenia oraz Trybunał Konstytucyjny (Tribunal Constitucional) pełniący funkcję ostatecznego gwaranta podstawowych praw i wolności chronionych tzw. skargą konstytucyjną (*recurso de amparo*).

Bez uszczerbku dla tej zasady system sądownictwa w Hiszpanii dzieli się na cztery rodzaje sądów: sądy cywilne, sądy karne, sądy administracyjne i sądy pracy.

Podstawowym sądem cywilnym jest sąd pierwszej instancji (*Juzgado de Primera Instancia*), który rozpoznaje spory cywilne w pierwszej instancji oraz postępowania, dla których nie jest wyraźnie zastrzeżona właściwość innego sądu. Sąd pierwszej instancji można zatem określić mianem sądu zwykłego.

Do sądów cywilnych należą sądy rodzinne (*Juzgados de Familia*), które są sądami pierwszej instancji. Jeżeli na danym obszarze funkcjonuje sąd rodzinny (dotyczy to zasadniczo większych miejscowości), sąd ten jest właściwy do rozstrzygnięcia sporów z zakresu prawa rodzinnego dotyczących unieważnienia małżeństwa, separacji i rozwodu, stosunków między rodzicami a dziećmi oraz ochrony osób ubezwłasnowolnionych. W przypadku wszczęcia postępowania karnego przeciwko jednej ze stron przed sądem ds. przemocy wobec kobiet (*Juzgado de Violencia sobre la Mujer*) sąd ten będzie również właściwy w sprawie wymienionych postępowań cywilnych.

W skład struktury sądów cywilnych wchodzi również wyspecjalizowane sądy gospodarcze (*Juzgados de lo Mercantil*) i sądy ds. znaków towarowych Unii Europejskiej (*Juzgados de Marca Comunitaria*).

Sądy pracy (*Juzgados de lo Social*) są właściwe do rozpoznawania spraw z zakresu prawa pracy. Sprawy te obejmują spory indywidualne między pracownikami a pracodawcami dotyczące umów o pracę, układów zbiorowych, roszczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego oraz roszczeń wobec Skarbu Państwa z tytułu zobowiązań państwa na mocy prawa pracy.

Sądy karne są właściwe do rozpoznawania spraw karnych.

Prawo hiszpańskie dopuszcza możliwość połączenia postępowania cywilnego wszczętego w związku z popełnieniem przestępstwa z postępowaniem karnym. W takich przypadkach sąd karne orzeka w przedmiocie kwoty odszkodowania należnego w związku z popełnieniem przestępstwa. Jeżeli pokrzywdzony nie wytoczy powództwa cywilnego, powództwo takie zostanie wytoczone przez prokuratora w imieniu pokrzywdzonego, chyba że pokrzywdzony wyraźnie zrzeknie się prawa do wytoczenia takiego powództwa w postępowaniu karnym.

Sądy administracyjne są odpowiedzialne za nadzór nad legalnością działań organów publicznych oraz rozpoznawanie roszczeń finansowych skierowanych przeciwko tym organom.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogą się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Zob. odpowiedzi udzielone poniżej.

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

W Hiszpanii nie rozróżnia się poszczególnych sądów pierwszej instancji ze względu na wartość przedmiotu sporu ani powagę spraw, które mogą one rozpoznawać; ponadto żaden sąd pierwszej instancji nie jest właściwy do rozpoznawania apelacji od orzeczeń innych sądów pierwszej instancji. Apelacje od wyroków w postępowaniach cywilnych rozpoznają zawsze sądy prowincji (*Audiencias Provinciales*).

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

Na potrzeby systemu sądownictwa terytorium Hiszpanii dzieli się geograficznie na gminy, okręgi, prowincje i wspólnoty autonomiczne. Okręg to jednostka terytorialna obejmująca jedną gminę lub większą liczbę sąsiadujących ze sobą gmin w obrębie tej samej prowincji. Jest to najistotniejsza jednostka podziału terytorialnego, ponieważ odpowiada ona obszarowi właściwości miejscowej sądu pierwszej instancji. (Szczegółowe informacje na ten temat można uzyskać na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości dostępnej pod adresem mjusticia.gob.es.)

W razie konieczności, w związku z dużą liczbą spraw, w danym okręgu może funkcjonować więcej niż jeden sąd tego samego rodzaju. Obecnie taka sytuacja ma miejsce w większości miast. Sądy są kolejno numerowane zgodnie z datą ich powstania.

Co do zasady wszystkie takie sądy posiadają ten sam zakres właściwości, a zasady podziału pracy między nimi regulują przepisy regulaminów wewnętrznych. W niektórych przypadkach przepisy dotyczące podziału pracy mogą przewidywać przydzielanie poszczególnych rodzajów spraw określonym sądom w danym okręgu.

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Podstawowa zasada obowiązująca w przypadku braku porozumienia lub przepisów bezwzględnie obowiązujących regulujących tę kwestię stanowi, że sądem właściwym jest sąd pierwszej instancji w okręgu, w którym pozwany ma miejsce zamieszkania, lub – w braku takiego miejsca – w okręgu, w którym pozwany ma miejsce pobytu. Jeżeli ani miejsce zamieszkania, ani miejsce pobytu pozwanego nie znajduje się w Hiszpanii, sądem właściwym jest sąd pierwszej instancji w okręgu, w którym pozwany przebywa lub w którym znajdowało się jego ostatnie miejsce zamieszkania. Jeżeli żaden z powyższych przypadków nie ma zastosowania, powód może wnieść pozew do sądu pierwszej instancji właściwego dla swojego miejsca zamieszkania.

W tym celu:

roszczenia przeciwko przedsiębiorcom i osobom prowadzącym działalność zawodową lub gospodarczą związane z prowadzoną przez nich działalnością można również wnieść do dowolnego sądu właściwego dla miejsca prowadzenia tej działalności, wedle uznania powoda;

roszczenia przeciwko osobom prawnym można również wnieść do sądu właściwego dla miejsca, w którym doszło lub miało dojść do sytuacji będącej przedmiotem roszczenia lub w którym powstał lub miał powstać stosunek prawny będący przedmiotem roszczenia, o ile dana osoba prawna ma w tym miejscu swój oddział lub swojego przedstawiciela.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Zgodnie z obowiązującymi przepisami hiszpańskiego prawa procesowego powód zasadniczo nie może wybrać sądu właściwego miejscowo. Możliwość taka istnieje wyłącznie w następujących przypadkach:

- w przypadku powództwa o prawo rzeczowe na nieruchomości dotyczącego kilku nieruchomości albo jednej nieruchomości położonej w różnych okręgach.

W takiej sytuacji powodowie mogą wnieść pozew do sądu właściwego dla dowolnego z tych okręgów;

- w przypadku powództwa o przedstawienie i zatwierdzenie rachunków przez osoby odpowiedzialne za zarządzanie majątkiem innej osoby, jeżeli miejsce, w którym takie rachunki mają zostać przedstawione, nie zostało jeszcze ustalone. W takiej sytuacji powodowie mogą wnieść pozew do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania pozwanego albo do sądu właściwego dla miejsca, w którym odbywa się zarząd takim majątkiem;

- w przypadku sporów spadkowych: powodowie mogą wybrać między sądem właściwym dla ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Hiszpanii a sądami właściwymi dla miejsca, w którym znajduje się większość masy spadkowej;

- w przypadku powództwa o naruszenie praw własności intelektualnej: powodowie mogą wybrać między sądami właściwymi dla następujących miejsc: miejsca, w którym nastąpiło naruszenie, miejsca, w którym znajdują się dowody *prima facie* potwierdzające, że nastąpiło naruszenie, lub miejsca, w którym znajdują się nielegalne kopie;

- w przypadku sporów dotyczących nieuczciwej konkurencji, jeśli pozwany nie posiada miejsca siedziby, zamieszkania ani pobytu w Hiszpanii. W takiej sytuacji powodowie mogą wnieść pozew do sądu właściwego dla miejsca, w którym doszło do popełnienia czynu nieuczciwej konkurencji, albo do sądu właściwego dla miejsca, w którym skutki takiego czynu są odczuwalne;

- w przypadku roszczeń dotyczących wyłącznie prawa pieczy nad małoletnim dzieckiem lub roszczeń alimentacyjnych zgłoszonych przez jednego rodzica przeciwko drugiemu rodzicowi w imieniu małoletnich dzieci, jeżeli rodzice mają miejsca zamieszkania w różnych okręgach sądowych. W takiej sytuacji powodowie mogą wybrać sąd właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego albo sąd właściwy dla miejsca zamieszkania dziecka;

- co do zasady powództwa dotyczące korzystania z indywidualnych praw konsumenta lub użytkownika można wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania konsumenta lub użytkownika albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego. Wyboru sądu dokonuje konsument lub użytkownik.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

W wymienionych poniżej postępowaniach powód, zgodnie z przepisami bezwzględnie obowiązującymi, musi wnieść pozew do sądu innego niż sąd właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego. W tych przypadkach strony nie mogą przekazać sporu do rozpoznania określonemu sądowi ani wyraźnie, ani w sposób dorozumiany:

- postępowania dotyczące praw rzeczowych lub praw do pobierania czynszu z tytułu najmu nieruchomości oraz postępowania dotyczące odrębnej własności lokalu (*propiedad horizontal*): właściwość ma sąd, w którego okręgu znajduje się dana nieruchomość;

- postępowania spadkowe: właściwość ustala się według ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Hiszpanii albo według miejsca, w którym znajduje się większość masy spadkowej. Wyboru sądu dokonuje powód;

- sprawy dotyczące udzielenia pomocy osobom ubezwłasnowolnionym lub reprezentowania takich osób: sąd właściwy dla miejsca zamieszkania danej osoby;

- sprawy o ochronę praw podstawowych w sądach cywilnych: sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda lub – jeżeli powód nie ma miejsca zamieszkania w Hiszpanii – sąd właściwy dla miejsca, w którym dopuszczono się naruszenia danego prawa;

- roszczenia o odszkodowanie komunikacyjne: sąd właściwy dla miejsca, w którym doszło do powstania szkody;

- sprawy dotyczące zakwestionowania uchwał spółki: właściwość miejscową ustala się według siedziby statutowej spółki;

- postępowania w przedmiocie uznania niektórych ogólnych warunków umowy za niestanowiące części umowy lub w przedmiocie stwierdzenia nieważności klauzuli umownej: sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda;

- powództwo o wydanie wyroku deklaratoryjnego w sprawie wypowiedzenia lub uchylenia standardowych klauzul umownych, w przypadku gdy pozwany nie posiada miejsca siedziby ani zamieszkania w Hiszpanii: sądem właściwym do rozpoznania tego rodzaju spraw jest sąd właściwy dla miejsca zawarcia umowy;
- postępowania dotyczące wypowiedzenia standardowych klauzul umownych w celu ochrony zbiorowych lub wspólnych interesów konsumentów lub użytkowników, w przypadku gdy pozwany nie posiada miejsca siedziby ani zamieszkania w Hiszpanii: w takich przypadkach właściwość ma sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda;
- postępowania wszczynane w celu wyegzekwowania zobowiązań spoczywających na następujących podmiotach: zakładach ubezpieczeń; osobach, które sprzedały majątek osobisty innej osobie na raty lub sfinansowały zakup tego majątku; osobach, które złożyły publiczną ofertę dotyczącą majątku osobistego lub świadczenia usług, a oferta ta została zaakceptowana przez inną osobę. W takiej sytuacji sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda;
- powództwo przeciwegzekucyjne osoby trzeciej: właściwość ma sąd właściwy dla siedziby organu, który zarządził zajęcie;
- postępowania dotyczące separacji, unieważnienia małżeństwa lub rozwodu: właściwość ma sąd rodzinny lub w przypadku braku sądu rodzinnego – sąd pierwszej instancji właściwy dla wspólnego miejsca zamieszkania małżonków. Jeżeli małżonkowie nie mają wspólnego miejsca zamieszkania, właściwość ma sąd właściwy dla miejsca położenia ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania małżonków albo miejsca zamieszkania współmałżonka. Jeżeli nie istnieje takie miejsce, sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca pobytu danej osoby. W przypadku postępowania wszczynanego na zgodny wniosek małżonków właściwość ma sąd właściwy dla ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania małżonków lub dla miejsca zamieszkania dowolnego z małżonków;
- w przypadku powództwa dotyczącego wyłącznie opieki nad małoletnimi dziećmi lub roszczeń alimentacyjnych wytoczonego przez jedno z rodziców przeciwko drugiemu w imieniu małoletnich dzieci: właściwość ma sąd właściwy dla ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania rodziców dzieci. Jeżeli rodzice zamieszkują w różnych okręgach sądowych, powód może wybrać między sądem właściwym dla miejsca zamieszkania pozwanego a sądem właściwym dla miejsca zamieszkania dziecka.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Co do zasady w Hiszpanii można zmienić właściwość miejscową, co oznacza, że strony postępowania mogą – wyraźnie albo w sposób dorozumiany – poddać swoją sprawę pod rozstrzygnięcie sądów w określonym okręgu, pod warunkiem że sądy te są właściwe rzeczowo do rozpoznania danej sprawy. Wyraźny wybór sądu właściwego ma miejsce wówczas, gdy zainteresowane strony zawierają umowę jednoznacznie określającą okręg, którego sądy będą właściwe do rozpoznawania sporów między nimi.

Wybór sądu w sposób dorozumiany ma miejsce w następujących przypadkach:

- w przypadku powoda – przez sam fakt zwrócenia się do sądów w danym okręgu i wniesienia pozwu lub wniosku, które muszą zostać skierowane do sądu właściwego do rozpoznania danego roszczenia;
- w przypadku pozwanego – jeśli złoży on powiadomienie o zamiarze skorzystania z prawa do obrony procesowej, po czym podejmie dowolne czynności procesowe inne niż wniesienie pisma procesowego kwestionującego właściwość danego sądu w stosownym terminie i w wymaganej formie.

Wszelkie zmiany miejsca zamieszkania stron, położenia przedmiotu sporu lub celu wszczęcia postępowania, jakie zaszły po wszczęciu postępowania, nie dają podstaw do zmiany właściwości, którą ustala się według okoliczności stwierdzonych przy wszczęciu postępowania (*Perpetuatio Iurisdictio*).

Niemniej:

wyraźny wybór sądu właściwego nie jest dozwolony w przypadku standardowych umów, umów, których warunki ogólne narzuca jedna ze stron, lub umów zawartych z konsumentami/użytkownikami. W takich przypadkach dopuszcza się jednak możliwość wyboru sądu właściwego w sposób dorozumiany; nie można wybrać sądu właściwego, jeśli w obowiązujących przepisach prawa ustanowiono bezwzględnie obowiązujące zasady dotyczące właściwości miejscowej;

nie można wybrać sądu właściwego w postępowaniu uproszczonym, postępowaniu nakazowym ani postępowaniu egzekucyjnym.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogą dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Do sądów szczególnych w Hiszpanii zalicza się m.in. wymienione poniżej sądy.

Sądy rodzinne, które pełnią funkcję sądów pierwszej instancji. W okręgach, w których ustanowiono sądy rodzinne (zasadniczo w większych miejscowościach), sądy te posiadają właściwość wyłączną do rozpoznawania sporów na gruncie prawa rodzinnego. Sądy te są w szczególności właściwe do rozpoznawania spraw dotyczących:

separacji, unieważnienia małżeństwa i rozwodu; oraz wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnimi.

Przepisy dotyczące właściwości miejscowej mające zastosowanie do sądów rodzinnych są takie same jak przepisy mające zastosowanie do sądu pierwszej instancji rozpoznającego sprawy z zakresu prawa rodzinnego w braku wyspecjalizowanego sądu rodzinnego w danym okręgu.

Sądy pracy są właściwe do rozpoznawania spraw z zakresu prawa pracy. Sprawy te obejmują spory indywidualne między pracownikami a pracodawcami dotyczące umów o pracę, układów zbiorowych, roszczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego oraz roszczeń wobec Skarbu Państwa z tytułu zobowiązań państwa na mocy prawa pracy.

Zgodnie z ogólną zasadą właściwy miejscowo jest sąd właściwy dla miejsca, w którym pracownik świadczy swoje usługi lub w którym pozwany ma swoje miejsce zamieszkania. Wyboru sądu dokonuje powód.

Sądy gospodarcze działają na szczeblu prowincji i rozpoznają sprawy z zakresu prawa gospodarczego.

Sądy te rozstrzygają spory związane z upadłością, z wyjątkiem przypadków, w których upadłość dotyczy osoby fizycznej, a nie osoby prawnej, ponieważ wówczas właściwe są sądy powszechne pierwszej instancji.

Sądy gospodarcze rozpoznają również powiązane sprawy dotyczące następujących kwestii:

- roszczeń finansowych na gruncie prawa cywilnego dotyczących majątku osoby niewypłacalnej, z wyjątkiem roszczeń w postępowaniu dotyczącym ubezwłasnowolnienia, pochodzenia dziecka, małżeństwa i małoletnich;
- pozwów zbiorowych mających na celu doprowadzenie do zbiorowego rozwiązania, zmiany lub zawieszenia umów o pracę, jeżeli pracodawca jest stroną niewypłacalną, lub pozwów mających na celu zawieszenie lub rozwiązanie umów członków kadry kierowniczej wyższego szczebla;
- wszelkich wniosków o wszczęcie postępowania egzekucyjnego lub zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego wobec składników majątku i praw majątkowych strony niewypłacalnej, niezależnie od tego, który sąd wydał stosowny nakaz;
- powództw o pociągnięcie kierownictwa spółki, biegłych rewidentów lub likwidatorów do odpowiedzialności cywilnej z tytułu szkód lub strat poniesionych przez stronę niewypłacalną w toku postępowania upadłościowego;
- roszczeń dotyczących:

nieuczciwej konkurencji,

własności intelektualnej i działalności reklamowej,

prawa spółek i prawa regulującego funkcjonowanie spółdzielni,

transportu krajowego lub międzynarodowego,
prawa morskiego,
ogólnych warunków umowy;

stosowania przepisów o postępowaniu polubownym w odniesieniu do powyższych kwestii.

Sądem właściwym do wszczynania i prowadzenia postępowań upadłościowych jest sąd gospodarczy właściwy dla miejsca, w którym znajdował się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika. Jeżeli dłużnik ma również swoje miejsce zamieszkania w Hiszpanii, a jego miejsce zamieszkania i główny ośrodek podstawowej działalności znajdują się w różnych miejscach, sąd gospodarczy właściwy dla miejsca zamieszkania dłużnika będzie również właściwy do rozpoznania danej sprawy. Wyboru sądu dokonuje wierzyciel wnoszący wniosek.

Jeżeli dłużnik jest osobą prawną, domniemywa się, że jego siedziba statutowa stanowi główny ośrodek jego podstawowej działalności. Wszelkie zmiany siedziby statutowej dokonane w okresie sześciu miesięcy poprzedzających wniesienie wniosku o ogłoszenie upadłości nie będą brane pod uwagę do celów ustalenia właściwości.

Sądy gospodarcze w Alicante funkcjonują jako sądy ds. znaków towarowych Unii Europejskiej, w przypadku gdy korzystają z przysługującej im właściwości wyłącznej do rozpoznawania w pierwszej instancji wszelkich sporów wniesionych do nich zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady nr 40/94 z dnia 20 grudnia 1993 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego i rozporządzenia Rady nr 6/2002 z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie wzorów wspólnotowych. Zakres właściwości sądów ds. znaków towarowych Unii Europejskiej w takich sprawach obejmuje terytorium całego kraju.

Poza tymi sądami szczególnymi zgodnie z obowiązującymi przepisami Rada Generalna Sądownictwa (Consejo General del Poder Judicial) może orzec, że jeśli istnieje kilka sądów tego samego rodzaju, jeden z nich lub większa ich liczba będą miały właściwość wyłączną do rozpoznawania określonych kategorii spraw lub do sprawowania nadzoru nad wykonywaniem orzeczeń sądu w określonej dziedzinie prawa.

Rada skorzystała już z tych uprawnień w licznych obszarach, w szczególności w sprawach dotyczących ubezwłasnowolnienia i przymusowego umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym, w których przypadku właściwe są zasadniczo sądy rodzinne.

Ostatnia aktualizacja: 06/06/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurysdykcja - Francja

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Organizacja wymiaru sprawiedliwości we Francji opiera się na współistnieniu dwóch porządków sądownictwa: administracyjnego i powszechnego.

Każdy z tych porządków ma trójpoziomą strukturę.

W pierwszej kategorii sądami zwykłymi wydającymi wyroki są sądy administracyjne (*tribunaux administratifs*), a także różnego rodzaju wyspecjalizowane sądy administracyjne. Orzeczenia tych sądów można zaskarżyć do administracyjnych sądów apelacyjnych (*cours administratives d'appel*). Od wyroków administracyjnych sądów apelacyjnych można wnieść skargę kasacyjną do Rady Stanu (*Conseil d'Etat*).

W drugiej kategorii sądami zwykłymi wydającymi orzeczenia w pierwszej instancji są sądy wielkiej instancji (*tribunaux de grande instance*), a także szereg sądów, których właściwość uregulował ustawodawca. Orzeczenia tych sądów można zaskarżyć do sądów apelacyjnych (*cours d'appel*) składających się z szeregu izb (ds. cywilnych (*civile*), socjalnych (*sociale*), gospodarczych (*commerciale*) i karnych (*criminelle*)). Orzeczenia sądów apelacyjnych podlegają zaskarżeniu do Sądu Kasacyjnego (*Cour de cassation*) (który również składa się z szeregu izb odpowiadających izbom wymienionym w odniesieniu do sądów apelacyjnych).

We Francji wyróżnia się następujące kategorie sądów:

sądy administracyjne:

Rada Stanu (1);

administracyjne sądy apelacyjne (8);

sądy administracyjne (42);

sądy powszechne:

Sąd Kasacyjny (1);

sądy apelacyjne (36);

Najwyższy Sąd Apelacyjny (*Tribunal supérieur d'appel*) (1);

sądy wielkiej instancji (164) [16 z nich jest właściwych do rozpoznawania spraw gospodarczych];

sądy pierwszej instancji (*Tribunaux de première instance*) (4) [2 z nich są właściwe do rozpoznawania spraw gospodarczych];

sądy ds. nieletnich (*Tribunaux pour enfants*) (155);

sądy ds. zabezpieczenia społecznego (*Tribunaux des affaires de sécurité sociale*) (114);

sądy instancji (*Tribunaux d'instance*) (307);

sądy pracy (*Conseils de prud'hommes*) (210);

sądy ds. zatrudnienia (*Tribunaux du travail*) (6);

sądy gospodarcze (*Tribunaux de commerce*) (134);

sądy powszechne mają następujące zakresy specjalizacji:

sądy instancji rozstrzygają większość typowych sporów. Co do zasady sądy te są właściwe do rozpoznania wszystkich spraw, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 10 000 EUR. Sądy te są również właściwe do rozstrzygania niektórych szczególnych rodzajów sporów (dotyczących zaległego czynszu, zajęcia wynagrodzenia, wyborów w miejscu pracy i kredytów udzielanych na gruncie prawa konsumenckiego);

sądy gospodarcze są właściwe do rozstrzygania sporów między przedsiębiorcami, między instytucjami kredytowymi lub między przedsiębiorcami a instytucjami kredytowymi, sporów dotyczących spółek handlowych, a także sporów dotyczących transakcji handlowych między dowolnymi osobami oraz sporów dotyczących trudności finansowych spółek handlowych (likwidacja i zarząd przymusowy itp.);

sądy rozjemcze do spraw dzierżawy nieruchomości rolnych (*tribunaux paritaires des baux ruraux*) są właściwe do rozpoznawania sporów między osobami wydzierżawiającymi grunty rolne a dzierżawcami tych gruntów (czynsz dzierżawny, dzierżawa gruntów rolnych za udział w zbiorach itp.);

sądy pracy (*conseils des prud'hommes*) są właściwe do rozstrzygania wszelkich sporów między pracownikami a pracodawcami wynikających z indywidualnych umów o pracę podlegających prawu prywatnemu;

do dnia wyznaczonego w dekreście i najpóźniej do dnia 1 stycznia 2019 r. sądy ds. zabezpieczenia społecznego (*tribunaux des affaires de sécurité sociale*) pozostają właściwe do rozstrzygania sporów, do których mają zastosowanie przepisy dotyczące zabezpieczenia społecznego i wzajemnych ubezpieczeń rolniczych; od dnia wyznaczonego w dekreście i najpóźniej od dnia 1 stycznia 2019 r. sądami właściwymi do rozpoznawania tego rodzaju sporów będą szczególne sądy wielkiej instancji;

do dnia wyznaczonego w dekreście i najpóźniej do dnia 1 stycznia 2019 r. sądy ds. sporów o niezdolność do pracy (*tribunaux du contentieux de l'incapacité*) pozostają właściwe do rozpoznawania sporów dotyczących niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności oraz trwałej i całkowitej niezdolności do pracy; od dnia wyznaczonego w dekreście i najpóźniej od dnia 1 stycznia 2019 r. sądami właściwymi do rozpoznawania tego rodzaju sporów będą wyspecjalizowane sądy wielkiej instancji;

sądy ds. emerytur wojskowych są właściwe do rozpoznawania sporów dotyczących emerytur wojskowych.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Kwestie związane z podziałem właściwości między sądami wielkiej instancji, sądami instancji i sądami grodzkimi (*juridictions de proximité*) omówiono powyżej. Należy zwrócić uwagę na fakt, że w przypadkach, w których właściwość do rozpoznania danego sporu nie została wyraźnie przyznana innym sądom, właściwymi sądami powszechnymi są sądy wielkiej instancji.

Sądy instancji są właściwe do rozstrzygania spraw, w których wartość przedmiotu sporu jest niższa niż 10 000 EUR lub równa tej kwocie, a także spraw dotyczących prawa ochrony konsumentów, opieki nad osobami pełnoletnimi i najmu lokali mieszkalnych niezależnie od wartości przedmiotu sporu.

Sądy wielkiej instancji są właściwe do rozpoznawania wszystkich sporów cywilnych niepodlegających właściwości innych sądów, w szczególności sporów z zakresu prawa rodzinnego.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Co do zasady właściwość ma sąd właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego. Celem tej zasady jest zapewnienie pozwanym pewnego poziomu ochrony, ponieważ łatwiej będzie się im bronić przed sądem znajdującym się najbliżej ich miejsca zamieszkania.

Dlatego też jeśli pozwanym jest osoba fizyczna, sądem właściwym będzie sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub pobytu takiej osoby. W przypadku osoby prawnej (spółki, stowarzyszenia) będzie to sąd właściwy dla miejsca siedziby (zwykle siedziby statutowej) takiej osoby. Niekiedy główny znany adres głównego miejsca wykonywania działalności jest inny niż adres siedziby statutowej. W takich przypadkach dopuszcza się możliwość wniesienia pozwu do sądu właściwego dla miejsca, w którym znajduje się główne miejsce wykonywania działalności. Jeżeli chodzi o duże spółki posiadające szereg oddziałów, powództwo można wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca, w którym znajduje się jeden z oddziałów spółki.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

W sporach wynikających z umów powodowie mogą wytoczyć powództwo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego albo – w zależności od charakteru danej umowy – przed sąd właściwy dla miejsca, do którego towary mają zostać dostarczone, lub dla miejsca, w którym usługi mają zostać świadczone.

W sporach dotyczących odpowiedzialności z tytułu czynu niedozwolonego (deliktu) oraz w postępowaniu cywilnym połączonym z postępowaniem karnym powództwo można wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego lub dla miejsca, w którym została poniesiona szkoda lub nastąpiło zdarzenie stanowiące czyn niedozwolony.

W sporach dotyczących nieruchomości powód może wnieść sprawę do sądu właściwego dla miejsca położenia danej nieruchomości.

W sporach dotyczących świadczeń alimentacyjnych lub zaspokajania potrzeb rodziny powód może wybrać między sądem właściwym dla miejsca zamieszkania pozwanego a sądem właściwym dla miejsca zamieszkania wierzyciela, tj. powoda.

W sporach dotyczących konsumentów konsumenci mogą wytoczyć powództwo przed sąd właściwy dla miejsca, w którym zamieszkiwali w chwili zawarcia umowy, lub dla miejsca, w którym nastąpiło zdarzenie stanowiące czyn niedozwolony.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

W sporach dotyczących świadczeń alimentacyjnych lub roszczeń o zaspokojenie potrzeb rodziny właściwość ma sąd właściwy dla miejsca zamieszkania małżonka będącego wierzycielem lub rodzica, który przez większość czasu sprawuje opiekę nad dziećmi, nawet jeżeli dzieci są pełnoletnie.

W sprawach rozwodowych właściwość ma sąd właściwy dla miejsca zamieszkania rodziny. Jeżeli małżonkowie nie posiadają wspólnego miejsca zamieszkania, właściwość ma sąd właściwy dla miejsca zamieszkania dzieci. Jeżeli małżonkowie nie posiadają dzieci, właściwość ma sąd właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego.

W sprawach spadkowych właściwość ma sąd właściwy dla ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy.

W sprawach dotyczących nieruchomości właściwość ma sąd właściwy dla miejsca położenia nieruchomości.

W sprawach dotyczących najmu/dzierżawy właściwość ma sąd właściwy dla miejsca położenia nieruchomości.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Wszystkie sądy szczególnie posiadają właściwość wyłączną i sąd musi z urzędu stwierdzić swoją niewłaściwość w sprawach zastrzeżonych dla takich sądów. Jedynym przypadkiem, w którym dopuszcza się możliwość wniesienia sprawy do sądu, który w normalnych warunkach nie byłby sądem właściwym, dotyczy wyboru między sądami wielkiej instancji a sądami instancji w sprawach, w których sądom tym nie przysługuje właściwość wyłączna.

Co do zasady wszelkie klauzule umowne niezgodne z przepisami dotyczącymi właściwości miejscowej i rzeczowej są nieważne, z wyjątkiem umów między dwoma przedsiębiorcami, pod warunkiem że brzmienie takiej klauzuli jest bardzo precyzyjne.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Sądy gospodarcze: co do zasady właściwość ma sąd właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego. Jeżeli chodzi o odpowiedzialność z tytułu czynu niedozwolonego, właściwość ma sąd właściwy dla miejsca, w którym nastąpiło zdarzenie stanowiące czyn niedozwolony, lub sąd właściwy dla miejsca, w którym została poniesiona szkoda.

Sądy rozjemcze do spraw dzierżawy nieruchomości rolnych: właściwość ma sąd właściwy dla miejsca położenia danej nieruchomości.

Sądy pracy: pracownicy mogą wnieść pozew do sądu pracy właściwego dla miejsca, w którym znajduje się siedziba zakładu, w którym świadczyli pracę, dla miejsca zawarcia umowy lub dla miejsca, w którym znajduje się siedziba statutowa zatrudniającej ich spółki. Jeżeli praca była świadczona poza zakładem, powództwo należy wytoczyć przed sąd pracy właściwy dla miejsca zamieszkania pracownika.

Sądy ds. zabezpieczenia społecznego (do dnia wyznaczonego w dekreście i najpóźniej do dnia 1 stycznia 2019 r.): co do zasady właściwość ma sąd właściwy dla miejsca zamieszkania zainteresowanego uprawnionego lub pracodawcy lub sąd właściwy dla miejsca siedziby pozwanej organizacji w przypadku sporu między organizacjami, których zarejestrowane siedziby znajdują się w różnych okręgach.

Łącza do powiązanych stron internetowych

[Strona internetowa Ministerstwa Sprawiedliwości](#)

[Strona internetowa Legifrance](#)

Ostatnia aktualizacja: 23/07/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurydykacja - Chorwacja

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Pozew wnosi się do sądu właściwego miejscowo lub rzeczowo do rozpoznania danej sprawy, a w przypadku szczególnego rodzaju sporu – do sądu szczególnego. Sądy szczególne właściwe w takich sprawach funkcjonują jednak wyłącznie w żupanii zagrzebskiej (Grad Zagreb), gdzie znajdują się miejski sąd rejonowy (Općinski građanski sud) i miejski sąd pracy (Općinski radni sud) – w pozostałych okręgach właściwość mają zasadniczo sądy rejonowe (Općinski sudovi).

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Przepisy regulujące zakres właściwości poszczególnych sądów zawiera kodeks postępowania cywilnego.

Ścisłe rzecz biorąc, pozew wnosi się do sądu posiadającego ogólną właściwość miejscową względem pozwanego, tj. do sądu posiadającego ogólną właściwość miejscową ze względu na miejsce pobytu lub zamieszkania bądź miejsce siedziby pozwanego, jeżeli pozwany jest osobą prawną. Jeżeli pozew jest skierowany przeciwko żupanii, żupanii zagrzebskiej, miastom i gminom, sąd posiadający ogólną właściwość miejscową ustala się według siedziby organu reprezentującego te podmioty.

W sprawach przeciwko Republice Chorwacji sąd posiadający ogólną właściwość miejscową ustala się jednak według miejsca zamieszkania lub siedziby powoda w Chorwacji. Jeżeli powód nie ma miejsca zamieszkania ani siedziby w Chorwacji, sądem posiadającym ogólną właściwość miejscową w sporach przeciwko Republice Chorwacji jest sąd właściwy dla okręgu, w którym znajduje się siedziba parlamentu Chorwacji (Hrvatski Sabor).

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

W Chorwacji wyróżnia się sądy niższej i wyższej instancji. Sądy rejonowe (Općinski sudovi) i sądy gospodarcze (Trgovački sudovi) są sądami pierwszej instancji, natomiast sądy okręgowe (Županijski sudovi) i Apelacyjny Sąd Gospodarczy Republiki Chorwacji (Visoki trgovački sud RH) pełnią funkcję sądów apelacyjnych. Mówiąc bardziej szczegółowo, sądy okręgowe rozpoznają apelacje od wyroków sądów rejonowych, a Apelacyjny Sąd Gospodarczy Republiki Chorwacji rozpoznaje apelacje od wyroków sądów gospodarczych.

Sądy okręgowe i Apelacyjny Sąd Gospodarczy Republiki Chorwacji mogą pełnić funkcję sądów pierwszej instancji wyłącznie w ściśle określonych przypadkach – w takiej sytuacji od orzeczeń tych sądów można odwołać się do Sądu Najwyższego Republiki Chorwacji (Vrhovni sud RH).

W związku z powyższym sądy wyższej instancji są właściwe do rozpoznawania spraw wyłącznie w wyjątkowych przypadkach, tj. w sytuacji, w której sądy niższej instancji stwierdzą, że nie są właściwe do rozpoznania danej sprawy, i prześlą ją do rozpatrzenia sądom wyższej instancji.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

Ustalenie sądu właściwego do rozpoznania danej sprawy zależy od różnych okoliczności, co do zasady sądem właściwym będzie jednak sąd posiadający ogólną właściwość miejscową dla miejsca zamieszkania pozwanego.

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Zgodnie z zasadą ogólną właściwość miejscową ustala się według miejsca zamieszkania lub pobytu bądź miejsca siedziby pozwanego, jeżeli pozwany jest osobą prawną.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Na zasadzie odstępstwa od ogólnej zasady ustalania ogólnej właściwości miejscowej w kodeksie postępowania cywilnego (art. 50–66) wskazano rodzaje spraw, w których strony postępowania mogą zastosować właściwość przemienną: spory dotyczące ustawowego obowiązku alimentacyjnego, spory o odszkodowanie, spory dotyczące gwarancji producenta, spory małżeńskie, spory dotyczące ustalenia lub zaprzeczenia ojcostwa lub macierzyństwa, spory dotyczące nieruchomości i naruszenia posiadania, spory dotyczące statków powietrznych i morskich, ustalenie sądu właściwego dla osób, które nie podlegają ogólnej właściwości miejscowej żadnego sądu w Republice Chorwacji, ustalenie sądu właściwego według miejsca siedziby oddziału osoby prawnej, ustalenie sądu właściwego według miejsca przedstawicielstwa osoby zagranicznej w Republice Chorwacji, spory dotyczące relacji z jednostkami organizacyjnymi sił zbrojnych Republiki Chorwacji, spory spadkowe, spory dotyczące postępowania egzekucyjnego i upadłościowego, ustalenie sądu właściwego według miejsca dokonania płatności, spory z zakresu prawa pracy oraz ustalenie sądu właściwego do rozpoznania roszczenia przeciwko obcokrajowcom zgodnie z zasadą jurysdykcji wzajemnej.

W wymienionych powyżej przypadkach powód zawsze może – ale nigdy nie musi – wybrać inny sąd niż sąd właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego, ustalony zgodnie z zasadą ogólną.

Zgodnie z art. 70 kodeksu postępowania cywilnego strony mogą w umowie prorogacyjnej wskazać inny właściwy rzeczowo sąd jako sąd właściwy miejscowo; taka możliwość istnieje jednak wyłącznie w przypadku, gdy sąd ten nie posiada właściwości wyłącznej.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

W zależności od tego, czy spór ma charakter cywilny, czy też gospodarczy, pozew można wnieść do sądu rejonowego (Općinski sud) albo do sądu gospodarczego (Trgovački sud), natomiast w przypadku sporów pracowniczych w żupanii zagrzebskiej pozew można wnieść do miejskiego sądu rejonowego (Općinski radni sud).

Ostatnia aktualizacja: 26/09/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Jurysdykcja - Włochy

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Niektóre spory cywilne należy wnosić do sądów szczególnych. Spory w sprawach dotyczących rolnictwa rozstrzygają szczególne wydziały sądów powszechnych, natomiast spory w sprawach handlowych i biznesowych rozstrzyga sąd gospodarczy (*tribunale delle imprese*). Do innych sądów szczególnych należą trybunał ds. nieletnich oraz sąd ds. wód publicznych. We wszystkich pozostałych przypadkach sprawy cywilne są rozpatrywane przez sądy powszechne, które mogą jednak stosować specjalne procedury, na przykład w przypadku sporów pracowniczych i sporów dotyczących najmu.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Sąd właściwy ustala się na podstawie właściwości miejscowej – właściwość ogólną dla osób fizycznych (*foro generale delle persone fisiche*) posiada wówczas sąd miejsca zamieszkania pozwanego; na podstawie wartości przedmiotu sporu – w zależności od której pozew rozpatruje sędzia pokoju (*giudice di pace*) albo sąd powszechny (*tribunale*); lub na podstawie właściwości rzeczowej – niektóre sprawy będą rozstrzygały określone sądy niezależnie od wartości przedmiotu sporu: przykładowo pozwy o unieważnienie małżeństwa rozpatruje sąd powszechny orzekający w składzie kilku sędziów.

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Nie istnieje zależność hierarchiczna pomiędzy sądami – istnieją jedynie sądy o różnej właściwości. W zależności od wartości przedmiotu sporu w pierwszej instancji sprawę rozpatruje sędzia pokoju lub sąd powszechny. Sąd powszechny orzeka w składzie jednego sędziego lub kilku sędziów w zależności od przedmiotu sprawy. Apelacje od wyroków wydanych w pierwszej instancji zazwyczaj rozpatrują sądy apelacyjne (*corti d'appello*). W niektórych przypadkach postępowanie należy jednak wszcząć w sądzie apelacyjnym (sprawy, w których sąd apelacyjny ma właściwość funkcjonalną (*competenza funzionale*), na przykład w przypadku wniosków o unieważnienie orzeczenia arbitrażowego). Co do zasady sprawę rozpatruje sąd pierwszej instancji właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

Aby ustalić, który sąd ma właściwość miejscową, należy sprawdzić miejsce zamieszkania lub domicylu pozwanego, które wskazuje na właściwość ogólną dla osób fizycznych, lub ustalić sąd w innym miejscu, w którym sądy mogą mieć właściwość przemienną dla danej kategorii spraw, na przykład w sporach dotyczących zobowiązań umownych sądem właściwym może być sąd w miejscu powstania zobowiązania.

W przypadku niektórych sporów istnieją sądy szczególne, które mają właściwość wyłączną. W sprawach konsumenckich sądem właściwym jest sąd miejsca zamieszkania lub pobytu konsumenta, natomiast w sprawach dotyczących praw do nieruchomości oraz eksmisji lub przejęcia sądem właściwym jest sąd miejsca położenia nieruchomości.

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

W przypadku osób fizycznych sądem właściwym zazwyczaj jest sąd miejsca zamieszkania (*residenza*) lub domicylu (*domicilio*) albo, w przypadku gdy oba te miejsca są nieznane, sąd miejsca pobytu (*dimora*) pozwanego. Jeżeli pozwany nie ma miejsca zamieszkania, domicylu lub pobytu we Włoszech lub gdy miejsce jego pobytu jest nieznane, wówczas sądem właściwym jest sąd miejsca zamieszkania powoda.

W przypadku osób prawnych sądem właściwym jest sąd miejsca siedziby (*sede*) lub (według wyboru powoda) zakładu (*stabilimento*) oraz pełnomocnika upoważnionego do działania w ich imieniu. Spółki osobowe nieposiadające osobowości prawnej, stowarzyszenia i komitety mają siedzibę w miejscu, w którym zwykle prowadzą działalność.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

Wyjątki od zasady właściwości ogólnej dotyczą sądów mających właściwość wyłączną, na przykład w sprawach konsumenckich, w których sądem właściwym jest sąd miejsca zamieszkania konsumenta.

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

W niektórych przypadkach możliwy jest wybór między właściwością ogólną a właściwością przemienną. Poza sądami właściwości ogólnej dla osób fizycznych lub prawnych powód ma również możliwość wszczęcia postępowania przed innym sądem przewidzianym fakultatywnie w sprawach dotyczących zobowiązań względem określonych osób (*diritti di obbligazione*): w takich przypadkach powód może zwrócić się do sądu właściwości ogólnej albo do sądu miejsca powstania przedmiotowego zobowiązania (zdarzenia, na którym opiera się takie zobowiązanie, które może mieć charakter umowny lub pozaumowny) lub do sądu miejsca, w którym zobowiązanie ma zostać wykonane (art. 20 kodeksu postępowania cywilnego).

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Sytuacja taka ma miejsce, gdy dany sąd ma właściwość wyłączną. Na przykład w sprawach dotyczących eksmisji lub sporów dotyczących praw rzeczowych będzie to sąd miejsca położenia nieruchomości, natomiast w przypadku sporów konsumenckich sądem właściwym jest zawsze sąd miejsca zamieszkania konsumenta.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Z wyjątkiem przypadków, w których właściwość jest niezmienna (na przykład właściwość miejscowa w sprawach dotyczących nieruchomości), strony mogą wspólnie wybrać inny sąd (art. 20 kodeksu postępowania cywilnego).

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

W zależności od charakteru sporu sądami właściwymi są sądy powszechne, które rozpatrują sprawy dotyczące praw i dóbr osobistych, lub sądy szczególne, które zajmują się uzasadnionymi interesami w kontaktach z organami publicznymi lub innymi szczególnymi zagadnieniami (np. sąd administracyjny, sąd ds. rachunków sektora publicznego lub sąd ds. podatkowych).

W systemie sądów powszechnych o tym, czy dana sprawa będzie rozpatrywana przez wyspecjalizowany wydział lub sędziego zajmującego się określonymi sprawami, decyduje przedmiot sporu. Na przykład spory dotyczące przedsiębiorstw rozpatruje sąd gospodarczy.

Powiązane strony

 <http://www.giustizia.it/>

Powiązane załączniki

Art. 1–30 BIS kodeksu postępowania cywilnego (125 Kb)

Ostatnia aktualizacja: 02/05/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurysdykcja - Cypr

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Zwykłe sądy cywilne (zwane sądami rejonowymi w cypryjskim systemie prawnym) są właściwe do rozpoznawania większości spraw cywilnych.

W przypadku pewnych sporów sądowych należy się jednak zwracać do wyspecjalizowanych sądów właściwych do rozpoznawania określonych spraw.

Na przykład spory rodzinne (tj. rozwód, alimenty, władza rodzicielska, kontakty z małoletnimi dziećmi, spory majątkowe itp.) są rozpoznawane przez **sądy rodzinne** Republiki Cypryjskiej.

W przypadku sporów zbiorowych (stosunki pracodawca-pracownik np. niezgodne z prawem zwolnienie, redukcja etatów itp.) należy zwracać się do **Trybunału ds. Sporów Pracowniczych** w rejonie, w którym doszło do sporu, lub w przypadku braku takiego trybunału – w rejonie, w którym powód ma miejsce zamieszkania lub stałego pobytu. Sądami właściwymi do rozpoznawania spraw, w których wniesiono o odszkodowanie przewyższające wartość dwuletniego wynagrodzenia, są jednak zwykłe sądy cywilne (sądy rejonowe) i do nich należy kierować te sprawy.

W przypadku sporów dotyczących najmu nieruchomości (np. podwyżka czynszu, eksmisja itp.) należy zwracać się do **Trybunału ds. Kontroli Najmu** w rejonie, w którym położona jest dana nieruchomość.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Zob. odpowiedź na pytanie 2.2 poniżej.

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

W cypryjskim systemie prawnym nie wyodrębnia się określonych kategorii zwykłych sądów cywilnych pierwszej instancji. Sędziów sądów rejonowych można jednak podzielić ze względu na ich rangę (przewodniczący sędzia sądu rejonowego, naczelny sędzia sądu rejonowego, sędzia sądu rejonowego) oraz kompetencje do rozpoznawania określonych spraw w zależności od rangi.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?)

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Sąd rejonowy (zwykły sąd cywilny) jest właściwy do rozstrzygania wszelkich sporów, w których:

przyczyna sporu wystąpiła całkowicie lub częściowo w granicach rejonu, dla którego utworzono dany sąd;

w momencie wytoczenia powództwa pozwany lub którykolwiek z pozwanych zamieszkiwał lub pracował w danym rejonie, dla którego utworzono dany sąd; wszystkie strony sprawy są obywatelami cypryjskimi oraz roszczenie powstało w całości lub w części na terytorium suwerennych baz, a pozwany (lub którykolwiek z pozwanych) mieszka lub pracuje na tym terytorium;

roszczenie powstało w całości lub w części na terytorium suwerennych baz z powodu korzystania z pojazdów silnikowych przez osobę, która była lub powinna była być ubezpieczona na podstawie art. 3 ustawy o pojazdach silnikowych (ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej);

roszczenie powstało w całości lub w części na terytorium suwerennych baz w następstwie wypadku pracownika lub jego choroby zawodowej, o ile zdarzenia te miały miejsce w czasie trwania stosunku pracy, pozostają w związku z odpowiedzialnością pracodawcy i zostały lub powinny być zostać objęte ubezpieczeniem na podstawie art. 4 ustawy o pojazdach silnikowych (ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej);

powództwo dotyczy dystrybucji lub sprzedaży wszelkich nieruchomości lub dotyczy innych kwestii odnoszących się do nieruchomości, które znajdują się w granicach rejonu, dla którego utworzono dany sąd.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

W przypadku gdy powództwo dotyczy instytucji charytatywnej lub jakiegokolwiek patentu lub znaku towarowego, za które odpowiada sąd rejonowy na podstawie art. 7 i listy zawartej w ustawie 29/1983, powództwo wytacza się przed sąd rejonowy.

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Jeżeli w przypadku spraw, o których mowa w pkt 2.2.1 powyżej, istnieje już inny sąd właściwy miejscowo lub w przypadku spraw, o których mowa w pkt 2.2.2.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

W przypadku gdy nieruchomość objęta jest właściwością wyłączną określonego sądu (zob. ostatni punkt w odpowiedzi na pytanie 2.2.1. powyżej).

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Nie.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Postępowanie zazwyczaj wszczyna upoważniony pełnomocnik, który wie, do jakiego sądu należy się zwrócić. W przypadku braku pełnomocnika można się zwrócić do Wydziału ds. Rejestracji Sądu Najwyższego w celu uzyskania odpowiednich informacji.

Sąd Najwyższy Republiki Cypryjskiej

Charalambou Mouskou,

1404 Nicosia, Cypr

Tel.: +357 22865741

Fax: +357 22304500

e-mail: chief.reg@sc.judicial.gov.cy

Ostatnia aktualizacja: 13/05/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w

tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [IV](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Jurydykacja – Łotwa

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Kodeks postępowania cywilnego gwarantuje każdej osobie fizycznej lub prawnej prawo wystąpienia na drogę sądową w celu obrony jej uprawnień z obszaru prawa cywilnego, gdy zostaną one naruszone bądź zostanie podważona ich zasadność, oraz w celu obrony jej interesów prawnych. Co do zasady, wszystkie spory cywilne są rozpoznawane przez sądy w postępowaniu zwyczajnym. W wyjątkowych przypadkach i wyłącznie wówczas, gdy taka możliwość została przewidziana w obowiązujących przepisach, spory cywilne mogą być rozpoznawane w drodze postępowania pozasądowego. W przypadkach określonych w przepisach sąd rozpoznaje również sprawy, które nie mają charakteru sporów cywilnych, wszczęte przez osoby fizyczne i prawne. We wszystkich przypadkach decyzję o rozpoznaniu danego sporu podejmuje jednak sąd lub sędzia. Jeżeli sąd lub sędzia uzna, że spór nie podlega właściwości danego sądu, wówczas w stosownym postanowieniu wskazuje organ właściwy do rozpoznania tego sporu.

Na Łotwie nie istnieją sądy szczególne rozpoznające określone kategorie spraw cywilnych. W przepisach ogólnych dotyczących właściwości sądów przewidziano jednak pewne wyjątkowe sytuacje, w których dopuszcza się możliwość wskazania sądu właściwego do rozpoznania danej sprawy w pierwszej instancji.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Sprawy cywilne są rozpatrywane co do istoty sprawy we właściwym miejscowo sądzie pierwszej instancji, z wyłączeniem niektórych przypadków, określonych przepisami prawa, które rozpatrywane są przez sąd okręgowy.

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Sprawa nie może zostać rozpoznana co do jej istoty przez sąd wyższej instancji, jeżeli nie została wcześniej rozpatrzona przez sąd niższej instancji. Sądem pierwszej instancji w sprawach cywilnych jest sąd rejonowy lub miejski (*rajona (pilsētas) tiesa*) lub sąd okręgowy (*apgabaltiesa*) właściwy do rozpoznania danej sprawy. W postępowaniu cywilnym sprawy są rozpoznawane co do ich istoty przez sąd właściwy rzeczowo i miejscowo dla danego rodzaju sporu.

Sprawy są rozpoznawane co do zasady przez sądy rejonowe lub miejskie, z wyłączeniem niektórych spraw, określonych w przepisach prawnych, zastrzeżonych do właściwości sądów okręgowych. Następujące kategorie spraw są rozpatrywane w pierwszej instancji w sądzie okręgowym:

spory dotyczące praw rzeczowych na nieruchomości, z wyjątkiem sporów dotyczących podziału majątku małżonków;

sprawy z zakresu uprawnień wynikających z patentu, znaków towarowych i oznaczeń pochodzenia geograficznego;

sprawy dotyczące upadłości i likwidacji instytucji kredytowych.

W przypadku gdy w tej samej sprawie wystąpiono z kilkoma roszczeniami, z których część należy do zakresu właściwości sądu rejonowego lub miejskiego, zaś pozostałe – do właściwości sądu okręgowego, sprawę rozstrzygnie sąd okręgowy; również w przypadku gdy do sądu rejonowego lub miejskiego wniesiono pozew wzajemny podlegający właściwości sądu okręgowego, sprawę rozstrzygnie sąd okręgowy.

Sądem właściwym do rozpoznawania w pierwszej instancji spraw cywilnych objętych tajemnicą państwową jest Sąd Okręgowy dla miasta Rygi (*Rīgas apgabaltiesa*).

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B)?

Sprawy cywilne są przekazywane do rozpoznania w pierwszej instancji sądom na różnych szczeblach, w zależności od przedmiotu sporu: sprawy klasyfikuje się ze względu na kategorię i charakter powództwa. W każdym razie należy również uwzględnić właściwość miejscową sądów tej samej instancji.

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Zgodnie z ogólnymi zasadami dotyczącymi właściwości miejscowej powództwo przeciwko osobie fizycznej wnosi się do sądu właściwego dla miejsca, w którym taka osoba ma swoje zadeklarowane miejsce zamieszkania (*deklarētās dzīvesvieta* – art. 26 kodeksu postępowania cywilnego). Powództwo przeciwko osobie prawnej wnosi się do sądu właściwego dla miejsca, w którym dana osoba prawna ma swoją siedzibę statutową. Właściwy sąd pierwszej instancji ustala się zatem na podstawie przedmiotu sporu i zasad określania właściwości miejscowej.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

W kodeksie postępowania cywilnego przewidziano również wyjątki od zasad określania właściwości miejscowej w sprawach cywilnych. Powód może zatem wytoczyć powództwo na podstawie ogólnych zasad określania właściwości miejscowej, tj. wystąpić do sądu właściwego dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania pozwanego lub miejsca jego siedziby statutowej, albo może wystąpić do innego sądu pierwszej instancji działającego na tym samym szczeblu, który określa się w przepisach jako sąd przemiennie właściwy (*alternatīva tiesa*).

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Powództwo przeciwko pozwanemu, który nie ma zadeklarowanego miejsca zamieszkania, wnosi się do sądu właściwego ustalonego na podstawie faktycznego miejsca zamieszkania pozwanego (*dzīvesvieta*).

Jeżeli faktyczne miejsce zamieszkania pozwanego nie jest znane lub jeżeli pozwany nie ma miejsca zwykłego pobytu (*pastāvīga dzīvesvieta*) na terytorium Łotwy, powództwo wnosi się do sądu właściwego dla miejsca, w którym znajduje się dowolna nieruchomość należąca do pozwanego, lub do sądu właściwego dla miejsca, w którym pozwany miał swoje ostatnie znane miejsce zamieszkania.

W niektórych przypadkach wskazanych w przepisach powód ma prawo wybrać, czy chce wnieść sprawę do sądu właściwego dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania lub siedziby statutowej pozwanego czy też do innego sądu.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Zasady dotyczące wyboru sądu właściwego przez powoda są określone w art. 28 kodeksu postępowania cywilnego, który zawiera szczegółowy wykaz rodzajów spraw i sądów przemiennie właściwych, do których można wnieść pozew:

powództwo dotyczące działań spółki zależnej lub przedstawicielstwa osoby prawnej można również wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca siedziby statutowej takiej spółki zależnej lub takiego przedstawicielstwa;

powództwo o odzyskanie należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych na rzecz dzieci lub rodziców lub powództwo o ustalenie ojcostwa można również wytoczyć przed sąd właściwy dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania powoda;

powództwo z tytułu szkody na osobie (art. 2347–2353 kodeksu cywilnego), która doprowadziła do niepełnosprawności, innego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci danej osoby, można również wytoczyć przed sąd właściwy dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania powoda lub miejsca, w którym szkoda została poniesiona;

powództwo z tytułu szkody na mieniu osoby fizycznej lub prawnej można również wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca, w którym szkoda została poniesiona;

powództwo o zwrot mienia lub odszkodowanie za utratę jego wartości można również wytoczyć przed sąd właściwy dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania powoda;

powództwo dotyczące roszczenia morskiego można również wnieść do sądu właściwego dla miejsca, w którym doszło do zajęcia statku należącego do pozwanego;

powództwo przeciwko kilku pozwanym mającym swoje miejsce zamieszkania lub siedziby w różnych miejscach można wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby statutowej jednego z pozwanych;

powództwo o rozwód lub unieważnienie małżeństwa można wytoczyć przed sąd właściwy dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania powoda, jeżeli: wspólnie z powodem zamieszkują małoletni;

wnosi się o rozwód z osobą odbywającą karę więzienia;

wnosi się o rozwód z osobą, której miejsce zamieszkania jest nieznane lub która zamieszkuje za granicą;

powództwo wynikające ze stosunku pracy można również wytoczyć przed sąd właściwy dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania lub miejsca zatrudnienia powoda.

Jeżeli powód w sprawach, o których mowa powyżej, nie ma zadeklarowanego miejsca zamieszkania, powództwo można wytoczyć przed sąd właściwy dla faktycznego miejsca zamieszkania powoda.

Właściwość wyłączna w sprawach cywilnych obejmuje nie tylko wyjątki od ogólnej właściwości miejscowej, ale również od wszystkich innych rodzajów właściwości miejscowej. Dotyczy to postępowań w poniższych sprawach.

Powództwo dotyczące praw własności lub wszelkich innych praw rzeczowych na nieruchomości lub ich przynależności lub powództwo o wpisanie takich praw do rejestru nieruchomości lub ich wykreślenie z rejestru oraz o usunięcie nieruchomości z treści aktu musi zostać wytoczone przed sąd właściwy dla miejsca położenia nieruchomości.

Jeżeli wniesiono powództwo dotyczące masy spadkowej, a nie są znani żadni spadkobiercy, których status został potwierdzony, lub zapisobiercy, sądem właściwym jest sąd właściwy dla zadeklarowanego lub faktycznego miejsca zamieszkania spadkodawcy, a w przypadku gdy zadeklarowane lub faktyczne miejsce zamieszkania spadkodawcy nie znajduje się na Łotwie lub jest nieznane, sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca położenia nieruchomości wchodzącej w skład masy spadkowej lub jej części.

Właściwość wyłączna może również wynikać z innych aktów prawnych.

Przepisy wymienione poniżej mają również zastosowanie w sprawach podlegających postępowaniom odrębnym:

wniosek o zgodę na przysposobienie kieruje się do sądu właściwego dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania przysposabiającego, a w przypadku braku takiego miejsca – do sądu właściwego dla faktycznego miejsca zamieszkania przysposabiającego; pozew o rozwiązanie stosunku przysposobienia kieruje się do sądu właściwego dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania powoda, a w przypadku braku takiego miejsca – do sądu właściwego dla faktycznego miejsca zamieszkania wnioskodawcy;

wniosek o zgodę na przysposobienie, składany przez cudzoziemca lub osobę zamieszkujejącą za granicą, kieruje się do sądu właściwego dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania przysposobianego, a w przypadku gdy przysposobiany jest objęty opieką pozarodzinną, wniosek kieruje się do sądu właściwego dla miejsca, w którym opieka pozarodzinną jest zapewniana (art. 259 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego);

wniosek o ubezwłasnowolnienie częściowe osoby ze względu na chorobę psychiczną lub innego rodzaju zaburzenia zdrowotne kieruje się do sądu właściwego dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania tej osoby, a w przypadku braku takiego miejsca – do sądu właściwego dla miejsca faktycznego zamieszkania tej osoby; jeżeli wspomniana osoba została umieszczona w placówce opieki zdrowotnej, wniosek składa się do sądu właściwego dla miejsca, w którym znajduje się ta placówka (art. 264 kodeksu postępowania cywilnego);

wniosek o ubezwłasnowolnienie częściowe osoby i wniosek o ustanowienie kuratora dla osoby ze względu na jej rozwiązły lub rozrzućny styl życia lub nadużywanie alkoholu lub innych substancji odurzających kieruje się do sądu właściwego dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania tej osoby, a w przypadku braku takiego miejsca – do sądu właściwego dla miejsca faktycznego zamieszkania tej osoby (art. 271 kodeksu postępowania cywilnego);

sprawy dotyczące ustanowienia kuratora dla majątku osoby nieobecnej lub zaginionej rozstrzyga sąd właściwy dla ostatniego miejsca zamieszkania tej osoby (art. 278 kodeksu);

wniosek o uznanie za zmarłego kieruje się do sądu właściwego dla ostatniego miejsca zamieszkania zaginionej osoby (art. 282 kodeksu);

wniosek o ustalenie stanu prawnego przez sąd kieruje się do sądu właściwego dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania wnioskodawcy, a w przypadku braku takiego miejsca – do sądu właściwego dla miejsca faktycznego zamieszkania wnioskodawcy (art. 290 kodeksu);

wniosek o stwierdzenie wygaśnięcia praw do nieruchomości kieruje się do sądu właściwego dla miejsca położenia nieruchomości; wniosek o stwierdzenie wygaśnięcia jakiegokolwiek innego prawa kieruje się do sądu właściwego dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania wnioskodawcy, a w przypadku braku takiego miejsca – do sądu właściwego dla miejsca faktycznego zamieszkania wnioskodawcy lub – w przypadku osoby prawnej – do sądu właściwego dla miejsca, w którym znajduje się siedziba statutowa tej osoby prawnej, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej (art. 294 ust. 2 kodeksu);

wniosek o unieważnienie zgubionego, skradzionego lub zniszczonego dokumentu i wniosek o przywrócenie praw wynikających z tego dokumentu kieruje się do sądu właściwego dla miejsca realizacji płatności wskazanego na dokumencie lub, w przypadku gdy takie miejsce nie jest znane, do sądu właściwego dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania dłużnika, a w przypadku braku takiego miejsca – do sądu właściwego dla miejsca faktycznego zamieszkania dłużnika lub – w przypadku osoby prawnej – do sądu właściwego dla miejsca, w którym znajduje się siedziba statutowa tej osoby prawnej; jeżeli faktyczne miejsce zamieszkania dłużnika lub miejsce położenia jego siedziby statutowej nie są znane, wniosek składa się do sądu właściwego dla miejsca wydania dokumentu (art. 299 kodeksu);

wniosek o wykup nieruchomości kieruje się do sądu właściwego dla miejsca położenia tej nieruchomości (art. 336 kodeksu);

wniosek o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu roszczenia rozpoznaje sąd właściwy dla miejsca położenia siedziby statutowej dłużnika (art. 341 1 kodeksu).

Sprawy dotyczące upadłości osoby prawnej rozpoznaje sąd właściwy dla miejsca, w którym znajduje się siedziba statutowa dłużnika. Sądem właściwym do wszczęcia postępowania upadłościowego na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia Rady nr [1346/2000](#) jest sąd właściwy dla miejsca, w którym znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika. Jeżeli jednak postępowanie upadłościowe zostało wszczęte na podstawie art. 3 ust. 2 tego rozporządzenia, sprawę rozpoznaje sąd właściwy dla miejsca, w którym dłużnik miał swój „oddział” w rozumieniu art. 2 lit. h) rozporządzenia (art. 3631 kodeksu postępowania cywilnego).

Sprawy dotyczące upadłości osoby fizycznej rozpoznaje sąd właściwy dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania dłużnika, a w przypadku braku takiego miejsca – sąd właściwy dla faktycznego miejsca zamieszkania dłużnika. Sądem właściwym do wszczęcia postępowania upadłościowego na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia Rady nr [1346/2000](#) jest sąd właściwy dla miejsca, w którym znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika. Jeżeli jednak postępowanie upadłościowe zostało wszczęte na podstawie art. 3 ust. 2 tego rozporządzenia, sprawę rozpoznaje sąd właściwy dla miejsca, w którym dłużnik miał swój „oddział” w rozumieniu art. 2 lit. h) rozporządzenia (art. 36322 ustawy).

Sprawy dotyczące upadłości lub likwidacji instytucji kredytowych rozpoznaje sąd właściwy dla miejsca, w którym dana instytucja kredytowa ma swoją siedzibę statutową (art. 364 ustawy).

Pracodawca może złożyć wniosek o uznanie strajku za nielegalny lub o uznanie ogłoszenia strajku za nielegalne ze względów określonych w ustawie o strajkach i zgodnie z procedurą przewidzianą w tej ustawie: wniosek o uznanie strajku za nielegalny lub o uznanie ogłoszenia strajku za nielegalne kieruje się do sądu właściwego dla miejsca, w którym strajk ma się odbyć (art. 390 kodeksu postępowania cywilnego).

Przedstawiciele pracowników mogą złożyć wniosek o uznanie lokautu za nielegalny lub o uznanie ogłoszenia lokautu za nielegalne ze względów określonych w ustawie o sporach pracowniczych i zgodnie z procedurą przewidzianą w tej ustawie: wniosek o uznanie lokautu za nielegalny lub o uznanie ogłoszenia lokautu za nielegalne kieruje się do sądu właściwego dla miejsca, w którym ma się odbyć lokaut (art. 3941 kodeksu postępowania cywilnego).

Sprawy dotyczące bezspornej egzekucji roszczeń (*saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana*):

wnioski o dobrowolne wystawienie nieruchomości na licytację sądową kieruje się do sądu rejonowego lub miejskiego właściwego dla miejsca położenia danej nieruchomości (art. 395 kodeksu postępowania cywilnego);

wnioski o bezsporną egzekucję należności pieniężnych lub zwrot ruchomości lub o bezsporną egzekucję zobowiązań umownych zabezpieczonych zastawem handlowym kieruje się do wydziału rejestru nieruchomości sądu właściwego dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania dłużnika, a w przypadku braku takiego miejsca – do wydziału rejestru nieruchomości sądu rejonowego lub miejskiego właściwego dla faktycznego miejsca zamieszkania dłużnika (art. 403 ust. 1 kodeksu);

wnioski o bezsporną egzekucję roszczeń na podstawie dokumentów ustanawiających hipotekę na nieruchomości lub na podstawie zobowiązania do opuszczenia lub zwrócenia dzierżawionej lub najmowanej nieruchomości kieruje się do wydziału rejestru nieruchomości sądu rejonowego lub miejskiego właściwego dla miejsca położenia danej nieruchomości. Jeżeli zobowiązanie jest zabezpieczone więcej niż jedną nieruchomością, a składane wnioski podlegają właściwości wydziałów rejestru nieruchomości różnych sądów rejonowych lub miejskich, wówczas wniosek rozpoznaje wydział rejestru nieruchomości sądu rejonowego lub miejskiego właściwego dla miejsca położenia jednej z tych nieruchomości wskazanej przez wnioskodawcę (art. 403 ust. 2 kodeksu);

wnioski o bezsporną egzekucję roszczeń na podstawie hipoteki morskiej kieruje się do wydziału sądu rejonowego lub miejskiego właściwego dla miejsca wpisania hipoteki morskiej do rejestru (art. 403 ust. 3 kodeksu).

Sprawy dotyczące egzekucji roszczeń na podstawie tytułu wykonawczego z wezwaniem do zapłaty (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*)

Wniosek o egzekucję roszczeń na podstawie tytułu wykonawczego z wezwaniem do zapłaty kieruje się do wydziału rejestru nieruchomości sądu rejonowego lub miejskiego właściwego dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania dłużnika, a w przypadku braku takiego miejsca – do wydziału rejestru nieruchomości sądu rejonowego lub miejskiego właściwego dla faktycznego miejsca zamieszkania lub siedziby statutowej dłużnika (art. 4062 kodeksu postępowania cywilnego).

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Tak, istnieje taka możliwość: ustawodawstwo łotewskie zapewnia stronom możliwość wyboru sądu właściwego miejscowo do rozpoznania ich sprawy na podstawie zawartej między nimi umowy. Zawierając umowę, strony mogą wskazać sąd pierwszej instancji właściwy do rozstrzygnięcia wszelkich przyszłych sporów dotyczących umowy lub wykonania jej postanowień. Strony nie mogą jednak zmienić właściwości rzeczowej, tj. nie mogą wskazać sądu określonego rzędu właściwego do rozpoznania sporu w pierwszej instancji (art. 25 kodeksu postępowania cywilnego); strony nie mogą również zmienić sądu mającego właściwość wyłączną w danej sprawie (art. 29 kodeksu). Ustalanie właściwości na podstawie umowy podlega dwóm ograniczeniom:

wyboru sądu właściwego do rozpoznania sporu można dokonać wyłącznie w przypadku, gdy spór dotyczy zobowiązań umownych;

porozumienie w sprawie właściwości miejscowej należy osiągnąć najpóźniej w momencie zawierania umowy, przy czym w umowie tej należy również wskazać sąd właściwy do rozpoznania potencjalnego sporu w pierwszej instancji. W momencie zawierania umowy strony nie są w stanie przewidzieć wartości potencjalnego roszczenia, dlatego też w umowie należy wskazać dwa sądy pierwszej instancji, tj. zarówno konkretny sąd rejonowy lub miejski, jak i sąd okręgowy, do którego strony wniosą ewentualny spór, w zależności od wartości przedmiotu sporu.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogą dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Zgodnie z ustawodawstwem łotewskim sądy o właściwości ogólnej rozpoznają zarówno sprawy cywilne, jak i sprawy karne. Na Łotwie, w odróżnieniu od innych państw, nie istnieją sądy szczególne, takie jak sądy rodzinne, ani sędziowie specjalizujący się w określonych dziedzinach prawa.

Jak wyjaśniono powyżej, sprawa jest rozpoznawana co do istoty przez sąd pierwszej instancji, a sąd wyższej instancji nie może rozpoznać danej sprawy przed jej rozpatrzeniem w sądzie niższej instancji. Sądem pierwszej instancji w sprawach cywilnych jest sąd rejonowy lub miejski lub sąd okręgowy właściwy do rozpoznania danej sprawy. Zgodnie z ogólną zasadą wszystkie spory cywilne są rozstrzygane przez sąd w postępowaniu zwyczajnym.

Ostatnia aktualizacja: 07/02/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurisdykcja - Litwa

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Zgodnie z art. 12 ustawy o sądach (*Lietuvos Respublikos teismų įstatymas*) na Litwie obowiązuje jednolity system sądownictwa obejmujący sądy powszechne i sądy szczególne.

Sądy powszechne (sądy pierwszej instancji, tj. zarówno sądy rejonowe, jak i sądy okręgowe) są właściwe do rozpoznawania wszystkich spornych spraw cywilnych wynikłych na gruncie prawa cywilnego, rodzinnego, pracy, własności intelektualnej, upadłościowego, restrukturyzacyjnego lub prywatnego; sądy te są również właściwe do rozpoznawania spraw w postępowaniach sądowych w trybie nadzwyczajnym oraz wniosków dotyczących uznawania i wykonywania w Republice Litewskiej orzeczeń wydanych przez sądy zagraniczne i arbitrażowe (art. 22 kodeksu postępowania cywilnego (*Civilinio proceso kodeksas*)). Sądy szczególne, tj. sądy administracyjne (okręgowe sądy administracyjne), rozpoznają sporne sprawy wynikłe ze stosunków administracyjnych.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogą się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Powód może wnieść pozew do wybranego przez siebie sądu przy spełnieniu następujących warunków:

pozew przeciwko osobie, której miejsce zamieszkania jest nieznane, można wnieść według miejsca, w którym znajduje się majątek tej osoby, lub według ostatniego znanego miejsca jej zamieszkania;

pozew przeciwko osobie, która nie posiada miejsca zamieszkania na terytorium Republiki Litewskiej, można wnieść według miejsca, w którym znajduje się majątek tej osoby, lub według ostatniego znanego miejsca jej zamieszkania na terytorium Republiki Litewskiej;

pozew o alimenty i ustalenie ojcostwa można wnieść według miejsca zamieszkania powoda;

pozew o odszkodowanie za uszczerbek na zdrowiu, w tym spowodowanie śmierci, można wnieść według miejsca zamieszkania powoda lub miejsca, w którym wyrządzono szkodę;

pozew o odszkodowanie za wyrządzenie szkody majątkowej można wnieść według miejsca zamieszkania (siedziby statutowej) powoda lub miejsca, w którym wyrządzono szkodę;

pozew o odszkodowanie z tytułu bezprawnego skazania, bezprawnego zastosowania tymczasowego aresztowania, bezprawnego zatrzymania, bezprawnego zastosowania środków przymusu lub bezprawnego nałożenia kary administracyjnej (areszt), w tym za szkodę wyrządzoną bezprawnym działaniem sędziego lub sądu rozpoznającego sprawę cywilną, można wnieść według miejsca zamieszkania powoda;

pozew dotyczący umowy określającej miejsce spełnienia świadczenia można wnieść również według miejsca spełnienia świadczenia wskazanego w tej umowie;

pozew dotyczący sprawowania opieki, kurateli lub zarządu majątkiem można wnieść również według miejsca zamieszkania (siedziby statutowej) opiekuna, kuratora lub zarządcy majątku;

pozew dotyczący umowy konsumenckiej można wnieść również według miejsca zamieszkania konsumenta;

pozew dotyczący działalności oddziału osoby prawnej można wnieść również według miejsca siedziby tego oddziału;

pozew o odszkodowanie w związku ze zderzeniem statków lub działaniami w zakresie pomocy i ratowania na morzu, uwzględniając wszelkie inne przypadki sporów wynikających ze stosunków prawnych związanych z żeglugą morską, można również wnosić do sądu właściwego dla miejsca, w którym znajduje się statek pozwanego, lub do sądu właściwego dla portu rejestracji statku pozwanego.

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Sprawy cywilne rozpoznają sądy rejonowe i okręgowe jako sądy pierwszej instancji (art. 25 kodeksu postępowania cywilnego).

Zgodnie z zasadą ogólną kodeksu postępowania cywilnego sądy rejonowe są właściwe we wszystkich sprawach cywilnych. Od tej zasady ogólnej przewidziano również wyjątek, zgodnie z którym niektóre sprawy należą do właściwości sądów okręgowych lub do wyłącznej właściwości Sądu Okręgowego w Wilnie.

Zależy to od wartości przedmiotu sporu: sprawy cywilne, w których kwota roszczenia przekracza 150 000 LTL, z wyjątkiem spraw z zakresu prawa rodzinnego i prawa pracy oraz spraw o zadośćuczynienie, rozpoznają sądy okręgowe.

Właściwość sądu zależy również od czynników niezwiązanych z wartością przedmiotu sporu.

Sądy okręgowe orzekają również w pierwszej instancji w następujących postępowaniach:

z zakresu niemajątkowych praw autorskich;

z zakresu umów cywilnoprawnych w zamówieniach publicznych;

z zakresu upadłości lub restrukturyzacji, z wyjątkiem upadłości osób fizycznych;

z udziałem innego państwa jako strony postępowania;

dotyczących roszczeń związanych z przymusową sprzedażą praw udziałowych (akcje, dywidenda);

dotyczących roszczeń związanych z badaniem działalności osób prawnych;

roszczeń o odszkodowanie i zadośćuczynienie z tytułu naruszeń praw pacjenta;

dotyczących innych roszczeń cywilnoprawnych rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe zgodnie z przepisami szczególnymi.

Sąd Okręgowy w Wilnie w pierwszej instancji jest wyłącznie właściwy w następujących sprawach:

spory wynikłe na tle przepisów ustawy o patentach (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*);

spory wynikłe na tle ustawy o znakach towarowych (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*);

sprawy o przysposobienie przez obywateli innych państw obywateli Litwy zamieszkałych na terytorium Republiki Litewskiej;

inne sprawy cywilne podlegające właściwości wyłącznej Sądu Okręgowego w Wilnie jako sądu pierwszej instancji zgodnie z przepisami szczególnymi.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Pozew wnosi się do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania pozwanego. Osobę prawną pozywa się przed sąd, w którego okręgu znajduje się siedziba rejestrowa tej osoby. Jeżeli pozwanym jest państwo lub gmina, pozew wnosi się według siedziby instytucji reprezentującej państwo lub gminę.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

Jeżeli dla rozpoznania danej sprawy uzasadniona jest właściwość kilku sądów, wybór między tymi sądami należy do powoda.

Strony mogą również uzgodnić, który sąd będzie właściwy w ich sprawie. Art. 32 kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że strony mogą uzgodnić poddanie sporu pod rozstrzygnięcie wybranego przez nie sądu, chyba że w danej sprawie tylko jeden sąd jest właściwy lub właściwość sądu jest określona przedmiotem postępowania.

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Zgodnie z art. 30 kodeksu postępowania cywilnego powód może wybrać sąd, który rozpozna sprawę w następujących przypadkach:

jeżeli pozwanym jest osoba, której miejsce zamieszkania jest nieznane, powództwo można wytoczyć według miejsca położenia jej majątku lub ostatniego znanego miejsca jej zamieszkania;

jeżeli pozwanym jest osoba, która nie posiada miejsca zamieszkania na terytorium Republiki Litewskiej, powód może ją pozwać według miejsca położenia jej majątku lub ostatniego znanego miejsca jej zamieszkania na terytorium Republiki Litewskiej;

jeżeli powództwo związane jest z działalnością oddziału osoby prawnej, można je wytoczyć przed sąd, w którego okręgu znajduje się siedziba tego oddziału; w przypadku powództwa o alimenty lub ustalenie ojcostwa, powód może je wytoczyć również przed sąd, w którego okręgu znajduje się miejsce jego zamieszkania;

w przypadku powództwa o odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu, w tym spowodowania śmierci, istnieje możliwość wytoczenia powództwa według miejsca zamieszkania powoda lub miejsca, w którym doznał on szkodę;

jeżeli powództwo dotyczy szkody majątkowej, powód może je wytoczyć przed sąd jego miejsca zamieszkania (siedziby statutowej) lub miejsca, w którym doznał on szkodę;

w przypadku powództwa o odszkodowanie za bezprawne skazanie, bezprawne zastosowanie tymczasowego aresztowania, bezprawne zatrzymanie, bezprawne zastosowanie środków przymusu lub bezprawne nałożenia kary administracyjnej (areszt), w tym za szkodę wyrządzoną bezprawnym działaniem sędziego lub sądu rozpoznającego sprawę cywilną, można je wytoczyć według miejsca zamieszkania powoda;

jeżeli powództwo dotyczy szkody wyrządzonej zderzeniem statków lub działaniami w zakresie pomocy i ratowania na morzu, uwzględniając wszelkie inne przypadki sporów wynikających ze stosunków prawnych związanych z żeglugą morską, powód może zwrócić się do sądu właściwego dla miejsca, w którym znajduje się statek pozwanego, lub do sądu właściwego dla portu rejestracji statku pozwanego;

w przypadku powództwa dotyczącego umowy określającej miejsce spełnienia świadczenia można je wytoczyć według miejsca spełnienia świadczenia wskazanego w tej umowie;

powództwo dotyczące sprawowania opieki, kurateli lub zarządu majątkiem można wytoczyć również według miejsca zamieszkania (siedziby statutowej) opiekuna, kuratora lub zarządcy majątku;

powództwo dotyczące umowy konsumenckiej można wnieść również do sądu, w okręgu którego znajduje się miejsce zamieszkania konsumenta;

ponadto powództwo przeciwko kilku pozwany mającym swoje miejsce zamieszkania lub siedzibę w różnych miejscach można wytoczyć przed sąd miejsca zamieszkania lub siedziby statutowej jednego z pozwanych wybranego przez powoda (art. 33 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego);

jeżeli chodzi o powództwo dotyczące umowy określającej miejsce spełnienia świadczenia, powód ma wybór: można je wytoczyć również przed sąd miejsca zamieszkania lub miejsca siedziby statutowej pozwanego lub miejsca spełnienia świadczenia wskazanego w tej umowie. Powództwo dotyczące umowy konsumenckiej można skierować do sądu miejsca zamieszkania lub miejsca siedziby statutowej pozwanego lub konsumenta;

powództwo o alimenty można wytoczyć według miejsca zamieszkania lub miejsca siedziby statutowej pozwanego lub powoda według uznania powoda; dopuszcza się możliwość wytoczenia powództwa cywilnego o odszkodowanie w sprawie karnej, jeżeli nie wytoczono go lub nie rozpoznano w postępowaniu karnym. W takim przypadku właściwość sądu ustala się zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

W art. 31 ust. 1 i 2 kodeksu postępowania cywilnego przewidziano następujące wiążące dla inicjujących postępowania sądowe wyjątki od reguł ogólnych dotyczących właściwości miejscowej:

sądem właściwym do rozpoznawania pozwów dotyczących praw rzeczowych na nieruchomości, użytkowania nieruchomości, z wyjątkiem wniosków dotyczących likwidacji majątku wspólnego w sprawach rozwodowych, oraz pozwów o uchylenie zajęcia nieruchomości jest sąd właściwy dla miejsca położenia tej nieruchomości lub głównej jej części;

sądem właściwym do rozpatrywania pozwów wniesionych przez wierzycieli spadkowych przed przyjęciem spadku przez spadkobierców jest sąd właściwy dla miejsca położenia spadku lub głównej jego części.

Należy również zwrócić uwagę na fakt, że zgodnie z art. 33 ust. 2–4 kodeksu postępowania cywilnego Republiki Litewskiej:

powództwo wzajemne należy wytoczyć przed ten sam sąd, przed który wytoczono pierwotne powództwo, niezależnie od tego, który sąd jest właściwy do rozpoznania danej sprawy. Jeżeli wartość przedmiotu sporu wzrosła, przedmiot sporu zmienił się lub wytoczenie powództwa wzajemnego doprowadziło do zmiany sądu właściwego rzeczowo do rozpoznania danego sporu, sąd, przed który wytoczono powództwo pierwotne, powinien rozstrzygnąć wszystkie kwestie związane z danym powództwem (powództwem wzajemnym) i wydać orzeczenie rozstrzygające co do istoty całej sprawy.

Jeżeli którekolwiek z roszczeń powoda wymaga rozpoznania zgodnie z regułą właściwości wyłącznej, wówczas całe powództwo podlega rozpoznaniu zgodnie z tą regułą.

Jeżeli sądem właściwym do rozpoznania któregośkolwiek z roszczeń powoda jest sąd okręgowy, wówczas całe powództwo rozpoznaje sąd okręgowy.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Strony mogą postanowić o zmianie sądu właściwego miejscowo do rozpoznania danej sprawy, zawierając umowę na piśmie, chyba że w danej sprawie tylko jeden sąd jest właściwy lub właściwość sądu jest określona przedmiotem postępowania (art. 32 kodeksu postępowania cywilnego).

W wyjątkowych przypadkach właściwość miejscowa sądu w danej sprawie może być uzasadniona udziałem pozwanego.

Sąd może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi, w przypadku gdy pozwany, którego miejsce zamieszkania nie było znane, wystąpi do sądu o przekazanie sprawy sądowi właściwemu dla miejsca jego zamieszkania (art. 34 ust. 2 pkt 2 kodeksu postępowania cywilnego).

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Szczególne sądy administracyjne działające w Republice Litewskiej nie orzekają w sprawach cywilnych, gospodarczych ani rodzinnych. Sądy te są właściwe do rozpoznawania spraw dotyczących stosunków administracyjnoprawnych.

Ostatnia aktualizacja: 24/08/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurydykacja - Luksemburg

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

W Wielkim Księstwie Luksemburga sądem powszechnym orzekającym w sprawach cywilnych i gospodarczych jest sąd okręgowy (*tribunal d'arrondissement*).

Są dwa okręgi sądowe: okręg Sądu Okręgowego w Luksemburgu i okręg Sądu Okręgowego w Diekirch.

Sąd okręgowy może orzekać we wszystkich sprawach cywilnych i gospodarczych, w przypadku których prawo nie nadaje właściwości innym organom sądowym.

Należy zaznaczyć, że w przeciwieństwie do sytuacji w innych krajach w Luksemburgu nie ma sądów szczególnych właściwych dla spraw gospodarczych. Sprawy takie są rozpoznawane przez wyspecjalizowane wydziały sądu okręgowego. Sprawy gospodarcze podlegają natomiast procedurze uproszczonej.

Właściwość sądów szczególnych obejmuje przede wszystkim:

sprawy, których przedmiot ma niewielką wartość: jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza 10 000 euro, sprawę rozpoznaje sędzia pokoju. W Wielkim Księstwie Luksemburga są trzy sądy pokoju: w Luksemburgu, Esch-sur-Alzette i Diekirch, a każdy z nich ma określoną właściwość miejscową;

sprawy z dziedziny prawa pracy: organem właściwym do rozstrzygania sporów powstałych w związku z wykonywaniem umowy o pracę jest sąd pracy. W Wielkim Księstwie Luksemburga są trzy sądy pracy: w Luksemburgu, Esch-sur-Alzette i Diekirch, a każdy z nich ma określoną właściwość miejscową.

W praktyce sąd pracy znajduje się w budynku sądu pokoju;

sprawy związane ze stosunkiem najmu/dzierżawy: ustawa przyznaje sędziom pokoju właściwość w zakresie rozpoznawania sporów dotyczących wykonania umów najmu/dzierżawy, niezależnie od wartości przedmiotu sporu. Należy zaznaczyć, że w przypadku sporów dotyczących ustalenia wysokości czynszu ustawa przewiduje, że przed wniesieniem sprawy do właściwego sądu należy ją skierować do komisji czynszów istniejącej przy każdej gminie; sprawy dotyczące stosunków sąsiedzkich: większość spraw dotyczących stosunków sąsiedzkich związanych np. z ustanowieniem służebności lub z problemami dotyczącymi wspólności granicznej podlega właściwości sędziów pokoju. Jeżeli jednak sprawa przeradza się w powództwo o odszkodowanie, o właściwości decyduje wartość przedmiotu sporu: powyżej kwoty 10 000 euro sądem właściwym jest sąd okręgowy; sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych: zgodnie z ustawą właściwość do rozpoznawania sporów z zakresu ubezpieczeń społecznych ma Rada Arbitrów Ubezpieczeń Społecznych (Conseil arbitral de la sécurité sociale). Komisja ma siedzibę w Luksemburgu, a jej właściwość obejmuje obszar całego kraju; problemy nadmiernego zadłużenia: w sprawach związanych z nadmiernym zadłużeniem ustawa przyznaje właściwość w zakresie rozpoznawania sporów sędziom pokoju.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Sądami właściwymi w sprawach cywilnych i gospodarczych, w przypadku gdy wartość przedmiotu sporu (nie licząc odsetek i kosztów) nie przekracza 10 000 euro, są sądy pokoju. Powyżej tej kwoty właściwość należy do sądu okręgowego.

Bez względu na okoliczności sąd okręgowy jest właściwy do orzekania w sprawach, których nie można wycenić pieniężnie, na przykład w sprawach rodzinnych.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?)

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Zgodnie z ogólną zasadą sądem właściwym jest sąd stałego miejsca zamieszkania lub siedziby pozwanego. Zasada ta ma na celu ochronę pozwanego, któremu prawdopodobnie łatwiej jest bronić się przed sądem znajdującym się najbliżej jego miejsca zamieszkania lub siedziby.

Jeżeli pozwany jest osobą fizyczną, sądem właściwym jest sąd miejsca jego stałego zamieszkania lub pobytu.

Jeżeli pozwany jest spółką cywilną lub handlową, postępowanie można wszcząć zarówno przez sąd właściwym dla miejsca jego siedziby głównej, jak i przed sądem właściwym dla siedziby oddziału lub agencji spółki, o ile został w nich ustanowiony przedstawiciel uprawniony do kontaktów z osobami trzecimi, a spór dotyczy obszaru działalności oddziału lub agencji.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

W sprawach dotyczących stosunków umownych powód może wnieść sprawę do sądu albo w miejscu zamieszkania pozwanego, albo, w zależności od charakteru umowy, w miejscu wydania rzeczy lub wykonania usługi.

W sprawach dotyczących odpowiedzialności deliktowej lub w przypadku wniesienia powództwa cywilnego w ramach postępowania karnego: powództwo można wnieść do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania pozwanego lub miejsca powstania szkody lub wystąpienia zdarzenia wywołującego szkodę.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

W sprawach:

- 1) o udzielenie małoletnim zezwolenia na zawarcie małżeństwa, o unieważnienie małżeństwa, o uchylenie decyzji o wstrzymaniu zawarcia małżeństwa (*mainlevée du sursis à la célébration du mariage*) oraz o przedłużeniu obowiązywania takiej decyzji, w sprawach dotyczących sprzeciwu wobec zawarcia małżeństwa oraz w sprawach o uchylenie takiego sprzeciwu;
- 2) dotyczących umów majątkowych małżeńskich oraz małżeńskich ustrojów majątkowych, a także w sprawach o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej;
- 3) dotyczących wzajemnych praw i obowiązków małżonków oraz obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny w przypadku małżeństwa i zarejestrowanego związku partnerskiego;
- 4) dotyczących ustania zarejestrowanego związku partnerskiego;
- 5) o alimenty;
- 6) dotyczących wykonywania prawa do kontaktów z dziećmi i odwiedzin oraz łóżenia na utrzymanie i kształcenie dzieci;
- 7) dotyczących wykonywania władzy rodzicielskiej, z wyjątkiem spraw o pozbawienie władzy rodzicielskiej;
- 8) dotyczących orzeczeń w przedmiocie zarządu majątkiem małoletniego oraz opieki nad małoletnim;
- 9) o wydanie zakazu powrotu do miejsca zamieszkania osób wydalonych z ich miejsca zamieszkania zgodnie z art.1 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2003 r. o przemoc domowej, z późniejszymi zmianami; oraz o przedłużeniu zakazów nałożonych w przypadku tego rodzaju wydalenia zgodnie z art. 1 ust. 2 przywołanej ustawy; a także środków zaskarżenia od powyższych środków,

o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej, właściwym miejscowo sądem okręgowym jest:

- 1) sąd właściwy dla miejsca zamieszkania rodziny;
- 2) jeżeli rodzice zamieszkują osobno, sąd właściwy dla miejsca zamieszkania tego z rodziców, z którym – w przypadku wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej – zamieszkują małoletnie dzieci, lub – w przypadku wykonywania władzy rodzicielskiej przez jednego z rodziców – sąd właściwy dla jego miejsca zamieszkania;
- 3) w pozostałych przypadkach – sąd właściwy dla miejsca zamieszkania tego z rodziców, który nie wytoczył powództwa jako pierwszy.

W przypadku pozwu wspólnego sądem właściwym jest sąd wybrany przez strony, czyli sąd właściwy dla miejsca zamieszkania jednej lub drugiej strony.

Jeżeli spór dotyczy wyłącznie obowiązku alimentacyjnego wobec małżonka, łóżenia na utrzymanie i kształcenie dziecka, obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny lub – w przypadku ustania zarejestrowanego związku partnerskiego – środków pilnych i tymczasowych, właściwość może jednak posiadać sąd właściwy dla miejsca zamieszkania małżonka, byłego partnera będącego wierzycielem lub tego z rodziców, który w głównej mierze sprawuje pieczę nad dziećmi, nawet jeżeli ukończyły one 18. rok życia.

Właściwość miejscową ustala się w zależności od miejsca zamieszkania na dzień wniesienia pozwu lub – w sprawach rozwodowych – na dzień wniesienia pierwotnego pozwu o rozwód.

W przypadku wniosku o wzajemną pomoc prawną w sprawach dotyczących pieczy nad dzieckiem oraz prawa do kontaktów z dzieckiem właściwość posiada sąd właściwy dla miejsca pobytu lub domniemanego miejsca pobytu dziecka.

W sprawach o rozwód i separację oraz w sprawach dotyczących skutków rozwodu i separacji sądem właściwym jest sąd, w którego okręgu znajduje się wspólne miejsce zamieszkania małżonków lub, w przypadku jego braku, miejsce zamieszkania pozwanego małżonka bądź – w przypadku rozwodu za porozumieniem stron (*divorce par consentement mutuel*) – miejsce zamieszkania jednego z małżonków.

W sprawach spadkowych sądem właściwym jest sąd miejsca ostatniego stałego zamieszkania zmarłego.

W sprawach dotyczących najmu/dzierżawy sądem właściwym jest sąd miejsca posadowienia budynku.

W sprawach dotyczących prawa pracy sądem właściwym jest sąd miejsca zatrudnienia. W pewnych przypadkach, w których pracodawca wnosi sprawę przeciwko pracownikowi najmemu zamieszkałemu w innym państwie członkowskim, właściwość zostaje jednak przypisana sądowi miejsca zamieszkania pracownika najemnego.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Prawo luksemburskie dopuszcza ważność „klauzuli prorogacyjnej”, na mocy której strony umowy wyznaczają określony sąd do rozpoznania sporu.

Tego rodzaju klauzule mają szczególne znaczenie, kiedy dochodzi do sporu między stronami mającymi siedzibę w kilku państwach. Pozwalają one z góry ustalić, przed jakim sądem rozstrzygany będzie ewentualny spór. Przesłanki ważności takich klauzul w stosunkach między państwami członkowskimi Unii Europejskiej są uregulowane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r.

Strony mogą również zawrzeć umowę o wyborze sądu właściwego w przypadku sporów bez elementu obcego. W takim przypadku strony mogą wnieść sprawę do sądu pokoju, który w normalnych okolicznościach nie byłby sądem właściwym do rozstrzygnięcia sporu ze względu na wartość przedmiotu sporu lub zasady właściwości miejscowej. Umowa między stronami może zostać zawarta w sposób wyraźny lub wynikać z faktu, że pozwany stawił się na rozprawie i rozpoczął obronę co do istoty sprawy bez uprzedniego podniesienia zarzutu niewłaściwości sądziego rozpoznającego sprawę. Strony nie mogą jednak postąpić w wyżej opisany sposób przed sądem okręgowym, w przypadku którego przepisy dotyczące właściwości uzależnionej od wartości przedmiotu sporu mają charakter bezwzględny.

Klauzula prorogacyjna jest ważna tylko wtedy, gdy zostanie zaakceptowana przez obie strony. Zawarcie takiej umowy należy udowodnić zgodnie z przepisami prawa powszechnego.

Prawo ogranicza niekiedy swobodę stron w wyznaczaniu sądu. Zgodnie z ustawą o prawnej ochronie konsumentów za nieważne uznaje się klauzule mające za przedmiot pozbawienie konsumentów prawa do wnoszenia powództwa do sądów powszechnych.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogą dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Sądy szczególne ustanowione na mocy prawa luksemburskiego (sąd pracy, sąd pokoju orzekający w sprawach dotyczących najmu/dzierżawy, Sąd Administracyjny, Rada Arbitrów Ubezpieczeń Społecznych) rozpoznają w pierwszej instancji wszystkie wniesione do nich sprawy, niezależnie od wartości przedmiotu sporu.

Przykładowo sąd pokoju, którego właściwość ogólna (*compétence de droit commun*) ogranicza się do spraw, w przypadku których wartość przedmiotu sporu nie przekracza kwoty 10 000 euro, nie jest związany tym pułapem, jeżeli rozpoznaje sprawę dotyczącą najmu/dzierżawy.

Właściwość miejscowa:

Ogólna zasada właściwości miejscowej

O ile co do zasady sądem właściwym jest sąd miejsca zamieszkania pozwanego, o tyle istnieją wyjątki, jeżeli chodzi o sądy szczególne.

I tak, na przykład, właściwym sądem pracy nie jest zasadniczo sąd w miejscu zamieszkania jednej ze stron, lecz sąd miejsca pracy. Podobnie sprawę dotyczącą najmu/dzierżawy rozpoznaje sąd właściwy dla miejsca, w którym znajduje się wynajęty/wydzierżawiony lokal.

Kwestia ta nie dotyczy Sądu Administracyjnego i Rady Arbitrów Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ ich właściwość obejmuje cały obszar Wielkiego Księstwa Luksemburga.

Wyjątki od zasady ogólnej

Właściwość każdego z sądów szczególnych jest właściwością rzeczową i na ogół strony nie mają możliwości wyboru innego sądu niż przewidziany prawem.

Co do zasady uznaje się, że właściwość w tym zakresie ma charakter bezwzględny (na przykład w dziedzinie prawa pracy), co oznacza, że nawet w razie milczenia stron sędzia ma obowiązek z urzędu stwierdzić swoją niewłaściwość. Jak wyjaśniono powyżej, wyjątkiem od tej zasady jest sąd pokoju, w przypadku gdy wartość przedmiotu sporu przekracza kwotę określoną dla właściwości tego sądu, przy czym strony zawarły – w sposób wyraźny lub dorozumiany – umowę o wyborze sądu właściwego. W takim przypadku sąd nie może z urzędu stwierdzić swojej niewłaściwości.

Powiązane strony

<http://www.legilux.lu/>

<https://justice.public.lu/fr.html>

Powiązane dokumenty

Organizacja wymiaru sprawiedliwości (147 Kb)

Ostatnia aktualizacja: 21/05/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [hu](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Jurisdykcja - Węgry

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Zgodnie z ustawą o organizacji sądownictwa i administracji sądowej na terenie Węgier działa tylko jeden rodzaj sądu szczególnego, którym jest sąd administracyjny i pracy zajmujący się sprawami z zakresu prawa pracy i prawa administracyjnego. Sądami właściwymi do spraw innych niż sprawy z zakresu prawa pracy i prawa administracyjnego są sądy powszechne. Nawet jeżeli sprawę prowadzi sąd szczególny, odwołań nie rozpoznaje sąd szczególny, lecz sąd powszechny, mianowicie sąd okręgowy (*törvényszék*) właściwy dla miejsca siedziby sądu administracyjnego i pracy.

Sądy administracyjne i pracy zapewniają kontrolę decyzji administracyjnych oraz rozstrzygają spory wynikające ze stosunków pracy i z podobnych stosunków prawnych. Decyzje administracyjne, których dotyczą takie postępowania, mogą obejmować: decyzje w sprawach administracyjnych wydane przez organ lub kierownika organu określonych w ustawie o ogólnych zasadach postępowania administracyjnego; tytuły wykonawcze wydane na skutek naruszenia zobowiązań wynikających z umowy administracyjnej; akty prawa miejscowego samorządów lokalnych oraz decyzje innych organów, jednostek lub osób, w przypadku których zgodnie z przepisami odrębnych aktów prawnych można stosować prawo sądowniczo-administracyjne.

Postępowania w sprawach z zakresu stosunków pracy i podobnych stosunków prawnych obejmują dochodzenie roszczeń na podstawie prawa pracy lub wynikających ze stosunku pracy urzędnika, służby w administracji rządowej i w sektorze publicznym lub stosunku członka spółdzielni pociągającego za sobą

obowiązek świadczenia usług i pracy. W postępowaniu z zakresu prawa pracy można także dochodzić roszczeń bezpośrednio wynikających ze stosunku pracy między pracownikiem i pracodawcą. Właściwość sądów administracyjnych i pracy obejmuje decyzje administracyjne z zakresu kontroli bezpieczeństwa i higieny pracy, decyzje dotyczące utworzenia komitetu dialogu sektorowego, udziału w nim i uprawnień wykonywanych w jego ramach, decyzje administracyjne wydane przez krajowy organ ds. zatrudnienia na podstawie ustawy o promowaniu zatrudnienia i świadczeniach dla bezrobotnych, jak również kontrolę sądową decyzji w sprawach związanych z zabezpieczeniem społecznym. W tych kwestiach sądy administracyjne i pracy prowadzą postępowania zgodnie z prawem sędziowsko-administracyjnym.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Zgodnie z ustawą o organizacji sądownictwa i administracji sądowej wyroki w pierwszej instancji wydawane są przez sądy rejonowe (*járásbírótság*) i okręgowe. Wszystkie sprawy nieprzekazane ustawowo sądom okręgowym podlegają właściwości sądów rejonowych. Do właściwość sądów okręgowych należą:

- a) sprawy dotyczące praw majątkowych, w których wartość majątku przekracza 30 mln HUF, z wyjątkiem spraw dotyczących małżeńskiego ustroju majątkowego wnoszonych równocześnie ze wszczęciem postępowania w sprawach małżeńskich lub w ramach takiego postępowania;
- b) sprawy o odszkodowanie za szkody wyrządzone przez osoby pełniące obowiązki służbowe w ramach sprawowania funkcji publicznych;
- c) spory dotyczące praw autorskich i pokrewnych, w tym wykonywania praw i dochodzenia roszczeń dotyczących opłat z tytułu zbiorowego zarządu prawami, jak również sprawy dotyczące własności przemysłowej oraz sprawy dotyczące praw, o których mowa w art. 86 ust. 3–4 kodeksu cywilnego;
- d) sprawy dotyczące międzynarodowego przewozu towarów lub umów transportowych;
- e) niektóre sprawy dotyczące spółek;
- f) niektóre sprawy dotyczące podmiotów zarejestrowanych przez sąd okręgowy, przy czym nieuznawanych za spółki;
- g) powództwa z zakresu prawa cywilnego w następstwie naruszenia praw osobistych, w tym sprawy o odszkodowanie z tytułu takiego naruszenia, o ile wnoszone są jednocześnie lub w ramach takich spraw;
- h) sprawy dotyczące stosunków prawnych wynikających z papierów wartościowych;
- i) sprawy o sprostowanie w prasie.

Sądy okręgowe nie tylko prowadzą postępowania w pierwszej instancji, ale także wydają wyroki w drugiej instancji, w sprawach w których złożono odwołania od wyroków sądów rejonowych i sądów administracyjnych i pracy.

W przypadkach określonych przepisami prawa regionalne sądy apelacyjne (*ítélőtábla*) wydają orzeczenia w sprawie odwołań od wyroków sądów rejonowych i okręgowych oraz prowadzą postępowania w innych sprawach, które im przekazano. Sądem Najwyższym Węgier jest *Kúria*. Sąd Najwyższy – w przypadkach określonych przepisami prawa – wydaje orzeczenia w sprawie odwołań od wyroków sądów okręgowych i regionalnych sądów apelacyjnych oraz w sprawie wniosków o przeprowadzenie kontroli sądowej, jak również w sprawach dotyczących sprzeczności między aktami samorządu lokalnego a innymi przepisami, a także uchyla takie akty. Ponadto Sąd Najwyższy orzeka w sprawach o niewywiązywanie się przez samorządy lokalne z ustawowego obowiązku stanowienia prawa i prowadzi postępowania w innych przekazanych mu sprawach.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Zasadniczo we wszystkich przypadkach, w których nie ustalono właściwości wyłącznej innego sądu, sądem właściwym jest sąd miejsca zamieszkania pozwanego (właściwość ogólna). W przypadku gdy pozwany nie ma miejsca zamieszkania na terenie Węgier, właściwość ustala się według miejsca jego pobytu. Jeżeli miejsce pobytu pozwanego jest nieznane lub znajduje się za granicą, właściwość ustala się według jego ostatniego miejsca zamieszkania na terenie Węgier. W przypadku niemożności ustalenia takiego miejsca lub jego braku właściwość ustala się według miejsca zamieszkania powoda lub, w przypadku jego braku, według miejsca pobytu powoda. Jeżeli miejsce pracy i miejsce zamieszkania nie znajdują się na tym samym obszarze geograficznym, na wniosek pozwanego złożony najpóźniej na pierwszej rozprawie w danej sprawie sąd przekazuje sprawę sądowi właściwemu dla miejsca pracy pozwanego w celu przeprowadzenia rozprawy i wydania wyroku.

W przypadku powództw wnoszonych przeciwko osobie prawnej właściwość ogólną można ustalić na podstawie lokalizacji siedziby osoby prawnej lub siedziby organu uprawnionego do jej reprezentowania. W przypadku wątpliwości za siedzibę uznaje się miejsce prowadzenia działalności osoby prawnej. Jeżeli siedziba osoby prawnej znajduje się w Budapeszcie, ale jej działalność obejmuje obszar komitatu Peszt, sprawę rozpatrzy sąd właściwy dla komitatu Peszt. W przypadku gdy osoba prawna nie posiada siedziby na terenie Węgier, właściwość w sprawach wnoszonych przez węgierską osobę prawną ustala się według miejsca siedziby osoby prawnej. Jeżeli powód jest węgierską osobą fizyczną, właściwość zostanie ustalona według miejsca zamieszkania powoda albo, w przypadku braku takiego miejsca, według miejsca pobytu powoda.

Do ustalenia właściwości w sprawach przeciwko podmiotom niemającym osobowości prawnej stosuje się odpowiednio te same zasady co w przypadku osób prawnych.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

We wszystkich przypadkach, w których nie określono właściwości wyłącznej innego sądu, powód może – jeśli sobie tego życzy i spełnia określone warunki wstępne określone w przepisach postępowania cywilnego – wnieść sprawę do innego sądu wymienionego we wspomnianych przepisach, zamiast do sądu posiadającego właściwość ogólną ze względu na osobę pozwanego.

Na przykład w sprawach majątkowych właściwy jest również sąd właściwy dla obszaru, na którym pozwany pozostaje przez przewidywalnie długi okres (np. jako pracownik lub student). W przypadku żołnierzy niezawodowych Węgierskich Sił Obronnych i innych sił zbrojnych właściwość sądu określa się według stałego miejsca odbywania służby. Właściwości nie można ustalić na tej podstawie w przypadku pozwanych, którzy nie posiadają zdolności procesowej.

W przypadku gdy pozwany nie posiada miejsca zamieszkania ani miejsca pobytu na terenie Węgier, sprawa majątkowa może również zostać wniesiona do sądu właściwego dla miejsca, w którym znajduje się składnik majątku będący przedmiotem pozwu lub w którym znajduje się możliwy do zajęcia składnik majątku pozwanego. W przypadku gdy ze składnikiem majątku związane jest roszczenie, sprawa może zostać wniesiona do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania dłużnika lub, jeżeli roszczenie dotyczy rzeczy, również do sądu właściwego dla miejsca, w którym znajduje się taka rzecz.

Sprawy o alimenty, dodatki i podobne świadczenia okresowe można również wnieść do sądu właściwego dla miejsca pobytu powoda.

Sprawę dotyczącą pieczy nad dziećmi można również wnieść do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania dziecka.

Sprawy dotyczące własności lub posiadania nieruchomości i innych praw do nieruchomości bądź dotyczące stosunków prawnych związanych z nieruchomością można również wnieść do sądu właściwego dla miejsca położenia nieruchomości.

Sprawy dotyczące roszczeń wynikających z transakcji przeprowadzanych przez podmioty gospodarcze w ramach ich działalności można również wnosić do sądu właściwego dla miejsca przeprowadzenia transakcji lub miejsca jej wykonania.

Sprawę o odszkodowanie można wnieść do sądu właściwego dla miejsca lub obszaru, w którym wystąpiła szkoda.

Sprawę dotyczącą weksla można wnieść do sądu właściwego dla miejsca płatności.

Wobec współdłużnika i dłużnika głównego można wytoczyć w tym samym czasie powództwo do sądu właściwego – na jakiegokolwiek podstawie prawnej – do prowadzenia dowolnego postępowania wobec dłużnika głównego. Jeżeli roszczenie osoby dotyczy przedmiotu lub części przedmiotu postępowania toczącego się między dwoma innymi stronami, sąd właściwy dla tego postępowania będzie sądem właściwym dla każdego postępowania, które taka osoba może wszcząć przeciwko stronom trwającego postępowania, aby dochodzić swoich roszczeń.

2.2.2.2 W jakim przypadku musimy wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

W przypadku gdy przepisy stanowią, że określony sąd posiada właściwość wyłączną. Przepis ten stosuje się przykładowo w poniższych przypadkach.

W przypadku spraw dotyczących kontroli decyzji administracyjnych w sprawie wjazdu na terytorium Węgier i pobytu na nim właściwość ustala się na podstawie siedziby organu administracji prowadzącego postępowanie w pierwszej instancji. Jeżeli na tej podstawie nie można ustalić właściwości, właściwość wyłączną w tej sprawie będzie miał Sąd Administracyjny i Pracy w Budapeszcie.

Jeżeli organ administracji prowadzący postępowanie w pierwszej instancji jest organem właściwym dla całego kraju – z pewnymi wyjątkami – właściwość wyłączną będzie miał Sąd Administracyjny i Pracy w Budapeszcie.

W przypadku spraw o zakończenie lub ograniczenie egzekucji właściwość wyłączną będzie miał sąd zarządzający wszczęciem egzekucji. Jeżeli egzekucję zarządził sąd okręgowy, sąd administracyjny i pracy lub notariusz, właściwość wyłączną będzie miał sąd właściwy dla miejsca zamieszkania dłużnika.

Postępowanie wszczęte w sprawie przekazania majątku do egzekucji podlega właściwości wyłącznej sądu rejonowego właściwego dla obszaru, na którym zajęto majątek.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

W sprawach majątkowych strony mogą wskazać konkretny sąd jako właściwy do rozstrzygnięcia sporu toczącego się obecnie w ich sprawie lub dowolnego sporu, który może wyniknąć z określonego stosunku prawnego, chyba że prawo stanowi inaczej. Strony mogą poddać się takiej właściwości w formie pisemnej, w formie ustnej poświadczonej na piśmie, w formie zgodnej z przyjętymi pomiędzy stronami praktykami handlowymi lub w przypadku handlu międzynarodowego w formie zgodnej z praktykami handlowymi, które są lub powinny być stronom znane oraz są ogólnie znane i regularnie stosowane w danej branży przez strony zawierające umowę obejmującą taki przepis dotyczący właściwości. Strony nie mogą wskazać właściwości, w przypadkach gdy z przepisów prawa wynika właściwość wyłączna konkretnego sądu. O ile przepisy nie stanowią inaczej lub strony nie postanowią inaczej, wyznaczony sąd posiada właściwość wyłączną. Przepis dotyczący właściwości dotyczy również następców prawnych. Jeżeli sąd właściwy zostanie wskazany w ogólnych warunkach umowy, na wniosek pozwanego złożony najpóźniej na pierwszej rozprawie w danej sprawie sąd wskazany jako właściwy przekaże sprawę sądowi właściwemu zgodnie z podstawowymi przepisami prawa w celu przeprowadzenia rozprawy i wydania wyroku.

W sprawach majątkowych strony nie mogą wskazać Sądu Okręgowego dla miasta stołecznego Budapesztu i Sądu Okręgowego dla okolic Budapesztu w sprawach, w których właściwe są sądy okręgowe, ani Centralnego Sądu Rejonowego w Peszcie, w sprawach, w których właściwe są sądy rejonowe, jako sądu właściwego do rozstrzygnięcia toczącego się między nimi sporu lub dowolnego przyszłego sporu, który może wyniknąć z określonego stosunku prawnego.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogą dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Sądy administracyjne i pracy są jedynymi sądami szczególnymi działającymi na Węgrzech. Na przykład w sprawie wynikającej ze stosunku pracy właściwość wyłączną posiada sąd administracyjny i pracy właściwy dla siedziby pracodawcy lub dla oddziału pracodawcy, w którym pracownik świadczy lub świadczył pracę na podstawie umowy o pracę.

W przypadku postępowania administracyjnego, o ile nie zostanie ustalona właściwość wyłączna innego sądu lub nie ma innych przepisów prawa, właściwość ustala się na podstawie siedziby organu administracji prowadzącego postępowanie w pierwszej instancji. Jeżeli właściwość organu administracji prowadzącego postępowanie w pierwszej instancji obejmuje kilka komitatów (w tym stolicę), właściwość zostanie ustalona – z kilkoma wyjątkami – według miejsca zamieszkania skarżącego na terenie Węgier lub, w przypadku braku takiego miejsca, według miejsca pobytu, natomiast w przypadku osób prawnych i podmiotów niemających osobowości prawnej właściwym sądem będzie sąd właściwy dla obszaru, na którym znajduje się węgierska siedziba jednostki. Jeżeli decyzja administracyjna, do której odnosi się wniosek o kontrolę, dotyczy prawa lub obowiązku lub stosunku prawnego związanego z nieruchomością, sprawę należy wnieść do sądu właściwego dla miejsca położenia nieruchomości. Jeżeli decyzja administracyjna, która ma zostać poddana kontroli, wymaga wydania powiadomienia lub pozwolenia lub dotyczy działalności związanej z takim powiadomieniem lub pozwoleniem, właściwym sądem będzie sąd właściwy dla miejsca, w którym działalność jest lub będzie prowadzona. Jeżeli organ administracji prowadzący postępowanie w pierwszej instancji jest właściwy dla całego kraju – z pewnymi wyjątkami – właściwość wyłączną będzie miał Sąd Administracyjny i Pracy w Budapeszcie.

Ostatnia aktualizacja: 10/11/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [en](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Jurydykacja - Malta

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Wybór sądu lub trybunału zależy od charakteru danej sprawy. Zdecydowana większość spraw cywilnych i handlowych należy do właściwości powszechnych sądów cywilnych, ponieważ na Malcie nie istnieje sąd gospodarczy. Istnieje tylko kilka sądów szczególnych, do których należą sądy opisane poniżej.

Sąd Pracy (Tribunal Industrijali) – rozpoznaje sprawy związane z niezgodnym z prawem rozwiązaniem stosunku pracy oraz dyskryminacyjnym lub niezgodnym z prawem traktowaniem w miejscu pracy.

Izba ds. Regulacji Czynnów (Bord tal-Kera) – rozpoznaje sprawy związane ze zmianą warunków najmu, w tym podwyższeniem czynszu oraz rozwiązaniem umowy najmu. Sprawy te muszą dotyczyć umów najmu zawartych przed dniem 1 czerwca 1995 r.

Izba Arbitrażowa ds. Nieruchomości (Bord tal-Arbitraġġ dwar Artijiet) – rozpoznaje sprawy związane z klasyfikacją wyłączonej nieruchomości oraz kwotą odszkodowania należnego właścicielowi.

Wszystkie te sądy odbywają swoje posiedzenia w Valletcie w tym samym budynku, w którym mieszczą się sądy powszechne.

Zob. także [odpowiedź na pytanie nr 4 w sekcji „Wszczęcie postępowania”](#).

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

W celu ustalenia, przed który sąd należy wytoczyć powództwo, należy zapoznać się z rozdziałem 12 zbioru praw Malty, zwanym kodeksem organizacji i postępowania cywilnego.

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Tak, istnieje rozróżnienie między sądami wyższego rzędu a sądami niższego rzędu. Różnica jest taka, że sądy niższego rzędu rozpoznają i rozstrzygają sprawy o charakterze czysto cywilnym, które dotyczą wszystkich roszczeń, których wartość nie przekracza 11 646,87 EUR. Z drugiej strony sądy wyższego rzędu rozpatrują i rozstrzygają sprawy o charakterze czysto cywilnym, które dotyczą wszystkich roszczeń, których wartość przekracza 11 646,87 EUR, jak również sprawy (niezależnie od wartości przedmiotu sporu), które dotyczą nieruchomości lub służebności, obciążeń lub innych praw związanych z nieruchomościami, w tym wszelkich roszczeń dotyczących eksmisji lub wykwaterowania z nieruchomości, zarówno miejskiej, jak i wiejskiej, wynajmowanej lub zajmowanej przez osoby posiadające tam miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu. Zob. także [odpowiedź na pytanie nr 4 w sekcji pt. „Wszczęcie postępowania”](#).

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?)

Zgodnie z podstawową zasadą właściwość miejscową ustala się na podstawie miejsca zamieszkania pozwanego. Na Malcie właściwość sądów dzieli się na Maltę i Gozo. Nie ma sądów związanych z poszczególnymi miastami. W przypadku osób, które mają miejsce zamieszkania lub pobytu na Malcie, powództwo należy wnieść do sądu na Malcie i odwrotnie – w przypadku osób, które mają miejsce zamieszkania lub pobytu na wyspie Gozo, powództwo należy wnieść na wyspie Gozo.

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Zob. [odpowiedź na pytanie nr 2.2](#).

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

Wyjątek od podstawowej zasady występuje w przypadku, gdy zobowiązanie należy wykonać na konkretnej wyspie. Na przykład jeżeli pozwany zamieszkuje na Gozo, ale zobowiązanie podlegające roszczeniu ma zostać wykonane na Malcie, wówczas właściwe są sądy maltańskie i wszelkie powództwa wytacza się przed sądami na Malcie bez względu na fakt, że pozwany zamieszkuje na Gozo.

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Zasady właściwości miejscowej zgodnie z prawem maltańskim nie przewidują możliwości wyboru sądu przez strony postępowania.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Jeżeli zobowiązanie podlega wykonaniu na konkretnej wyspie.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Nie ma przepisów prawnych, które by to dopuszczały. Zgodnie z prawem maltańskim strony nie mogą samodzielnie wskazać jako właściwy sądu, który w innym wypadku nie byłby właściwy, nawet za zgodą każdej ze stron. Kwestię braku właściwości sądu może podnieść sam sąd, ponieważ jest to kwestia /zasada porządku publicznego.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Na stronie <http://www.judiciarymalta.gov.mt/the-courts> można znaleźć informacje na temat sądu, do którego należy się zwrócić. Ponadto można skorzystać ze strony <http://justiceservices.gov.mt/>, na której można uzyskać dostęp do maltańskiego ustawodawstwa i dowiedzieć się, do którego sądu należy wnieść powództwo. Porady zasięga się u adwokata lub reprezentanta prawnego, który podpisuje dokumenty. Właściwość i kompetencje sądów szczególnych są wyjaśnione w ustanawiających je przepisach.

Links relatati

<http://www.justice.gov.mt> [w języku angielskim](#)

Ostatnia aktualizacja: 06/03/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurysdykcja - Niderlandy

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Niderlandzkie prawo cywilne procesowe nie przewiduje możliwości tworzenia sądów szczególnych, takich jak sądy gospodarcze czy sądy pracy. Zasadą jest, że wszystkie sprawy cywilne rozpoznają sądy okręgowe.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Sądy pierwszej instancji rozpoznają wszystkie sprawy cywilne, z wyjątkiem spraw wskazanych w przepisach prawa. Sąd cywilny rozstrzyga spory między dwiema stronami (osobami fizycznymi lub osobami prawnymi). Sąd cywilny nie jest właściwy do rozpoznawania sporów, dla których zastrzeżona jest właściwość sądu administracyjnego – dotyczy to sporów z organami administracji (organami publicznymi). W niderlandzkim systemie sądowym występują trzy rodzaje sądów orzekających w sprawach na gruncie prawa prywatnego: sądy okręgowe (*rechtbanken*), sądy apelacyjne (*gerechtshoven*) i Sąd Najwyższy (Hoge Raad Nederlanden).

Od dnia 1 kwietnia 2013 r. Niderlandy są podzielone na dziesięć okręgów sądowych, z których każdy posiada własny sąd; jedenaście sądów, w każdym cztery wydziały. Ponadto w Niderlandach funkcjonują cztery sądy apelacyjne oraz jeden Sąd Najwyższy Niderlandów.

W sądach okręgowych wyodrębniono jednostki organizacyjne, tzw. „wydziały”. Wyróżnia się cztery wydziały: rejonowy, administracyjny, cywilny i karny. Sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednoosobowym i w pełnym składzie orzekającym. Skład jednoosobowy obejmuje jednego sędziego; pełny skład orzekający obejmuje trzech sędziów. Co do zasady sprawy podlegające właściwości wydziału rejonowego, sprawy o niewielkim stopniu złożoności i sprawy pilne rozpoznaje sąd w składzie jednoosobowym. Skład jednoosobowy rozpoznaje również wiele spraw z zakresu prawa rodzinnego. Przykładem sądu orzekającego w składzie jednoosobowym jest sąd ds. nieletnich rozpoznający niektóre sprawy dotyczące dzieci. Sprawy zawile pod względem prawnym rozpoznaje sąd w pełnym składzie orzekającym.

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Sprawa sądowa rozpoczyna się zazwyczaj przed sądem okręgowym. W sądach okręgowych funkcjonują cztery wydziały:

wydział cywilny (spory między osobami fizycznymi i prawnymi);

wydział administracyjny (spory między osobami fizycznymi i prawnymi a organem publicznym);

wydział karny (wykroczenia i przestępstwa);

wydział rejonowy.

Sądy apelacyjne

Każdy, kto nie zgadza się z wyrokiem sądu, może go zaskarżyć. Apelacje w sprawach karnych i cywilnych wnoszą się do jednego z czterech sądów apelacyjnych. W sprawach administracyjnych odwołania, w zależności od przedmiotu sprawy, mogą rozpoznawać:

sądy apelacyjne (*gerechtshoven*);

Centralny Sąd Apelacyjny (*Centrale Raad van Beroep*);

Sąd Apelacyjny ds. Gospodarczych i Pracowniczych (*College van Beroep voor het Bedrijfsleven*);

Rada Państwa (Wydział Sądownictwa Administracyjnego) (*Raad van State (afdeling bestuursrechtspraak)*).

Sąd Najwyższy

Sąd Najwyższy Niderlandów to najwyższy organ sądowy rozpoznający sprawy z zakresu prawa cywilnego, karnego i podatkowego. Sąd Najwyższy może uchylać wyroki, w szczególności wyroki sądów apelacyjnych (w drodze tzw. skargi kasacyjnej). Ma zapewniać jednolitość orzecznictwa oraz kształtować rozwój niderlandzkiego prawa.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

W Niderlandach sądami pierwszej instancji są sądy okręgowe (*arrondissementsrechtbanken*). Od orzeczenia sądu pierwszej instancji przysługuje apelacja do sądu apelacyjnego. Ponadto przy ustalaniu, który z dziesięciu sądów pierwszej instancji będzie kompetentny do rozpoznania sprawy istotne znaczenie ma kryterium „właściwości względnej”. Właściwy miejscowo w danej sprawie może być bowiem np. Sąd Okręgowy w Amsterdamie czy Sąd Okręgowy w Leeuwarden.

Jeżeli chodzi o sprawy międzynarodowe, tj. sprawy o charakterze transgranicznym, po ustaleniu, że jurysdykcję ma sąd niderlandzki, właściwość miejscową ustala się zgodnie z prawem niderlandzkim, chyba że przepisy, na mocy których ustalono jurysdykcję krajową, wskazują również sąd, któremu przysługuje właściwość miejscowa, zgodnie z art. 5 pkt 1 lub 3 rozporządzenia Bruksela I (rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych).

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Zgodnie z zasadą ogólną sądem właściwym w postępowaniu skargowym jest sąd miejsca zamieszkania pozwanego (art. 99 kodeksu postępowania cywilnego (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*)). W razie braku znanego miejsca zamieszkania pozwanego w Niderlandach sądem właściwym jest sąd miejsca faktycznego pobytu danej osoby (w Niderlandach).

Sąd w danym okręgu sądowym, który ma rozpoznać sprawę podlegającą właściwości wydziału rejonowego, wskazuje się zgodnie z załącznikiem do dekretu w sprawie pomocniczych miejsc posiedzeń (sądów) (*Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen*) z dnia 10 grudnia 2001 r. (<http://www.overheid.nl/>).

Przepisy dotyczące właściwości miejscowej sądów okręgowych stosuje się odpowiednio.

Zgodnie z zasadą ogólną sądem właściwym w postępowaniu nieprocesowym w pierwszej instancji jest sąd miejsca zamieszkania wnioskodawcy (lub jednego z wnioskodawców lub jednego z wnioskodawców wymienionych we wniosku) (art. 262 kodeksu postępowania cywilnego). W razie braku znanego miejsca zamieszkania wnioskodawcy w Niderlandach sądem właściwym jest sąd miejsca faktycznego pobytu danej osoby (w Niderlandach). Jeżeli wniosek ten wiąże się z postępowaniem skargowym, sądem właściwym jest sąd prowadzący to drugie postępowanie.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

Zasady omówione w pkt 2.2.2.1, 2.2.2.2 i 2.2.2.3 poniżej dotyczą głównie postępowania skargowego.

W postępowaniu wnioskowym, w którym zasadniczo właściwy jest sąd miejsca zamieszkania powoda, do powództwa o zmianę wysokości świadczeń alimentacyjnych mają zastosowanie zasady odmienne.

Powód powinien wnieść powództwo o zmianę wysokości świadczeń alimentacyjnych na rzecz partnera do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego. Dłużnik alimentacyjny, który chce wytoczyć powództwo o zmianę wysokości świadczeń alimentacyjnych, powinien wnieść pozew do sądu okręgowego właściwego dla miejsca zamieszkania wierzyciela alimentacyjnego.

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Jeżeli chodzi o postępowanie skargowe, w niderlandzkim prawie procesowym przewidziano szereg przepisów dopuszczających możliwość wskazania sądu właściwego do rozpoznania danej sprawy równoległe do zasady ogólnej (zgodnie z którą właściwy jest sąd miejsca zamieszkania lub miejsca faktycznego pobytu pozwanego). Właściwość taką określa się mianem przemiennej. Powód może wybrać między sądem wskazanym zgodnie z zasadą ogólną, a sądem właściwym ze względu na właściwość przemiennej. Właściwość przemiennej uwypuklono poniżej za pomocą słowa „również”.

W sprawach skargowych istotne są następujące reguły:

Sprawy dotyczące stosunku pracy / najmu pracy

W sprawach dotyczących stosunku pracy / najmu pracy sądem właściwym jest również sąd miejsca, w którym zazwyczaj świadczona jest praca (art. 100 kodeksu postępowania cywilnego).

Spory konsumenckie

W sporach konsumenckich właściwość ma również sąd miejsca zamieszkania konsumenta lub – w przypadku braku takiego miejsca – sąd miejsca faktycznego pobytu konsumenta (art. 101 kodeksu postępowania cywilnego).

Czyny niedozwolone lub czyny do nich podobne

W sprawach dotyczących czynów niedozwolonych lub czynów do nich podobnych właściwy jest również sąd miejsca wystąpienia zdarzenia wywołujące szkodę (art. 102 kodeksu postępowania cywilnego).

Nieruchomości

W sprawach dotyczących nieruchomości właściwy jest również sąd, w którego okręgu znajduje się dana nieruchomość lub jej większa część (art. 103 kodeksu postępowania cywilnego). W sprawach dotyczących najmu lokali mieszkalnych lub użytkowych właściwość wyłączną ma wydział rejonowy sądu, w którego okręgu znajduje się wynajmowana nieruchomość lub jej większa część.

Spadki

W sprawach dotyczących spadków właściwy jest również sąd ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy (art. 104 kodeksu postępowania cywilnego).

Osoby prawne

W sprawach dotyczących osób prawnych (na przykład rozwiązania osób prawnych, ważności lub nieważności uchwał oraz praw i obowiązków ich członków lub wspólników) właściwy jest również sąd miejsca zamieszkania lub miejsca siedziby danej osoby prawnej lub przedsiębiorstwa.

Upadłość, wstrzymanie płatności i restrukturyzacja zadłużenia

W sprawach, w których zastosowanie znajdują regulacje dotyczące upadłości, wstrzymania płatności i restrukturyzacji zadłużenia osób fizycznych właściwy jest również sąd, w którym wyznaczono sędziego-komisarza, a w przypadku braku takiego sędziego – sąd, który orzekł wstrzymanie płatności (art. 106 kodeksu postępowania cywilnego). Ustawa o upadłości (*Faillissementswet*) zawiera również przepisy szczególne o właściwości, które mają pierwszeństwo przed przepisami kodeksu postępowania cywilnego o właściwości.

Wybór sądu

Strony mogą niekiedy zgodnie postanowić, że sądem właściwym do rozpoznania ich sporu będzie inny sąd niż ten, który byłby właściwy zgodnie z ustawą (art. 108 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Strony nie mogą wskazać sądu właściwego w sprawach dotyczących sporów konsumenckich, stosunku najmu/dzierżawy i umów o pracę (art. 108 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego). W takich przypadkach sąd bada, czy umowa zawiera ważną klauzulę prorogacyjną (art. 110 kodeksu postępowania cywilnego).

Miejsce zamieszkania powoda

Jeżeli na podstawie omówionych powyżej przepisów dotyczących właściwości miejscowej nie można ustalić sądu właściwego w Niderlandach, zgodnie z art. 109 kodeksu postępowania cywilnego właściwy może być – w drodze wyjątku – sąd miejsca zamieszkania powoda. Sytuacja taka może zaistnieć wówczas, gdy pracownik będzie chciał wezwać pracodawcę z państwa trzeciego do stawienia się przed sądem w Niderlandach, w przypadku gdy wykonywana przez niego praca nie jest świadczona w jednym określonym miejscu, ale na terytorium całego państwa. Jeżeli w ten sposób również nie uda się wskazać sądu właściwego, sprawa trafi do Sądu Okręgowego w Hadze.

Ponadto w sprawach rozwodowych obowiązuje następująca reguła:

właściwość miejscową sądu do rozpoznania sprawy rozwodowej regulują przepisy art. 262 kodeksu postępowania cywilnego. Zgodnie z tą regułą właściwy jest sąd miejsca zamieszkania powoda (lub jednego z powodów lub jednego z wnioskodawców wymienionych we wniosku), a jeżeli osoba ta nie posiada znanego miejsca zamieszkania w Niderlandach – sąd miejsca jej faktycznego pobytu (w Niderlandach).

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Niderlandzkie prawo procesowe zawiera kilka przepisów szczególnych określających właściwość miejscową, które stanowią odstępstwo od zasady ogólnej. Przepisy te stosuje się obligatoryjnie. W szczególnych przypadkach opisanych poniżej sądem właściwym będzie sąd inny niż sąd miejsca zamieszkania pozwanego.

Małoletni

W sprawach dotyczących małoletnich właściwy jest sąd miejsca zamieszkania małoletniego lub – w przypadku braku takiego miejsca w Niderlandach – sąd miejsca faktycznego pobytu małoletniego (art. 265 kodeksu postępowania cywilnego).

Nie mamy w tym przypadku do czynienia z alternatywą, lecz z regułą szczególną, która zastępuje zasadę ogólną. Sądem właściwym nie będzie sąd miejsca zamieszkania lub pobytu powoda (zasada ogólna postępowania wnioskowego), lecz sąd miejsca zamieszkania małoletniego lub – w przypadku braku takiego miejsca w Niderlandach – sąd miejsca faktycznego jego pobytu. Jeżeli zastosowanie tej zasady nie doprowadzi do wskazania sądu, właściwy w sprawie będzie Sąd Okręgowy w Hadze.

Stan cywilny

W sprawach dotyczących uzupełnienia, wprowadzenia, usunięcia lub zmiany wpisu w księgach stanu cywilnego lub aktów stanu cywilnego, które mają zostać złożone do tych ksiąg lub które zostały już do nich złożone, właściwy jest sąd, w którego okręgu dany akt stanu cywilnego został lub ma zostać wpisany do ksiąg (art. 263 kodeksu postępowania cywilnego). Zgodnie z księgą 1 kodeksu cywilnego (*Burgerlijk Wetboek*) w sprawach dotyczących aktów stanu cywilnego, które mają zostać wpisane lub które zostały już wpisane do ksiąg stanu cywilnego prowadzonych przez urząd stanu cywilnego w Hadze, właściwy jest Sąd Okręgowy w Hadze.

Najem nieruchomości zabudowanej

W sprawach dotyczących najmu nieruchomości zabudowanej lub jej części właściwy jest sąd, w którego okręgu znajduje się wynajmowana nieruchomość (art. 264 kodeksu postępowania cywilnego).

Kuratela, zarząd powierniczy majątkiem, opieka w sferze niemajątkowej (*mentorschap*)

W sprawach dotyczących kurateli, zarządu powierniczego majątkiem sprawowanego *w imieniu osób dorosłych* oraz opieki właściwy jest sąd miejsca zamieszkania osoby, której dotyczy kuratela, zarząd powierniczy lub opieka, a w przypadku braku takiego miejsca w Niderlandach – sąd miejsca faktycznego pobytu takiej osoby (art. 266 kodeksu postępowania cywilnego).

Osoby nieobecne lub zaginione; uznanie za zmarłego (art. 267 kodeksu postępowania cywilnego)

W sprawach dotyczących spadków właściwy jest sąd ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy (art. 268 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

W sprawach dotyczących osób nieobecnych lub zaginionych właściwy jest sąd miejsca zamieszkania osoby nieobecnej lub zaginionej. W odniesieniu do uznania za zmarłego właściwy jest Sąd Okręgowy w Hadze (art. 269 kodeksu postępowania cywilnego). Przepisy art. 269 kodeksu postępowania cywilnego pełnią zatem funkcję zabezpieczającą.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Zgodnie z art. 108 kodeksu postępowania cywilnego strony mogą na piśmie zawrzeć umowę prorogacyjną. Wybór sądu jest możliwy wyłącznie w sprawach dotyczących stosunków prawnych, które strony mogą swobodnie kształtować. Dlatego też w sprawach dotyczących porządku publicznego wybór sądu jest niedopuszczalny. Dotyczy to niektórych sprawy z zakresu prawa rodzinnego oraz spraw związanych z ogłoszeniem upadłości i wstrzymaniem płatności.

W postępowaniach przed wydziałami rejonowymi możliwością wyboru sądu jest ograniczona. Strony nie mogą na przykład wybrać sądu właściwego, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza 25 000 EUR (niezależnie od charakteru roszczenia).

Co do zasady sądowi właściwemu na podstawie umowy prorogacyjnej przysługuje właściwość wyłączna. Strony mogą wyraźnie uzgodnić wyłączenie właściwości wyłącznej.

W sprawach małżeńskich (rozwód, separacja sądowa, rozwiązanie zarejestrowanego związku partnerskiego, rozwiązanie małżeństwa po orzeczeniu separacji sądowej) zastosowanie ma zasada szczególna ustanowiona w art. 270 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego. Zgodnie z treścią tego przepisu sąd, który nie jest właściwy miejscowo do rozpoznania danej sprawy, co do zasady przekazuje sprawę sądowi terytorialnie właściwemu. Zgodnie z art. 270 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego do takiej sytuacji może dojść w sprawach małżeńskich wyłącznie w przypadku, gdy pozwany (małżonek, przeciwko któremu wytoczono powództwo) podniesie zarzut niewłaściwości sądu. Wybór sądu w sposób dorozumiany jest możliwy, jeżeli wszystkie wezwane zainteresowane strony i uczestnicy stawiają się na rozprawie i nie podniosą zarzutu niewłaściwości lub jeżeli współmałżonek nie stawi się na rozprawie.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

W niderlandzkim prawie procesowym nie przewidziano możliwości tworzenia sądów szczególnych.

Ostatnia aktualizacja: 12/09/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurysdykcja - Polska

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

W Polsce do rozpoznawania spraw cywilnych powołane są sądy powszechne i Sąd Najwyższy (Zobacz: Organizacja sądownictwa w Polsce) o ile sprawy te nie należą do właściwości sądów szczególnych.

Przepisy dotyczące właściwości sądów zawarte są w kodeksie postępowania cywilnego (w skrócie k.p.c.) w art. 16-18 oraz art. 27-46.

W sądach rejonowych sprawy z zakresu prawa cywilnego rozpoznają Wydziały:

cywilne,

rodzinne i nieletnich (sądy rodzinne) - do spraw z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, dotyczących demoralizacji i czynów karalnych nieletnich, dotyczących leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz od środków odurzających psychotropowych, a także inne sprawy należące do sądu opiekuńczego na podstawie odrębnych ustaw,

pracy i ubezpieczeń społecznych (sądy pracy) – do spraw z zakresu prawa pracy oraz ubezpieczeń społecznych,

gospodarcze (sądy gospodarcze) do spraw z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego między przedsiębiorcami w zakresie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej, ze stosunku spółki, przeciwko członkom zarządu spółek handlowych o roszczenia wynikające ze złożenia przez te osoby nieprawdziwych oświadczeń do Krajowego Rejestru Sądowego, a także przeciwko przedsiębiorcom o zaniechanie naruszania środowiska, sprawy dotyczące upadłości,

ksiąg wieczystych - do prowadzenia ksiąg wieczystych oraz do innych spraw cywilnych z zakresu postępowania wieczystoksięgowego,

Sądy Okręgowe w Polsce posiadają analogiczne wydziały, za wyjątkiem wydziałów ksiąg wieczystych oraz wydziałów rodzinnych i nieletnich. W Polsce w Sądach Okręgowych istnieją wydziały Cywilne Rodzinne, które powołane są do rozpoznawania w szczególności spraw o rozwód, separację i zniesienie separacji, unieważnienie małżeństwa, ustalenia istnienia bądź nieistnienia małżeństwa, o uznanie orzeczeń sądów zagranicznych, stwierdzenie wykonalności orzeczeń sądów państw obcych w sprawach rodzinnych.

Ponadto, w Sądzie Okręgowym w Warszawie działają dodatkowo jako wydziały:

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, do którego zakresu działania należy rozpoznawanie w postępowaniu sądowym spraw dotyczących przeciwdziałania praktykom monopolistycznym oraz regulacji energetyki.

Sąd Wspólnotowych Znaków Towarowych i Wzorów Przemysłowych, który rozpoznaje sprawy dotyczące naruszenia, groźby, braku naruszenia wzorów przemysłowych i znaków towarowych, unieważnienia wzoru wspólnotowego, wygaśnięcia, unieważnienia znaku towarowego, skutków naruszenia znaku towarowego.

Ponadto z dniem 1 stycznia 2010 roku ustalono Sąd Rejonowy w Lublinie jako właściwy do rozpoznawania spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym należących do właściwości innych sądów rejonowych.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogą się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Zasadą ogólną jest, iż właściwe w sprawach cywilnych właściwe do orzekania w pierwszej instancji są sądy rejonowe. Do właściwości **sądów rejonowych** należą wszystkie sprawy

z wyjątkiem spraw zastrzeżonych przez przepisy ustawy do sądów okręgowych (art. 16 i 507 k.p.c.)

Do właściwości **sądów okręgowych** w pierwszej instancji należą sprawy wymienione w art. 17 k.p.c., to jest o:

- 1) o prawa niemajątkowe i łącznie z nimi dochodzone roszczenia majątkowe oprócz [spraw o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka, o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa oraz o rozwiązanie przysposobienia](#),
- 2) o [ochronę praw autorskich](#) i pokrewnych, jak również dotyczących [wynalazków](#), [wzorów użytkowych](#), [wzorów przemysłowych](#), [znaków towarowych](#), [oznaczeń geograficznych](#) i topografii układów scalonych oraz o ochronę innych praw na dobrach niematerialnych,
- 3) o roszczenia wynikające z [Praw prasowego](#),
- 4) o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych, oprócz [spraw o alimenty](#), o [naruszenie posiadania](#), o [ustanowienie rozdzielności](#) majątkowej między małżonkami, o [uzgodnienie treści książki wieczystej](#) z rzeczywistym stanem prawnym oraz spraw rozpoznawanych w [elektronicznym postępowaniu upominawczym](#),
- 5) o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę o podziale spółdzielni,
- 6) o uchylenie, stwierdzenie nieważności albo o ustalenie nieistnienia uchwał organów osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną,
- 7) o zapobieganie i zwalczanie nieuczciwej konkurencji,
- 8) o odszkodowanie z tytułu [szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem](#).
- 9) o roszczenia wynikające z naruszenia praw przysługujących na mocy przepisów o ochronie danych osobowych.

Ponadto do właściwości **sądów okręgowych** należą na przykład:

- 1) sprawy o ubezwłasnowolnienie,
- 2) sprawy o rozstrzygnięcie sporów dotyczących funkcjonowania przedsiębiorstw państwowych: między radą przedsiębiorstwa a dyrektorem przedsiębiorstwa, organami przedsiębiorstwa a organami założycielskimi przedsiębiorstwa oraz organami przedsiębiorstwa a organem sprawującym nadzór nad przedsiębiorstwem,
- 3) o uznanie i o stwierdzenie wykonalności orzeczeń sądów zagranicznych (art. 11481 i art. 11511 k.p.c.).

W sprawach o prawa majątkowe powód zobowiązany jest do oznaczenia w pozwie wartości przedmiotu sporu, chyba, że przedmiotem sprawy jest oznaczona kwota pieniężna.

W sprawach o roszczenia pieniężne, zgłoszone choćby w zamian innego przedmiotu, podana kwota pieniężna stanowi wartość przedmiotu sporu.

W innych sprawach majątkowych powód obowiązany jest do wskazania w pozwie kwotą pieniężną wartość przedmiotu sporu, stosując się do treści art. 20-24 k.p.c.

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Porównaj punkt 2

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

Polski kodeks postępowania cywilnego wyróżnia cztery rodzaje właściwości sądu: ogólną (art. 27-30 k.p.c.), przemianą (art.31-37 k.p.c.), wyłączną (art. 38-42 k.p.c.) i szczególną (art.43-46 k.p.c.).

Właściwość miejscowa została szczegółowo opisana w punktach od 2.2.1 do 2.2.3

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Właściwość miejscowa ogólna.

Powództwo wytacza się przed sąd pierwszej instancji, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania (art. 27 k.p.c.).

Zgodnie z art. 25 kodeksu cywilnego miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu. Jeżeli pozwany nie ma miejsca zamieszkania w Polsce, ogólną właściwość oznacza się według miejsca jego pobytu, a gdy nie jest ono znane lub nie leży w Polsce, powództwo powinno być wytoczone według ostatniego miejsca zamieszkania pozwanego w Polsce.

Powództwo przeciwko Skarbowi Państwa wytacza według siedziby jednostki organizacyjnej z której działalnością wiąże się spór. W sprawach, w których zastępstwo Skarbu Państwa wykonuje Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej, powództwo wytacza się według siedziby jej oddziału, w którego obszarze działania ma siedzibę jednostka organizacyjna, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie.

Powództwo przeciwko pozostałym osobom prawnym i innym podmiotom nie będącym osobą fizyczną wytacza się według miejsca ich siedziby (art. 30 k.p.c.).

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

Porównaj punkt 2.2.2.1

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Właściwość miejscowa przemianna pozwala powodowi w niektórych sprawach na wybór sądu. Powód może wówczas wytoczyć powództwo przed sądem właściwości ogólnej lub przed innym sądem wskazanym w przepisach art. 32-37 k.p.c.

Właściwość miejscowa przemianna przewidziana jest w następujących sprawach:

o roszczenia alimentacyjne oraz o ustalenie pochodzenia dziecka i związane z tym roszczenia –powództwo wytoczyć można według miejsca zamieszkania osoby uprawnionej;

o roszczenie majątkowe przeciwko przedsiębiorcy – powództwo można wytoczyć przed sąd, w którego okręgu znajduje się zakład główny lub oddział, jeżeli roszczenie pozostaje w związku z działalnością tego zakładu lub oddziału. Nie dotyczy to jednak spraw, w których z mocy ustawy zastępstwo Skarbu Państwa wykonuje Prokuratura Generalna Skarbu Państwa;

o ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, jak też o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy – powództwo wytoczyć można przed sąd miejsca wykonania spornej umowy; w razie wątpliwości miejsce wykonania umowy powinno być stwierdzone dokumentem;

o roszczenie z czynu niedozwolonego – powództwo wytoczyć można przed sąd, w którego okręgu nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę;

o zapłatę należności za prowadzenie sprawy – powództwo wytoczyć można przed sąd miejsca gdzie pełnomocnik procesowy sprawę prowadził;

o roszczenie z stosunku najmu lub dzierżawy nieruchomości – powództwo wytoczyć można przed sąd miejsca położenia nieruchomości;

przeciwko zobowiązanemu z weksla lub czeku – powództwo można wytoczyć przed sąd miejsca płatności. Kilku zobowiązanych z weksla lub czeku można łącznie pozwać przed sąd miejsca płatności lub przed sąd właściwości ogólnej dla akceptanta albo wystawy weksla własnego lub czeku;

z zakresu prawa pracy – powództwo może być wytoczone przed sąd, w którego okręgu praca jest, była lub miała być wykonywana, bądź też przed sąd w którego okręgu znajduje się zakład pracy (art. 461§1k.p.c.).

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Wyłączna właściwość sądu oznacza, iż sprawa może się toczyć wyłącznie przed sądem wskazanym w kodeksie. Właściwość wyłączna przewidziana jest w następujących sprawach:

o własność lub o inne prawa rzeczowe na nieruchomości, jak również o posiadanie nieruchomości – powództwo wytacza się wyłącznie przed sąd miejsca położenia nieruchomości; jeżeli przedmiotem sporu jest służebność gruntowa, właściwość oznacza się według położenia nieruchomości obciążonej;

z tytułu dziedziczenia, zachowku, jak również z tytułu zapisu, polecenia oraz innych rozrządzeń testamentowych – powództwo wytacza się wyłącznie przed sąd ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy, a jeżeli jego miejsca zamieszkania w Polsce nie da się ustalić, przed sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część;

ze stosunku członkostwa spółdzielni, spółki lub stowarzyszenia – powództwo wytacza się wyłącznie według miejsca ich siedziby;

ze stosunku małżeństwa – powództwo wytacza się wyłącznie przed sąd w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie miejsce zamieszkania, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Z braku takiej podstawy wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a jeżeli i tej podstawy nie ma - sąd miejsca zamieszkania powoda;

ze stosunku między rodzicami a dziećmi oraz między przysposabiającym a przysposobionym – powództwo wytacza się wyłącznie przed sąd miejsca zamieszkania powoda, jeżeli brak jest podstaw do wytoczenia powództwa według przepisów o właściwości ogólnej.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Właściwość szczególna oznacza, iż w sprawach wskazanych w przepisach szczególnych istnieje możliwość odmiennego określenia właściwości sądu:

Prawo wyboru sądu przyznane zostało powodowi.

Jeżeli uzasadniona jest właściwość kilku sądów albo jeżeli powództwo wytacza się przeciwko kilku osobom, dla których według przepisów o właściwości ogólnej właściwe są różne sądy. To samo dotyczy wypadku, gdy nieruchomość której położenie jest podstawą znaczenia właściwości sądu jest położona w kilku okręgach sądowych;

Prawo wyboru sądu przyznane zostało obu stronom na podstawie umowy lub zgodnego wniosku.

Strony mogą umówić się na piśmie o poddanie sądowi pierwszej instancji, który według ustawy nie jest miejscowo właściwy, sporu już wynikłego lub sporów mogących w przyszłości wyniknąć z oznaczonego stosunku prawnego. Sąd ten będzie wówczas wyłącznie właściwy, jeżeli strony nie postanowiły inaczej lub jeżeli powód nie złożył pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Strony mogą również ograniczyć umową pisemną prawo wyboru powoda pomiędzy kilku sądami właściwymi dla takich sporów.

Strony nie mogą jednak zmienić właściwości wyłącznej.

Umowa o właściwość sądu musi mieć formę pisemną i może być częścią umowy materialnoprawnej (klauszula prorogacyjna) lub może być sporządzona jako oddzielna umowa.

W sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych na zgodny wniosek stron sąd właściwy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, rozpoznającemu sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, jeżeli przemawiają za tym względy celowości.

Sąd właściwy jest wyznaczany przez sąd przełożony lub Sąd Najwyższy

Jeżeli sąd właściwy nie może z powodu przeszkody rozpoznać sprawy lub podjąć innej czynności, sąd nad nim przełożony wyznaczy inny sąd. Powodem wyznaczenia mogą być tylko takie przeszkody, które uniemożliwiają rozpoznanie sprawy, np. wyłączenie sędziego lub działanie siły wyższej.

Sąd Najwyższy ma obowiązek wyznaczenia sądu, przed którym należy wytoczyć powództwo, jeżeli w myśl przepisów kodeksu, nie można ustalić, na podstawie okoliczności sprawy, właściwości miejscowej (art. 45 k.p.c.).

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogą dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Sądy szczególne to sądy administracyjne i wojskowe.

Działalność sądów wojskowych reguluje ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych. Zasadniczo sądy te rozpatrują sprawy karne w Siłach Zbrojnych RP. Przekazanie do ich kompetencji innych spraw może zostać wprowadzone wyłącznie w drodze ustawy.

Działalność sądów administracyjnych reguluje ustawa z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych. Sądy administracyjne sprawują wymiar sprawiedliwości przez kontrolę działalności administracji publicznej oraz rozstrzyganie sporów kompetencyjnych i

o właściwość między organami samorządu terytorialnego i organami administracji rządowej. Nie można wykluczyć, że w wyjątkowych sprawach sąd administracyjny w ramach kontroli działalności administracji publicznej będzie decydował o sprawie, która ma charakter cywilny.

Ostatnia aktualizacja: 20/05/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurysdykcja - Rumunia

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

W Rumunii poza sądami powszechnymi funkcjonują również wyspecjalizowane wydziały lub izby rozstrzygające określone sprawy.

Zgodnie z przepisami ustawy nr 304/2004 o ustroju wymiaru sprawiedliwości Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) składa się z czterech izb – Izba Cywilna I, Izba Cywilna II, Izba Karne oraz Izba Administracyjna i Podatkowa. Trybunał orzeka w składzie dziewięciu sędziów i w składzie połączonych izb, przy czym każdy z tych składów posiada odrębne zakres kompetencji. Sądy apelacyjne, sądy okręgowe lub – w niektórych przypadkach – sądy rejonowe posiadają wyspecjalizowane wydziały lub izby orzekające w sprawach cywilnych, karnych, z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, administracyjnych i podatkowych, z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, spółek, rejestru handlowego, upadłości, nieuczciwej konkurencji oraz w sprawach dotyczących żegluga morskiej i śródlądowej. W razie potrzeby do orzekania w wymienionych wyżej sprawach mogą zostać powołane sądy wyspecjalizowane.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogą się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Kodeks postępowania cywilnego normuje postępowanie zwykłe w sprawach cywilnych. Przepisy tego kodeksu mają również zastosowanie do innych spraw, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Art. 94–97 kodeksu postępowania cywilnego regulują kwestie związane z właściwością rzeczową sądów cywilnych.

Jako sądy pierwszej instancji sądy rejonowe (*judecătorii*) rozpoznają następujące wnioski, w których wartość przedmiotu sprawy (nie) daje się określić w kwocie pieniężnej:

wnioski, które zgodnie z kodeksem cywilnym należą do właściwości sądu rodzinnego i opiekuńczego;

wnioski dotyczące aktów stanu cywilnego;

wnioski związane z zarządzaniem wielopiętrowymi blokami, budynkami wielorodzinnymi lub powierzchniami mającymi wyłącznie wielu współwłaścicieli lub

wnioski dotyczące stosunków prawnych między wspólnotami mieszkaniowymi a innymi osobami fizycznymi lub prawnymi;

wnioski o eksmisję;

wnioski dotyczące wspólnych ścian lub rowów, odległości między budynkami lub uprawami, służebności drogi koniecznej oraz wszelkich innych obciążeń lub ograniczeń praw własności;

wnioski o zmianę lub ustalenie przebiegu granic nieruchomości;

wnioski o ochronę własności;

wnioski dotyczące zobowiązania do działania lub zaniechania działań, których wartości pieniężnej nie da się określić;

wnioski o sądowy podział majątku, niezależnie od jego wartości;

inne wnioski dotyczące roszczeń, których wartość pieniężną można oszacować, do wysokości 200 000 RON włącznie, niezależnie od statusu stron.

Sądy rejonowe rozpoznają odwołania od decyzji właściwych organów publicznych i innych właściwych instytucji. Sądy rejonowe rozpatrują również wszelkie inne wnioski, które zgodnie z ustawą należą do ich właściwości.

Sądy okręgowe (*tribunale*) rozpoznają:

jako sądy pierwszej instancji – wszelkie wnioski, które zgodnie z ustawą nie należą do właściwości innych sądów;

jako sądy apelacyjne – apelacje od wyroków wydanych przez sądy rejonowe w pierwszej instancji;

jako sądy odwoławcze – sprawy wyraźnie określone w ustawie;

wszelkie inne wnioski, które zgodnie z ustawą należą do ich właściwości.

Sądy apelacyjne (*curți de apel*) rozpoznają:

jako sądy pierwszej instancji – sprawy dotyczące sporów administracyjnych i podatkowych;

jako sądy apelacyjne – apelacje od wyroków wydanych przez sądy okręgowe w pierwszej instancji;

jako sądy odwoławcze – sprawy wyraźnie określone w ustawie;

wszelkie inne sprawy, które zgodnie z ustawą należą do ich właściwości.

Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) rozpoznaje:

apelacje od wyroków sądów apelacyjnych i innych wyroków w sprawach określonych w ustawie;

środki kontroli stosowania prawa w interesie ustawy (*recursul în interesul legii*);

wnioski o wyjaśnienie niektórych zagadnień prawnych wynikających z wcześniej wydanego orzeczenia;
wszelkie inne wnioski, które zgodnie z ustawą należą do jego właściwości.

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

W systemie rumuńskiego sądownictwa cywilnego wyróżnia się sądy niższej i wyższej instancji, przy czym właściwość rzeczową sądów o różnej pozycji w hierarchii określa się na podstawie kryteriów funkcjonalnych (rodzaj kompetencji) i procesowych (wartość, przedmiot lub charakter sporu).

W kodeksie postępowania cywilnego wprowadzono zmiany dotyczące właściwości, w rezultacie czego sądy okręgowe otrzymały pełną kompetencję do rozpoznawania spraw w pierwszej instancji. Do właściwości sądów rejonowych należy rozpoznawanie roszczeń opiewających na niewielką kwotę lub mniej skomplikowanych roszczeń, które w praktyce są bardzo częste.

Sądy apelacyjne przede wszystkim rozpoznają apelacje, natomiast Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości to po prostu sąd odwoławczy zapewniający spójność i jednolitość wykładni oraz stosowania prawa na szczeblu krajowym.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Zasady określania właściwości miejscowej w systemie rumuńskiego sądownictwa cywilnego są określone w art. 107 i nast. kodeksu postępowania cywilnego. Zgodnie z zasadą ogólną pozew wnosi się do sądu miejsca zamieszkania lub siedziby pozwanego.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

W zakresie określania właściwości miejscowej obowiązują następujące zasady szczególne:

jeżeli miejsce zamieszkania/siedziba pozwanego nie jest znane, pozew wnosi się do sądu miejsca pobytu lub miejsca, w którym znajduje się oddział pozwanego, a jeżeli również to miejsce nie jest znane – do sądu miejsca zamieszkania/siedziby/pobytu lub miejsca, w którym znajduje się oddział powoda; pozew przeciwko osobie prawnej prawa prywatnego można również wnieść do sądu siedziby jednej z jej jednostek zależnych nieposiadających osobowości prawnej;

pozew przeciwko stowarzyszeniu, spółce lub innej jednostce nieposiadającej osobowości prawnej można wnieść do sądu, w którego okręgu osoba ta – na mocy porozumienia członków lub wspólników takiego podmiotu – otrzymała zadanie zarządzania lub administrowania takim podmiotem; w przypadku braku takiej osoby pozew można wnieść do sądu właściwego miejscowo dla któregośkolwiek z członków lub wspólników takiego podmiotu;

pozwy przeciwko Skarbowi Państwa, organom i instytucjom szczebla centralnego lub lokalnego oraz innym osobom prawnym podlegającym przepisom prawa publicznego można wnieść do sądu miejsca zamieszkania/siedziby powoda lub do sądu siedziby pozwanego.

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

W rumuńskim kodeksie postępowania cywilnego ustanowiono zasady dotyczące właściwości przemiennej (art. 113–115). Zgodnie z tym zasadami właściwe miejscowo są również następujące sądy:

sąd miejsca zamieszkania powoda (w odniesieniu do powództw o ustalenie pochodzenia dziecka);

sąd miejsca zamieszkania powoda będącego wierzycielem (w odniesieniu do powództw o alimenty);

sąd miejsca wykonania zobowiązania umownego wskazanego w umowie;

sąd miejsca położenia nieruchomości (najem/dzierżawa, dokonanie/uzasadnienie/skorygowanie wpisu do księgi wieczystej);

sąd miejsca odjazdu/przyjazdu (umowa przewozu);

sąd miejsca realizacji płatności (weksle własne, czek, weksle trasowane lub inne papiery wartościowe);

sąd miejsca zamieszkania konsumenta (odszkodowanie dla konsumentów z tytułu umów zawartych z przedsiębiorcami);

sąd miejsca popełnienia czynu niedozwolonego lub wyrządzenia szkody (w odniesieniu do powództw dotyczących zobowiązań wynikających z takiego czynu).

Jeżeli pozwany stale wykonuje działalność zawodową, rolniczą, handlową, przemysłową lub inną podobną działalność poza swoim miejscem zamieszkania, pozew można również wnieść do sądu miejsca wykonywania takiej działalności w sprawach dotyczących zobowiązań pieniężnych wynikających z tej działalności lub zobowiązań, które należy wykonać w tym miejscu.

Jeżeli chodzi o ubezpieczenia, pozew o odszkodowanie można również wnieść do sądu miejsca zamieszkania lub siedziby ubezpieczonego, miejsca, w którym znajdują się składniki majątku objęte ubezpieczeniem, lub miejsca, w którym doszło do wystąpienia ryzyka objętego ubezpieczeniem.

Umowę prorogacyjną uznaje się za nieważną, jeżeli sporządzono ją przed powstaniem roszczenia odszkodowawczego, natomiast w sprawach dotyczących obowiązkowego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej poszkodowana osoba trzecia może wszcząć postępowanie bezpośrednio przed sądem miejsca zamieszkania/siedziby tej osoby.

Sąd miejsca zamieszkania/pobytu osoby objętej opieką orzeka o właściwości miejscowej w przypadku wniosków o ustanowienie opieki dla osób fizycznych, ponieważ w takiej sytuacji zgodnie z kodeksem cywilnym sądem właściwym jest sąd rodzinny i opiekuńczy. W przypadku kierowanych do sądu rodzinnego i opiekuńczego wniosków o zezwolenie na dokonanie czynności prawnych (dotyczących nieruchomości) właściwy jest również sąd, w którego okręgu położona jest nieruchomość. W takim przypadku sąd rodzinny i opiekuńczy, który wydał wyrok w danej sprawie, doręcza odpis tego wyroku sądomi rodzinnemu i opiekuńczemu miejsca zamieszkania/pobytu osoby objętej opieką.

Pozew o rozwód wnosi się do sądu rejonowego ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania małżonków. Jeżeli małżonkowie nie posiadają wspólnego miejsca zamieszkania lub jeżeli żadne z nich nie zamieszkuje już w ich wspólnym miejscu zamieszkania, w okręgu danego sądu rejonowego, właściwy jest sąd rejonowy, w którego okręgu znajduje się miejsce zamieszkania pozwanego. Jeżeli pozwany nie zamieszkuje w Rumunii, a jurysdykcja krajowa przysługuje sądom rumuńskim, właściwy jest ma sąd, w którego okręgu znajduje się miejsce zamieszkania powoda. Jeżeli ani powód, ani pozwany nie zamieszkuje w Rumunii, strony mogą zgodnie postanowić o wniesieniu pozwu o rozwód do któregośkolwiek z sądów rejonowych w Rumunii. W przypadku braku takiego porozumienia pozew o rozwód należy wnieść do Sądu Rejonowego w Bukareszcie – Sektor 5. (art. 914 kodeksu postępowania cywilnego). Pozwy o rozstrzygnięcie indywidualnych sporów pracowniczych wnosi się do sądu miejsca zamieszkania/pracy powoda (art. 269 ustawy nr 53/2003, kodeks pracy).

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Zasady dotyczące wyłącznej właściwości miejscowej są określone w art. 117–121 kodeksu postępowania cywilnego. Zgodnie z tymi zasadami:

pozwy dotyczące praw rzeczowych dotyczących nieruchomości wnosi się wyłącznie do sądu miejsca położenia danej nieruchomości. Jeżeli nieruchomość jest położona w kilku okręgach sądowych, pozew wnosi się do sądu miejsca zamieszkania/pobytu pozwanego, pod warunkiem że znajduje się ono w jednym

z tych okręgów, a w przeciwnym wypadku do dowolnego z sądów miejsca położenia nieruchomości. Reguła ta odnosi się również do wniosków o ochronę posiadania, o wytyczenie granic, dotyczących ograniczenia prawa do nieruchomości oraz o sądowy podział nieruchomości, w przypadku gdy niepodzielna własność nie wynika ze spadkobrania;

w sprawach spadkowych do momentu zniesienia niepodzielnej współwłasności sądowi wyłącznie właściwy będzie sąd ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w zakresie:

powództwa o stwierdzenie ważności lub wykonanie rozrządzeń testamentowych;

powództwa dotyczącego spadku, powiązanych z nim opłat oraz opłat związanych z potencjalnymi wzajemnymi roszczeniami współspadkobierców;

powództw wnoszonych przez zapisobierców/wierzycieli spadkodawcy przeciwko każdemu ze spadkobierców / wykonawców testamentu;

w przypadku pozwów dotyczących spółek – do momentu zakończenia postępowania likwidacyjnego / wykreślenia spółki z rejestru właściwość wyłączną ma sąd miejsca siedziby statutowej spółki;

sąd, w którego okręgu znajduje się siedziba dłużnika, jest wyłącznie właściwy do rozpoznawania pozwów dotyczących niewypłacalności / układow z wierzycielami;

pozew przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi można wnieść wyłącznie do sądu miejsca zamieszkania konsumenta.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Strony mogą uzgodnić na piśmie lub – w toku postępowania – złożyć przed sądem ustne oświadczenie, że pragną poddać spory dotyczące majątku i innych przysługujących im praw sądom innym niż sądy właściwe miejscowo do rozpoznania takich sporów, chyba że sądom tym przysługuje właściwość wyłączna. W sporach dotyczących ochrony praw konsumentów i w innych przypadkach wskazanych w ustawie strony mogą zawrzeć umowę prorogacyjną wyłącznie po powstaniu roszczenia odszkodowawczego, a wszelkie umowy zawarte przed powstaniem takiego prawa będą nieważne (art. 126 kodeksu postępowania cywilnego).

Wnioski uboczne, wpadkowe i incydentalne wnosi się do sądu właściwego do rozpoznania wniosku głównego, nawet jeżeli w odniesieniu do tych wniosków właściwy rzeczowo lub miejscowo jest inny sąd. Nie dotyczy to jednak wniosków związanych z upadłością lub układowi z wierzycielami. Zasady te mają zastosowanie również wówczas, gdy w ustawie właściwość do rozpoznania powództwa głównego powierzono wydziałowi lub składowi wyspecjalizowanemu. Jeżeli dany sąd jest wyłącznie właściwy względem jednej ze stron postępowania, sąd ten posiada właściwość wyłączną dla wszystkich stron (art. 123 kodeksu postępowania cywilnego).

Ponadto zgodnie z art. 124 kodeksu postępowania cywilnego sąd właściwy do rozpoznania wniosku głównego jest również właściwy do orzekania w sprawie zarzutów i wyjątków, oprócz tych, które należą do zagadnień wstępnych i które należą do właściwości wyłącznej innego sądu; z kolei sądem właściwym co do kwestii wpadkowej jest sąd, do którego się w tej kwestii zwrócono.

Zarzut braku ogólnej właściwości sądowej może być podnoszony przez strony lub sędziego na każdym etapie postępowania. Zarzut braku właściwości rzeczowej lub miejscowej w sprawach dotyczących porządku publicznego należy podnieść na pierwszej rozprawie w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, na którą strony zostały należycie wezwane, natomiast zarzut braku właściwości w sprawach dotyczących porządku prywatnego może podnieść wyłącznie pozwany w odpowiedzi na pozew lub – w przypadku braku konieczności wniesienia odpowiedzi na pozew – najpóźniej w trakcie pierwszej rozprawy przed sądem pierwszej instancji, na którą strony zostały należycie wezwane. Jeżeli brak właściwości nie jest związany z porządkiem publicznym, strona, która wniosła pozew do niewłaściwego sądu, nie będzie mogła wystąpić o stwierdzenie niewłaściwości sądu (art. 130 nowego kodeksu postępowania cywilnego).

Jeżeli w sporach cywilnych z elementem obcym dotyczących praw, z których strony mogą korzystać swobodnie na mocy przepisów prawa rumuńskiego, strony w ważny sposób wskażą sądy rumuńskie jako właściwe do orzekania w zawisłych lub ewentualnych przyszłych sporach dotyczących tych praw, sądy rumuńskie są jedynymi sądami właściwymi do rozstrzygnięcia tych sporów. O ile ustawa nie stanowi inaczej, sąd rumuński, przed który wezwano pozwanego, będzie właściwy do rozpoznania sprawy, jeżeli pozwany stawi się przed tym sądem i podniesie zarzuty co do przedmiotu sporu, z wyjątkiem zarzutu braku właściwości, najpóźniej do zakończenia fazy rozpoznawczej w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. W obu opisanych powyżej przypadkach sąd rumuński może odrzucić wniosek, jeżeli wszystkie okoliczności sprawy jednoznacznie wskazują, że spór nie ma istotnego związku z Rumunią (art. 1066 nowego kodeksu postępowania cywilnego).

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogą dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Zob. odpowiedzi na pytania 1, 2, 2.1, 2.2, 2.2.2.1, 2.2.2.2.

Ostatnia aktualizacja: 14/06/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [sl](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie

tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Jurysdykcja - Słowenia

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

W Słowenii sądami właściwymi do rozpoznawania sporów cywilnych w pierwszej instancji są sądy rejonowe (*okrajna sodišča*) i sądy okręgowe (*okrožna sodišča*). Orzekają one we wszystkich typowych sprawach i sporach cywilnych (sprawy o przyznanie odszkodowania, spory majątkowe, rodzinne itp.).

Podział właściwości między sądami rejonowymi a okręgowymi omówiono poniżej.

Z kolei jedynymi sądami właściwymi do rozpoznawania i rozstrzygnięcia sporów handlowych w pierwszej instancji są sądy okręgowe. Spory handlowe są to spory, w których każda ze stron jest spółką, instytucją (z uwzględnieniem instytucji publicznych), spółdzielnią, organem państwowym lub organem samorządowym. Spory handlowe obejmują również spory dotyczące stosunków prawnych między osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą, powstałe wskutek prowadzenia przez nie działalności zarobkowej, a spółką, instytucją (z uwzględnieniem instytucji publicznych), spółdzielnią, organem państwowym lub organem samorządowym.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami sądami właściwymi do rozpoznawania sporów pracowniczych są sądy pracy (*delovna sodišča*) i sądy ds. ubezpieczeń społecznych (*socialna sodišča*), nawet gdy dana sprawa wiąże się ze sporem cywilnym. Spory pracownicze obejmują stosunki między pracodawcą i pracownikiem oraz przypadki naruszenia praw i obowiązków wynikających z takich stosunków. Sądy pracy są właściwe do rozstrzygnięcia indywidualnych sporów pracowniczych (sporów wynikających ze stosunków pracy, sporów związanych z prawami majątkowymi związanymi z takimi stosunkami), grupowych

sporów pracowniczych (sporów, w których jedną ze stron jest zwykle związek zawodowy lub inna instytucjonalna forma reprezentacji pracowników), sporów związanych z legalnością strajków i sporów związanych z prawem pracownika do zarządzaniu spółką wynikającym z przepisów prawa słoweńskiego. Sądy ds. ubezpieczeń społecznych orzekają w sprawach dotyczących praw wynikających z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, ubezpieczenia zdrowotnego, ubezpieczenia od utraty pracy oraz prawa do świadczeń rodzinnych i socjalnych.

Ponieważ kwestia właściwości pojawia się dopiero po wniesieniu powództwa lub roszczenia do sądu (przed rozpoznaniem sprawy i wydaniem orzeczenia sąd ustala, czy jest właściwy do rozpoznania danej sprawy), zaleca się, aby przed wniesieniem powództwa zasięgnąć porady prawnika w celu uniknięcia zbędnych opóźnień. W przypadku każdego postępowania sąd musi zwracać uwagę na kwestię właściwości i upewnić się, że żaden inny organ (np. organ administracji) nie jest właściwy do rozpoznania danej sprawy. Jeżeli sąd stwierdzi, że inny organ jest właściwy do rozpoznania danej sprawy, oddala powództwo, co prowadzi do niepotrzebnej straty czasu i zwiększa koszty ponoszone przez stronę.

Informacje na temat organizacji, lokalizacji i właściwości sądów można również uzyskać na oficjalnej stronie internetowej Sądu Najwyższego Republiki Słowenii (Vrhovno sodišče Republike Slovenije): <http://www.sodisce.si/>

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Powództwo można wnieść do dowolnego sądu w Republice Słowenii, ale każda osoba wnosząca takie powództwo powinna zwrócić uwagę na właściwość rzeczową (*ratione materiae*) oraz na właściwość miejscową. Podstawowe informacje w tym zakresie wraz z adresami wszystkich sądów rejonowych i okręgowych w Słowenii można znaleźć na stronie internetowej Sądu Najwyższego Republiki Słowenii: <http://www.sodisce.si/>

W Słowenii właściwość rzeczową w pierwszej instancji, czyli kompetencje sądu do orzekania w sprawie konkretnego roszczenia wniesionego przez stronę, dzielą sądy rejonowe i okręgowe. Za dwa kryteria mające kluczowe znaczenie przy ustalaniu, który sąd jest właściwy do rozpoznania danej sprawy, uznaje się wartość przedmiotu sporu oraz podstawę prawną stosunku będącego przedmiotem sporu (treść i przedmiot sporu).

Zgodnie z ogólną zasadą sąd okręgowy jest właściwy do rozstrzygnięcia ważniejszych sporów, a także w sytuacji, gdy wartość przedmiotu sporu jest znaczna, gdy spór ma istotne znaczenie dla życia strony lub gdy spór dotyczy sprawy o znacznej złożoności prawnej, ponieważ przy wydawaniu orzeczeń sądy te są zobowiązane do stosowania przepisów regulujących złożone i wrażliwe kwestie (np. kwestie związane z rozwodami, świadczeniami alimentacyjnymi).

W drugiej instancji orzekają cztery sądy apelacyjne (*višja sodišča*) funkcjonujące w Słowenii. Wniesienie powództwa bezpośrednio do takiego sądu nie jest możliwe. Sądy apelacyjne rozpoznają odwołania od orzeczeń sądów rejonowych i okręgowych; rozstrzygają również spory dotyczące właściwości między sądami rejonowymi i okręgowymi na podlegającym im obszarze państwa.

Sąd Najwyższy Republiki Słowenii jest właściwy do rozpoznawania odwołań od orzeczeń sądów apelacyjnych, w szczególności od orzeczeń dotyczących kontroli sądowej oraz wniosków dotyczących ochrony legalności. Przy korzystaniu z nadzwyczajnych środków odwoławczych zainteresowana istnieje przymus adwokacki; zgodnie z obowiązującymi przepisami prawo do podejmowania określonych czynności procesowych przed Sądem Najwyższym przysługuje wyłącznie adwokatom.

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Jak wyjaśniono w poprzednim punkcie, sądami właściwymi do rozpoznawania spraw w pierwszej instancji są zarówno sądy rejonowe, jak i sądy okręgowe; sądy te nie pozostają jednak ze sobą w relacji hierarchicznej. Właściwość sądów określa prawo, zasadniczo jednak sądy okręgowe rozpoznają sprawy o większym stopniu złożoności pod względem prawnym i faktycznym.

Zgodnie z ustawą o postępowaniu cywilnym (Zakon o pravdnem postopku, ZPP) 44 sądy rejonowe funkcjonujące w Słowenii są właściwe do rozpoznawania następujących spraw:

- spraw dotyczących roszczeń majątkowych, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza 20 000 EUR;
- sporów dotyczących naruszenia własności;
- sporów związanych z służebnością i obciążeniem hipotecznym;
- sporów związanych ze stosunkami najmu i dzierżawy.

Sądy rejonowe są również właściwe do rozpoznawania spraw dotyczących pomocy prawnej, w odniesieniu do których w obowiązujących przepisach nie wyznaczono żadnego innego właściwego sądu, a także innych spraw określonych w prawie.

Jedenaście **sądów okręgowych** funkcjonujących w Słowenii jest właściwych do rozpoznawania następujących spraw:

- spraw dotyczących roszczeń majątkowych, jeżeli wartość przedmiotu sporu przekracza 20 000 EUR;
- sporów dotyczących ustalenia lub zaprzeczenia ojcostwa lub macierzyństwa;
- sporów małżeńskich;
- sporów dotyczących zobowiązań alimentacyjnych;
- sporów związanych z ochroną i wychowaniem dzieci;
- sporów dotyczących prawa dzieci do kontaktów z rodzicami i innymi osobami, jeżeli rozstrzyga się je łącznie ze sporami dotyczącymi ochrony dzieci i ich wychowania;
- sporów związanych z prawami autorskimi oraz sporów związanych z ochroną lub wykorzystywaniem wynalazków i znaków towarowych lub sporów dotyczących prawa do korzystania z nazwy handlowej, jak również sporów związanych z regulami ochrony konkurencji;
- sporów handlowych;
- sporów powstałych w wyniku postępowania upadłościowego.

Sąd Okręgowy w Lublanie posiada wyłączną właściwość miejscową do orzekania w sprawach dotyczących praw własności intelektualnej w pierwszej instancji. Sądy okręgowe są również właściwe do rozpoznawania wniosków o międzynarodową pomoc prawną oraz wniosków o pomoc prawną składanych w postępowaniach o uznanie orzeczeń sądów zagranicznych, a także do rozpoznawania innych spraw określonych w obowiązujących przepisach.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

Zasadniczo powództwo można wytoczyć przed dowolny sąd pierwszej instancji w Słowenii spośród wymienionych powyżej. Przed przystąpieniem do rozpoznania sprawy sąd, przed który strona wytoczyła powództwo, musi ustalić, czy jest właściwy do jej rozpoznania. Jeżeli sąd stwierdzi, że nie jest właściwy miejscowo do rozpoznania danej sprawy, może oświadczyć, że nie jest sądem właściwym, i przekazać sprawę do innego sądu; jednak może on podjąć takie działanie wyłącznie w przypadku, gdy strona przeciwna zwróci uwagę na fakt, że taki sąd nie jest właściwy do rozpoznania danej sprawy. Obowiązek przekazania sprawy do innego sądu występuje wówczas, gdy inny sąd posiada wyłączną właściwość miejscową do rozpoznania danej sprawy. Niemniej przy ustalaniu właściwości miejscowej sądów stosuje się pewne ogólne zasady, które są brane pod uwagę w celu utrzymania kosztów na niskim poziomie i możliwie najszybszego zakończenia postępowania.

W ZPP zawarto zasadę dotyczącą ogólnej i szczególnej właściwości miejscowej; właściwość taką ustala się ze względu na przedmiot i strony sporu.

Szczegółowe informacje na ten temat przedstawiono poniżej.

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Zgodnie z tą zasadą powództwo przeciwko osobie fizycznej lub prawnej należy wytoczyć przed sąd właściwy dla obszaru, na którym pozwany ma swoje miejsce stałego zamieszkania lub na którym osoba prawna ma swoją siedzibę statutową. W przypadku powództwa przeciwko zagranicznej osobie fizycznej lub prawnej za sąd posiadający ogólną właściwość miejscową uznaje się sąd właściwy dla obszaru, na którym dana osoba fizyczna ma swoje miejsce zamieszkania w Słowenii lub na którym dana osoba prawna ma swój oddział.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

W niektórych przypadkach w ZPP przyznaje się stronom sporu możliwość wytoczenia powództwa przed sąd inny niż sąd posiadający ogólną właściwość miejscową na podstawie tej zasady. W ściśle określonych przypadkach (związanych z przedmiotem lub treścią sporu) strony mogą wytoczyć powództwo jedynie przed sąd posiadający wyłączną właściwość do rozpoznania danej sprawy; w omawianym przypadku taki sąd określa się jako sąd posiadający wyłączną właściwość miejscową.

Jeżeli powód wytoczy powództwo przed sąd, który nie posiada właściwości miejscowej do rozpoznania danej sprawy, uznaje się, że taki sąd nie jest sądem właściwym, a sprawę przekazuje się innemu właściwemu sądowi, przy czym sprawa jest rozpoznawana przed tym sądem w taki sposób, jak gdyby została przed nim wszczęta.

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Jak wskazano powyżej, w niektórych przypadkach dwa sądy mogą być jednocześnie właściwe miejscowo do rozpoznania danej sprawy. W takiej sytuacji strona postępowania może wybrać sąd, przed który chce wytoczyć powództwo (**właściwość przemienna**).

Definicję takiej właściwości zawierają art. 49–65 ustawy o postępowaniu cywilnym; poniżej przedstawiono tylko najistotniejsze przypadki mające największe znaczenie dla życia stron.

Za sąd właściwy do rozpoznania sporów dotyczących świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka uznaje się nie tylko sąd posiadający ogólną właściwość miejscową, ale również sąd właściwy dla miejsca stałego zamieszkania powoda (beneficjenta świadczeń alimentacyjnych). Możliwość wyboru sądu przysługuje również stronom sporów małżeńskich (sprawy rozwodowe). W takim przypadku sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca, w którym małżonkowie mieli swoje ostatnie wspólne miejsce stałego zamieszkania. W sporach o ustalenie lub zaprzeczenie ojcostwa lub macierzyństwa sądem właściwym jest również sąd właściwy dla miejsca stałego lub tymczasowego zamieszkania dziecka, które zgodnie z ustawodawstwem słoweńskim jest uprawnione do wniesienia powództwa. Jeżeli za sąd właściwy do rozpoznania takich sporów uznano sąd w Słowenii, np. z uwagi na fakt, że powód ma swoje miejsce stałego zamieszkania w Słowenii, za sąd właściwy miejscowo uznaje się również sąd właściwy dla miejsca stałego zamieszkania powoda. W przypadku sporów o odszkodowanie z tytułu odpowiedzialności pozaumownej (zwykle są to sprawy związane z wypadkami drogowymi) za sąd właściwy do rozpoznania sprawy uznaje się, poza sądem posiadającym ogólną właściwość miejscową, również sąd właściwy dla miejsca wystąpienia szkody (tj. dla miejsca, w którym doszło do wypadku drogowego) lub sąd właściwy dla miejsca wystąpienia skutków szkody. Jeżeli doszło do wystąpienia szkody, która doprowadziła do utraty życia lub poważnego uszczerbku na zdrowiu, za sąd właściwy uznaje się również sąd właściwy dla miejsca stałego lub tymczasowego zamieszkania powoda. W sporach wynikających ze stosunków umownych za sąd właściwy do rozpoznania danej sprawy uznaje się również sąd właściwy miejscowo dla miejsca wypełniania zobowiązań umownych; podobne rozwiązanie stosuje się w przypadku sporów dotyczących weksli lub czeków (sąd właściwy dla miejsca realizacji weksla lub czeku). Inne przypadki, w których obowiązuje właściwość przemienna, zostały określone w ustawie o postępowaniu cywilnym.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

W niektórych przypadkach w prawie ustanawia się szczególną właściwość miejscową i wskazuje jeden sąd jako jedyny sąd właściwy do rozpoznania danej sprawy. Taką właściwość określa się mianem **wyłącznej właściwości miejscowej** i stosuje się ją w następujących przypadkach:

w odniesieniu do sporów dotyczących praw rzeczowych, naruszenia własności oraz najmu i dzierżawy nieruchomości; w takiej sytuacji sądem posiadającym wyłączną właściwość miejscową jest sąd właściwy dla miejsca położenia nieruchomości;

w odniesieniu do sporów dotyczących praw rzeczowych do statków morskich lub powietrznych (i sporów dotyczących kwestii związanych z leasingiem takich statków); w takiej sytuacji sądem posiadającym wyłączną właściwość miejscową jest sąd właściwy dla miejsca, w którym znajduje się dany statek morski lub powietrzny;

w odniesieniu do sporów powstałych w toku lub w wyniku sądowego lub administracyjnego postępowania egzekucyjnego oraz sporów powstałych w toku postępowania upadłościowego lub w związku z takim postępowaniem; w takiej sytuacji sądem posiadającym wyłączną właściwość miejscową jest sąd właściwy dla miejsca, w którym toczy się postępowanie egzekucyjne lub upadłościowe.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Zgodnie z ustawodawstwem słoweńskim strony mogą wspólnie ustalić, który sąd jest właściwy do rozpoznania danej sprawy w pierwszej instancji (**porozumienie w sprawie właściwości miejscowej**). Za pomocą takiego porozumienia strony mogą zmienić sąd właściwy miejscowo z mocy prawa, choć należy podkreślić, że strony nie są uprawnione do zawarcia porozumienia w sprawie ustalenia właściwości rzeczowej, ponieważ właściwość taka może zostać ustalona wyłącznie w przepisach prawa (por. wyjaśnienie powyżej).

Strony mogą uzgodnić, że sądem właściwym do rozpoznania ich sprawy będzie sąd pierwszej instancji, który w innym przypadku nie posiadałby właściwości miejscowej. Podstawowym warunkiem, który strony muszą spełnić, jest dopilnowanie, aby wskazany przez nie sąd był sądem właściwym ze względu na przedmiot sprawy lub aby posiadał właściwość rzeczową (por. podział właściwości między sądami rejonowymi i okręgowymi). Zawarcie takiego porozumienia nie jest możliwe, jeżeli w obowiązujących przepisach określono sąd posiadający wyłączną właściwość miejscową (por. poprzedni punkt). Porozumienie między stronami musi mieć formę pisemną i musi odnosić się do konkretnego sporu lub sporu przyszłego, który powstanie lub może powstać w wyniku istniejącego między stronami stosunku prawnego. Powód musi dołączyć dokument potwierdzający zawarcie takiego porozumienia do pozwu wszczynającego postępowanie przed danym sądem. Należy podkreślić, że porozumienia w sprawie właściwości miejscowej nie można zawrzeć w trakcie postępowania, tj. po wniesieniu do sądu pozwu, do którego nie załączono tego rodzaju porozumienia.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

W słoweńskim systemie sądowym nie istnieją sądy specjalizujące się w konkretnych zagadnieniach z obszaru prawa cywilnego i handlowego (np. wyspecjalizowane sądy rodzinne rozstrzygające spory małżeńskie lub spory między rodzicami a dziećmi), ponieważ wszystkie spory cywilne rozstrzygają sądy rejonowe i okręgowe lub wydziały cywilne i gospodarcze tych sądów. W ramach sądów funkcjonują zorganizowane wydziały (cywilny, rodzinny, gospodarczy, egzekucyjny, nieprocesowy, spadkowy). Co do zasady w wydziałach tych za rozstrzygnięcie sporów i wydawanie orzeczeń odpowiadają sędziowie specjalizujący się w określonych dziedzinach.

W Słowenii funkcjonują wyłącznie sądy szczególne zajmujące się rozstrzygnięciem sporów pracowniczych i społecznych – ich właściwość i struktura zostały opisane we wstępie.

Powiązane strony

 <http://www.sodisce.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

Ostatnia aktualizacija: 24/06/2016

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurydyka - Słowacja

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Co do zasady w postępowaniu cywilnym w pierwszej instancji sprawy rozpoznają sądy powszechne, tj. w większości przypadków będzie to sąd rejonowy (*okresný súd*) (§ 12 kodeksu postępowania cywilnego procesowego (*Civilný sporový poriadok, CSP*)), a wyjątkowo sąd okręgowy (*krajský súd*) (§ 31 CSP). W niektórych sprawach należy zwrócić się do sądu szczególnego (zob. odpowiedź na pytanie nr 3).

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Pod pojęciem właściwości rzeczowej rozumie się zasadniczo kompetencje poszczególnych sądów do rozpoznania określonych spraw w pierwszej instancji. Oznacza to, że właściwość rzeczowa rozstrzyga, czy sądem właściwym do rozpoznania danej sprawy w pierwszej instancji będzie sąd rejonowy czy sąd okręgowy. Sądy rejonowe są zasadniczo właściwe do rozpoznawania spraw cywilnych w pierwszej instancji (§ 12 CSP). Ustawa stanowi, że w niektórych przypadkach sądy okręgowe orzekają jako sądy pierwszej instancji (§ 31 CSP). Podstawowym kryterium określającym właściwość sądu jest charakter sprawy.

Rozprawa przed sądami pierwszej instancji to podstawowy element postępowania sądowego. Każda sprawa wymaga w pierwszej kolejności merytorycznego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji. Kluczowe dla ustalenia właściwości rzeczowej są okoliczności istniejące w chwili wszczęcia postępowania, tj. w dniu wniesienia wniosku/pozwu do sądu. Zmiana okoliczności sprawy w toku postępowania pozostaje bez wpływu na już utrwaloną właściwość rzeczową.

Istnienie właściwości rzeczowej stanowi jedną z podstawowych przesłanek procesowych dla sądu. Sąd z urzędu bada spełnienie tej przesłanki na wszystkich etapach postępowania przed wszystkimi instancjami, dlatego też nie jest konieczne podnoszenie zarzutu braku właściwości rzeczowej. Jeżeli sąd uzna, że nie jest rzeczowo właściwy, przekazuje sprawę do rozpoznania innemu sądowi posiadającemu właściwość rzeczową. Sąd informuje o tym wnioskodawcę/powoda. Jeżeli wniosek/pozew został już doręczony pozwanemu, sąd również informuje pozwanego o przekazaniu sprawy do rozpoznania sądowi właściwemu rzeczowo. Spór o właściwość rzeczową może powstać wyłącznie między sądem rejonowym a okręgowym, ponieważ Sąd Najwyższy (*Najvyšší súd*) nie może uznać się za niewłaściwy rzeczowo do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji. Spory o właściwość rzeczową między sądem rejonowym a okręgowym rozstrzyga Sąd Najwyższy jako sąd nadrzędny nad oboma sądami w kwestiach związanych z właściwością.

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

System sądowy Republiki Słowackiej ma trzy szczeble: sądy rejonowe, sądy okręgowe i Sąd Najwyższy. Sądy rejonowe są właściwe do rozpoznawania spraw cywilnych w pierwszej instancji (§ 12 CSP). Sądy okręgowe są właściwe do rozpoznawania spraw w drugiej instancji, co oznacza, że apelacje od orzeczeń sądów rejonowych zawsze rozpoznają sądy okręgowe. Wyjątkiem od tej zasady są spory wynikające z kontroli abstrakcyjnej w sprawach konsumenckich, kiedy to sądy okręgowe (Sąd Okręgowy w Bratysławie, Sąd Okręgowy w Bańskiej Bystrzycy i Sąd Okręgowy w Koszycach) rozpoznają tego rodzaju spory w ramach swojej właściwości miejscowej jako sądy pierwszej instancji (§ 31 CSP).

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

Właściwość miejscową regulują przepisy kodeksu postępowania cywilnego w sprawach spornych i kodeksu postępowania cywilnego w sprawach niespornych (*Civilný mimosporový poriadok, CMP*). Przepisy o właściwości miejscowej wskazują, który sąd pierwszej instancji, tj. który konkretny sąd spośród wszystkich sądów posiadających właściwość rzeczową, powinien rozpoznać i rozstrzygnąć dany spór. Obowiązujące przepisy prawa rozróżniają między ogólną a szczególną właściwością miejscową. Najpierw bada się, czy dany sąd jest szczególnie właściwy miejscowo. Jeżeli nie da się jej określić stosuje się przepisy o ogólnej właściwości miejscowej. Właściwość miejscowa może być również przemienne lub wyłączna. Jeżeli właściwość miejscowa jest przemienne, wnosząc pozew, powód może wybrać pomiędzy sądem powszechnym miejsca zamieszkania pozwanego a innym sądem wskazanym w CSP. Jeżeli chodzi o właściwość miejscową wyłączną, ustawa enumeratywnie wymienia sprawy, w których właściwy miejscowo jest inny sąd niż sąd miejsca zamieszkania pozwanego. Oznacza to, że dany sąd będzie właściwy niezależnie od tego, że inny sąd jest właściwy ze względu na miejsce zamieszkania pozwanego, oraz niezależnie od możliwości wyboru sądu właściwego.

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Sprawy sporne

Zgodnie z CSP, o ile ustawa nie stanowi inaczej, właściwy miejscowo jest zawsze sąd powszechny miejsca zamieszkania pozwanego (§ 13 CSP).

Sądem powszechnym właściwym dla osoby fizycznej jest sąd, w którego okręgu znajduje się miejsce zamieszkania tej osoby (§ 14 CSP).

Sądem powszechnym właściwym dla osoby prawnej jest sąd, w którego okręgu znajduje się siedziba tej osoby (§ 15 ust. 1 CSP). W odniesieniu do zagranicznej osoby prawnej sądem właściwym jest sąd, w którego okręgu znajduje się oddział tej zagranicznej osoby prawnej w Republice Słowackiej (§ 15 ust. 2 CSP).

Jeśli nie można wskazać sądu właściwego na podstawie powyższych reguł, właściwy w sprawie będzie sąd, w którego okręgu dana osoba fizyczna lub prawna miała swoje ostatnie miejsce zamieszkania lub swoją ostatnią siedzibę w Republice Słowackiej, a w przypadku braku takiego sądu – sąd, w którego okręgu znajduje się majątek danej osoby (§ 16 CSP).

Jeżeli chodzi o spory z udziałem Skarbu Państwa, właściwy jest sąd powszechny, w którego okręgu zaszła okoliczność faktyczna będąca podstawą roszczenia (§ 17 CSP).

Sprawy niesporne

W sprawach niespornych (§ 3 CMP) właściwy miejscowo jest sąd wskazany w ustawie. Jeśli nie można określić właściwości miejscowej w ten sposób, właściwy miejscowo będzie sąd powszechny miejsca zamieszkania powoda.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Właściwość przemienna (właściwość według wyboru) oznacza uprawnienie powoda do wskazania innego sądu niż sąd powszechny miejsca zamieszkania pozwanego zgodnie z § 19 CSP. Poza sądem powszechnym miejsca zamieszkania pozwanego właściwy miejscowo jest również sąd, w którego okręgu:

- a) znajduje się miejsce pracy pozwanego zgodnie z jego umową o pracę;
- b) wystąpiły okoliczności dające podstawy do wystąpienia z roszczeniem odszkodowawczym;
- c) znajduje się oddział pozwanej osoby prawnej, jeżeli spór dotyczy tego oddziału;
- d) powód będący konsumentem ma miejsce zamieszkania, jeżeli spór jest sporem konsumenckim lub jeżeli postępowanie dotyczy sporów związanych z arbitrażem w sprawach konsumenckich;
- e) powód posiada miejsce zamieszkania lub siedzibę lub – w przypadku zagranicznej osoby prawnej – powód posiada swoją jednostkę organizacyjną, jeżeli spór dotyczy naruszenia zasady niedyskryminacji.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszą wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Właściwość wyłączna w **sprawach spornych** oznacza, że powód ma obowiązek wnieść pozew do sądu, który jest właściwy zgodnie z § 20 CSP, zamiast do sądu powszechnego miejsca zamieszkania pozwanego. Oznacza to, że w wymienionych poniżej sprawach sądem właściwym miejscowo jest sąd:

- a) w którego okręgu znajduje się nieruchomość, jeżeli spór dotyczy prawa rzeczowego dotyczącego tej nieruchomości;
- b) w którego okręgu toczy się postępowanie spadkowe, jeżeli spór dotyczy tego postępowania;
- c) w którego okręgu toczy się postępowanie egzekucyjne, jeżeli spór wynika ze szczególnego charakteru tego postępowania;
- d) w którego okręgu toczy się postępowanie upadłościowe lub restrukturyzacyjne, jeżeli spór wynika ze szczególnego charakteru tego postępowania, z wyjątkiem postępowań o podział majątku wspólnego małżonków;
- e) w którego okręgu znajduje się miejsce arbitrażu, jeżeli postępowanie dotyczy sporów związanych z postępowaniem arbitrażowym, z wyjątkiem arbitrażu w sprawach konsumenckich; jeżeli miejsce arbitrażu znajduje się poza terytorium Republiki Słowackiej, właściwy w sprawie będzie sąd, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania, siedzibę lub – w przypadku zagranicznej osoby prawnej – jednostkę organizacyjną; jeżeli pozwany nie posiada miejsca zamieszkania, siedziby ani – w przypadku zagranicznej osoby prawnej – jednostki organizacyjnej na terytorium Republiki Słowackiej, wówczas właściwy będzie sąd, w którego okręgu powód ma miejsce zamieszkania, siedzibę lub – w przypadku zagranicznej osoby prawnej – jednostkę organizacyjną.

Właściwość wyłączna w **sprawach niespornych** oznacza, że zamiast sądu powszechnego właściwy jest następujący sąd:

Właściwy miejscowo w postępowaniu **rozwodowym** jest sąd, w którego okręgu małżonkowie mieli swoje ostatnie wspólne miejsce zamieszkania, pod warunkiem że przynajmniej jedno z nich nadal zamieszkuje w tym okręgu. W przeciwnym razie właściwy miejscowo będzie sąd powszechny miejsca zamieszkania małżonka, który nie wytoczył powództwa. Jeżeli nie można określić właściwości w ten sposób, właściwy będzie sąd powszechny miejsca zamieszkania powoda (§ 92 CMP).

Właściwość miejscową w postępowaniu o **stwierdzenie nieważności** lub **ustalenie nieistnienia małżeństwa** ma sąd, w którego okręgu małżonkowie mieli swoje ostatnie wspólne miejsce zamieszkania, pod warunkiem że przynajmniej jedno z nich nadal zamieszkuje w tym okręgu. W przeciwnym przypadku właściwy miejscowo będzie sąd powszechny miejsca zamieszkania małżonka, który nie wytoczył powództwa. Jeżeli nie można określić właściwości w ten sposób, właściwy będzie sąd powszechny miejsca zamieszkania jednego z małżonków (§ 101 CMP).

Właściwy miejscowo w postępowaniu dotyczącym **ochrony sądowej małoletnich** jest sąd, w którego okręgu małoletni ma miejsce zamieszkania zgodnie z treścią porozumienia zawartego przez jego rodziców lub w chwili wszczęcia postępowania, w braku takiego porozumienia, zgodnie z ustawą będzie je miał (§ 112 ust. 1 CMP).

Sądem właściwym miejscowo w postępowaniu o **przysposobienie jest** sąd, w którego okręgu dziecko ma miejsce zamieszkania zgodnie z treścią porozumienia zawartego przez jego rodziców lub w chwili wszczęcia postępowania, w braku takiego porozumienia, zgodnie z ustawą będzie je mieć. Jeżeli nie ma takiego sądu właściwego, właściwy będzie sąd, w którego okręgu dziecko przebywa (§ 136 CMP).

Sądem właściwym miejscowo w postępowaniu o **ubezważnienie** jest sąd, w którego okręgu znajduje się miejsce zamieszkania osoby, której dotyczy wniosek o ubezważnienie (§ 232 CMP).

Właściwy miejscowo w postępowaniu dotyczącym **dopuszczalności umieszczenia i zatrzymania osoby w placówce opieki zdrowotnej będzie** sąd, w którego okręgu znajduje się dana placówka opieki zdrowotnej (§ 252 CMP).

W postępowaniu o **ustanowienie opiekuna** właściwość oznacza się według miejsca zamieszkania osoby fizycznej, której to postępowanie dotyczy; jeżeli nie da się w ten sposób określić właściwości sądu, właściwy jest sąd, w którego okręgu znajduje się majątek tej osoby fizycznej (§ 273 CMP).

W postępowaniu o **uznanie za zmarłego właściwy będzie** sąd powszechny miejsca zamieszkania osoby, której to postępowanie dotyczy (§ 220 CMP).

Właściwy miejscowo w postępowaniu dotyczącym **spadku** jest sąd, w którego okręgu:

- a) spadkodawca miał miejsce zamieszkania w chwili śmierci;
- b) znajduje się majątek spadkodawcy, chyba że właściwość oznaczono zgodnie z lit. a);
- c) spadkodawca zmarł, chyba że właściwość oznaczono zgodnie z lit. a) lub b) (§ 158 CMP).

W późniejszych postępowaniach spadkowych właściwy miejscowo będzie sąd, który zamknął postępowanie spadkowe (§ 159 CMP).

Jeżeli czynność prawna dokonana przez małoletniego będącego spadkobiercą ma zostać zatwierdzona przez sąd w związku z postępowaniem spadkowym, właściwy będzie sąd, przed którym toczy się to postępowanie spadkowe (§ 160 ust. 1 CMP).

W postępowaniu dotyczącym **depozytu notarialnego właściwość oznacza się według** siedziby kancelarii notariusza, który przyjął na przechowanie środki pieniężne, przedmioty lub papiery wartościowe (§ 334 CMP).

Właściwość miejscową w postępowaniu o **umorzenie utraconego papieru wartościowego wyemitowanego przez bank lub oddział banku zagranicznego oznacza się według** siedziby banku lub oddziału tego banku. W przeciwnym razie właściwy w postępowaniu o umorzenie papieru wartościowego będzie sąd miejsca zamieszkania powoda. Jeżeli żaden z sądów powszechnych w Republice Słowackiej nie jest właściwy dla powoda, właściwość oznacza się według miejsca płatności (§ 311 CMP).

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Nie.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogą dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Właściwość sądów wyspecjalizowanych regulują przepisy §§ 22–33 CMP; sądy te w szczególności prowadzą postępowania dotyczące:

- a) weksli i czeków;
- b) sporów z zakresu prawa pracy;
- c) upadłości i restrukturyzacji;
- d) sporów związanych z własnością przemysłową;
- e) sporów związanych z czynami nieuczciwej konkurencji i prawami autorskimi;
- f) sporów wynikających z konkurencji gospodarczej;

- g) sporów dotyczących postępowania arbitrażowego;
- h) sporów wynikających z transakcji giełdowych;
- i) sporów o ustalenie nieważności umowy, umowy koncesji na roboty budowlane lub umowy ramowej;
- j) sporów wynikających z kontroli abstrakcyjnej w sprawach konsumenckich;
- k) sporów dotyczących roszczeń o odszkodowanie z tytułu szkody jądrowej;
- l) spraw związanych ze środkami zabezpieczającymi w sprawach cywilnych podjętych w innym państwie członkowskim UE.

Ostatnia aktualizacja: 14/01/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurysdykcja - Finlandia

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

W Finlandii sprawy cywilne rozpatrują sądy powszechne. Sądy szczególne stanowią na ogół instancje odwoławcze albo rozpatrują sprawy inne niż te wniesione przez osoby fizyczne.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

W Finlandii sądem powszechnym pierwszej instancji w sprawach cywilnych jest sąd rejonowy (*käräjäoikeus*). Sądy apelacyjne (*hovioikeus*) funkcjonują głównie jako sądy odwoławcze.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Zgodnie z podstawową zasadą powództwo wytacza się przed sąd powszechny pierwszej instancji właściwy ze względu na miejsce zamieszkania pozwanego. Dotyczy to także sytuacji, w których pozwany jest osobą prawną. Jedyne niewielka część spraw toczy się przed innymi sądami.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Taka możliwość istnieje między innymi w przypadkach opisanych poniżej.

Powództwa dotyczące rozwodu, separacji lub ważności małżeństwa, a także podziału majątku w okolicznościach innych niż śmierć małżonka można wnieść do sądu pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym jedno z małżonków posiada swoje miejsce pobytu lub zamieszkania.

Powództwa dotyczące działalności oddziału, działu, przedstawicielstwa lub innego tego rodzaju miejsca prowadzenia działalności przez osobę prawną lub osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, jeżeli taka osoba prawna lub osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą jest pozwanym, można wnieść również do sądu pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym znajduje się takie miejsce prowadzenia działalności.

Powództwo wytoczone przez konsumenta przeciwko przedsiębiorcy na podstawie przepisów o ochronie konsumentów może również rozpoznać sąd pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym dany konsument posiada miejsce pobytu lub zamieszkania.

Sąd Gospodarczy (*markkinaoikeus*) pełni funkcję sądu pierwszej instancji w zakresie sporów, wniosków i skarg dotyczących praw własności przemysłowej i praw autorskich.

Powództwa dotyczące umów o pracę można wnieść również do sądu pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym zazwyczaj jest wykonywana praca regulowana daną umową. W przypadkach, w których praca zazwyczaj nie jest wykonywana w tym samym okręgu sądowym, pozew wniesiony przez pracownika przeciwko pracodawcy może także rozpatrywać sąd pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym pracodawca prowadzi działalność.

Powództwa o odszkodowanie na podstawie innej niż odpowiedzialność umowna można wnieść również do sądu pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym miało miejsce działanie lub zaniechanie, z którego wynika roszczenie, lub w którym wystąpiła szkoda. Wyżej wymienione rodzaje powództw można także wnieść do sądu pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym znajduje się miejsce pobytu lub zamieszkania powoda, jeżeli podstawą pozwu jest ustawa o ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej w odniesieniu do pojazdów mechanicznych (*liikennevakuutuslaki*), ustawa o szkodach poniesionych przez pacjentów (*potilasvahinkolaki*), ustawa o odpowiedzialności za produkt (*tuotevastuulaki*), ustawa o ubezpieczeniu od szkód w środowisku (*laki ympäristövahinkovakuutusesta*) lub ustawa o odpowiedzialności w odniesieniu do ruchu kolejowego (*raideliikennevastuulaki*).

Powództwa dotyczące nieruchomości można również wnieść do sądu pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym znajduje się dana nieruchomość.

Powództwa dotyczące alimentów można również wnieść do sądu pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym znajduje się miejsce zamieszkania powoda lub uprawnionego do alimentów.

W sprawach międzynarodowych można stosować przepisy dotyczące właściwości określone w prawie UE lub traktatach międzynarodowych.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Sądem właściwym nie zawsze będzie sąd w miejscu zamieszkania pozwanego. Przykładowe sytuacje tego rodzaju przedstawiono poniżej.

Powództwa dotyczące ustalenia ojcostwa należy wnieść do sądu pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym znajduje się miejsce pobytu lub zamieszkania matki lub dziecka. Powództwa dotyczące zaprzeczenia ojcostwa należy wnieść do sądu pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym znajduje się miejsce zamieszkania dziecka.

Powództwa dotyczące ustalenia prawa do opieki nad dzieckiem i kontaktów z dzieckiem należy wnieść do sądu pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym znajduje się miejsce zamieszkania dziecka.

Powództwa dotyczące wykonywania prawa do opieki nad dzieckiem i kontaktów z dzieckiem należy wnieść do sądu pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym znajduje się miejsce zamieszkania lub czasowego pobytu dziecka lub pozwanego.

Powództwa dotyczące ustanowienia opiekunów lub zakończenia opieki, ograniczenia zdolności do czynności prawnych, a także zniesienia lub zmiany takiego ograniczenia należy wnieść do sądu pierwszej instancji w okręgu, w którym znajduje się miejsce zamieszkania osoby fizycznej, której zdolność do czynności prawnej podlega ograniczeniu.

Powództwa dotyczące potwierdzenia przysposobienia należy wnieść do sądu pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym znajduje się miejsce pobytu lub zamieszkania przysposabiającego.

Powództwa dotyczące dziedziczenia i spadków należy wносить do sądu pierwszej instancji w okręgu sądowym, w którym znajdowało się miejsce pobytu lub zamieszkania spadkodawcy.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

W sprawach cywilnych (jednak nie w postępowaniu nieprocesowym) zainteresowane strony mogą, z zastrzeżeniem określonych warunków, wybrać sąd inny niż sąd, który zazwyczaj jest sądem właściwym (sąd pierwszej instancji).

Przysługującego konsumentom, pracownikom lub osobom fizycznym ubiegającym się o alimenty lub je otrzymującym prawa do wytoczenia powództwa przed sąd określony w kodeksie postępowania sądowego (oikeudenkäymiskaari) nie można ograniczyć na podstawie umów dotyczących ustalenia właściwości, z wyjątkiem przypadków, w których umowy takie zawarto po zaistnieniu sporu.

Umowy dotyczące ustalenia właściwości muszą być sporządzane na piśmie i mogą ograniczać się do określonego sporu lub mogą obejmować wszelkie późniejsze spory wynikające ze szczególnego stosunku prawnego.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Sąd Gospodarczy pełni funkcję sądu pierwszej instancji w zakresie sporów, wniosków i skarg dotyczących praw własności przemysłowej i praw autorskich. W innych przypadkach w Finlandii postępowanie toczy się w ramach systemu sądów szczególnych jedynie w wyjątkowych okolicznościach.

Powiązane strony

Sądy fińskie

Ostatnia aktualizacja: 02/03/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jurysdykcja - Szwecja

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Spory z zakresu prawa cywilnego rozpoznają zazwyczaj sądy powszechne. Sprawę należy wnieść do właściwego sądu rejonowego (*tingsrätt*).

Istnieją dwa sądy szczególne, które rozpoznają określone rodzaje spraw cywilnych: Sąd Pracy (*Arbetsdomstolen*) i Sąd Gospodarczy (*Marknadsdomstolen*).

Niektóre sądy rejonowe również zajmują się określonymi rodzajami spraw. Informacje na temat właściwości tych sądów można znaleźć [w odpowiedzi na pytanie 3 poniżej](#).

Więcej informacji na temat sądów powszechnych można znaleźć [tutaj](#), a na temat sądów szczególnych [tutaj](#).

Niektóre spory z zakresu prawa cywilnego rozstrzygają organy, które *de facto* nie są sądami. Korzystając z procedury dostępnej w postępowaniu uproszczonym, organy egzekwowania prawa mogą zobowiązać stronę do dokonania płatności lub podjęcia innych działań. Od decyzji wydanych przez takie organy przysługuje odwołanie do sądu rejonowego. Niektóre rodzaje sporów dotyczące najmu lub dzierżawy rozpatrują trybunały ds. najmów (*hyresnämnder*) lub trybunały ds. dzierżaw (*arrendenämnder*).

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Praktycznie wszystkie powództwa cywilne wytacza się najpierw przed sąd najniższej instancji, tj. sąd rejonowy (*tingsrätt*).

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Co do zasady powództwo wytacza się w miejscu zamieszkania pozwanego. Uznaje się, że osoba fizyczna zamieszkuje w miejscu, w którym została wpisana do ewidencji ludności. Informacji na temat miejsca wpisania danej osoby do ewidencji ludności udziela szwedzki Urząd Skarbowy (Skatteverket) (tel.: +46 (0) 8 56 48 51 60). W przypadku osób prawnych powództwo wytacza się w miejscu ich siedziby statutowej.

Istnieje również możliwość wniesienia sprawy do sądu szwedzkiego, nawet w przypadku braku miejsca zamieszkania w Szwecji. Jeżeli pozwany nie ma miejsca zamieszkania, powództwo można wytoczyć w miejscu, w którym osoba taka przebywa, lub – w niektórych przypadkach – w miejscu, w którym ostatnio mieszkała lub przebywała. W przypadku niektórych sporów cywilnych powództwo można wytoczyć w Szwecji, nawet gdy pozwany ma miejsce zamieszkania lub siedziby za granicą. Do celów ustalenia właściwości sądu kluczowe znaczenie będzie miał fakt posiadania przez pozwanego nieruchomości w Szwecji lub zawarcia przez niego umowy w Szwecji.

W przypadku spraw międzynarodowych trzeba pamiętać, iż szwedzkie przepisy dotyczące właściwości sądów mogą mieć zastosowanie wyłącznie w sytuacji, gdy podlegają one jurysdykcji szwedzkiej. W większości przypadków jest tak wówczas, gdy zgodnie z krajowymi przepisami dotyczącymi właściwości sądów w sprawie właściwy jest sąd szwedzki. W tym kontekście należy także wziąć pod uwagę wszelkie umowy międzynarodowe, które mogą mieć zastosowanie. Najważniejsze z nich dla Szwecji to przepisy rozporządzenia Bruksela I, postanowienia konwencji brukselskiej oraz konwencji lugańskiej, z których wszystkie regulują właściwość sądów, gdy pozwany zamieszkuje lub ma siedzibę w państwie objętym rozporządzeniem lub konwencjami. W szczególności akty te stanowią również, że podstawą właściwości, zgodnie z którymi powództwo o wykonanie zobowiązania do zapłaty można wytoczyć w miejscu, w którym pozwany posiada nieruchomość, nie można stosować do osoby, która zamieszkuje lub ma siedzibę w państwie członkowskim lub w państwie-stronie konwencji.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Istnieje szereg zasad dotyczących właściwości, zgodnie z którymi powództwo można również wytoczyć przed inny sąd niż sąd miejsca zamieszkania pozwanego. Różne umowy międzynarodowe, np. rozporządzenie Bruksela I oraz konwencje brukselska i lugańska, zawierają również zasady dotyczące konfliktu jurysdykcji.

Najważniejsze zasady dotyczące konfliktu jurysdykcji są następujące:

każdy, kto poniósł szkodę, może wytoczyć powództwo w miejscu popełnienia czynu wywołującego szkodę lub w miejscu, w którym wystąpiła szkoda.

Zasadniczo nie ma to zastosowania w przypadku niedotrzymania umowy. Powództwo o odszkodowanie wynikające z czynu zabronionego można wytoczyć w połączeniu z aktem oskarżenia;

konsumenci mogą wytoczyć powództwo przeciwko przedsiębiorcy w sądzie w ich miejscu zamieszkania w przypadku spraw konsumenckich dotyczących niewielkich kwot;

sprawy, z którymi wiąże się zobowiązanie do zapłaty wynikające z umowy, można w niektórych przypadkach wszcząć w miejscu zawarcia umowy. Z drugiej strony w prawie szwedzkim nie istnieje przepis przyznający właściwość sądowi w miejscu, w którym umowa ma zostać wykonana; sprawę przeciwko przedsiębiorcy dotyczącą sporu, który powstał w związku z działalnością gospodarczą, można w niektórych przypadkach wszcząć w miejscu prowadzenia działalności; powództwa związane z prawem do pieczy nad dzieckiem, zamieszkania lub kontaktów z dzieckiem zwykle rozpoznawane są w miejscu zamieszkania dziecka (zob. także część pt. Odpowiedzialność rodzicielska – Szwecja); sprawy dotyczące alimentów na rzecz dzieci wnosi się zwykle do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania pozwanego, jednakże powództwa o ustalenie ojcostwa, sprawy małżeńskie oraz sprawy dotyczące władzy rodzicielskiej (pieczy nad dziećmi i miejsca zamieszkania dzieci) mogą również zostać rozpatrzone przez inny sąd.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Prawo szwedzkie zawiera wiele zasad dotyczących właściwości wyłącznej, zgodnie z którymi powództwo należy wytoczyć przed konkretny sąd. Zasady właściwości wyłącznej są również określone w różnych umowach międzynarodowych, np. w rozporządzeniu Bruksela I oraz konwencjach brukselskiej i lugańskiej. Jeżeli sprawa objęta którąkolwiek z tych zasad zostanie wniesiona do sądu innego niż sąd posiadający właściwość wyłączną, sąd nie może rozpoznać sprawy.

Najważniejsze szwedzkie zasady właściwości wyłącznej są następujące:

większość sporów z zakresu prawa rzeczowego musi rozpoznać sąd miejsca położenia rzeczy;

niektóre spory związane z nieruchomościami muszą zostać rozpatrzone przez sąd ds. gruntów (*fastighetsdomstol*) lub przez trybunał ds. najmów lub trybunał ds. dzierżaw (*hyresnämnd* lub *arrendenämnd*). Również w tym przypadku właściwość zależy od miejsca położenia nieruchomości;

sprawy z zakresu prawa spadkowego musi rozpoznać sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania zmarłego;

spory związane z małżeństwem oraz podziałem majątku pomiędzy małżonków rozpoznaje sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania jednej ze stron; jeżeli spór musi rozstrzygnąć sąd pracy (*Arbetsdomstolen*) lub sąd gospodarczy (*Marknadsdomstolen*), sprawy nie można wnieść do sądu powszechnego w miejscu zamieszkania pozwanego;

w przypadku większości sporów związanych z prawem ochrony środowiska, prawem morskim i prawem własności intelektualnej istnieją przepisy szczególne, zgodnie z którymi właściwy jest tylko jeden sąd;

Sąd Apelacyjny Svea (Svea hovrätt) posiada właściwość wyłączną w zakresie rozpatrywania niektórych wniosków związanych z wykonywaniem orzeczeń sądów zagranicznych.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Strony mogą zawrzeć umowę dotyczącą tego, który sąd może lub musi rozpoznać dany spór. Umowa ta, zwana umową o rozszerzeniu właściwości sądu, musi być sporządzona na piśmie. W umowie można przewidzieć, że jeden sąd będzie posiadał właściwość wyłączną. Istnieje również możliwość uzgodnienia, aby właściwy był inny sąd niż sąd przewidziany przepisami. Strony mogą również uznać, że właściwy będzie więcej niż jeden sąd.

Zasadniczo sąd wyznaczony przez strony jako sąd właściwy jest zobowiązany przyjąć powództwo do niego wniesione. Zasada ta nie ma jednak zastosowania, jeżeli umowa narusza którąkolwiek z zasad dotyczących właściwości wyłącznej. Jeżeli jedna ze stron twierdzi, że umowa o rozszerzeniu właściwości sądu jest nieważna, sąd musi również zbadać takie stwierdzenie, w wyniku którego może się okazać, że sąd ten nie jest sądem właściwym.

Sąd, który w przeciwnym razie nie byłby właściwy, może stać się właściwy, jeżeli pozwany nie zakwestionuje właściwości sądu (tzw. dorozumiana właściwość). Nie ma to jednak zastosowania w sytuacji, gdy obowiązują zasady właściwości wyłącznej; sąd musi rozważyć tę kwestię z urzędu. Sąd nie zbada jednak automatycznie kwestii, czy sprawę wniesiono z naruszeniem zasady podstawowej, zasad konfliktu jurysdykcji czy też umowy o rozszerzeniu właściwości sądu. Strony są zobowiązane przedstawić wszelkie zarzuty dotyczące braku właściwości sądu podczas składania pierwszych oświadczeń w sprawie. Jeżeli pozwany nie złoży żadnego oświadczenia i konieczne jest wydanie wyroku zaocznego, sąd musi ustalić, czy jest właściwy do rozpoznania sprawy.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Istnieją dwa sądy szczególne, które rozpatrują spory cywilne: Sąd Pracy (*Arbetsdomstolen*) i Sąd Gospodarczy (*Marknadsdomstolen*). Sąd Pracy rozpoznaje spory o roszczenia ze stosunków pracy, tj. spory dotyczące stosunków pomiędzy pracodawcą a pracownikiem. Sąd Gospodarczy rozpatruje spory z zakresu prawa w dziedzinie konkurencji i wprowadzania produktów do obrotu.

Niektóre sądy rejonowe (*tingsrätt*) rozpoznają określone rodzaje spraw cywilnych. Pięć spośród sądów rejonowych Szwecji to również sądy ds. gruntów i ochrony środowiska (*mark- och miljödombstolar*). Sądy te rozpatrują sprawy podlegające kodeksowi ochrony środowiska (*miljöbalken*) oraz sprawy, z którymi wiąże się wywłaszczenie i podział gruntów. Spory z zakresu prawa morskiego rozpoznaje siedem sądów rejonowych będących sądami morskimi (*sjörättsdomstolar*). Istnieją szczególne przepisy regulujące spory z zakresu prawa własności intelektualnej, w szczególności spory dotyczące patentów, nadające Sądowi Rejonowemu w Sztokholmie (*Stockholms tingsrätt*) właściwość wyłączną.

Ostatnia aktualizacja: 12/11/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.